

קרן פנסיה ותיקה

## **מקפת**

מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ  
בניהול מיוחד

**דוחות כספיים**  
**ליום 31 בדצמבר**  
**2023**

תוכן עניינים

2.....	כללי	.1
2.....	אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח	.2
2.....	שיפור במצב האקטוארי	2.1
2.....	הסכמים קיבוציים	2.2
2.....	הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה	2.3
3.....	קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%)	2.4
4.....	פס"ד קרן הפרמיה	2.5
4.....	מינוי המנהל המיוחד למנהל מורשה לסלייס גמל	2.6
5.....	סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי	.3
6.....	כרית ביטחון לקרנות	.4
7.....	תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה	.5
7.....	מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה	5.1
9.....	תיאור הסביבה העסקית	.6
9.....	סקירה מאקרו כלכלית	6.1
12.....	השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה	6.2
12.....	חוזרי ופרסומי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון	6.3
13.....	טיוטות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון	6.4
14.....	מערכת קרנות הפנסיה	6.5
15.....	מגמות בקרנות הפנסיה הוותיקות בהסדר	6.6
15.....	תכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות	6.7
17.....	תוצאות הפעילות	.7
17.....	נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח)	7.1
18.....	התחייבויות (במיליוני ש"ח)	7.2
18.....	התפתחות הגרעון האקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי (במיליוני ש"ח)	7.3
19.....	דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח)	7.4
20.....	דוח הוצאות (באלפי ש"ח)	7.5
21.....	השקעות	7.6
22.....	ניתוח השקעות	7.7
23.....	שכר ממוצע במשק (שמ"ב)	7.8
23.....	ווקטור ריביות	7.9
23.....	העלאת גיל פרישה לנשים	7.10
24.....	מודל להעמסת עלויות	7.11
24.....	שינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית	7.12
25.....	סיוע ממשלתי	7.13
29.....	הגרעון ותוכנית המנהל המיוחד להשלמת הגרעון	7.14
30.....	יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגביו	7.15
30.....	התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים	7.16
31.....	תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)	.8
32.....	דוח ניהול סיכונים	.9
35.....	השפעה של אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות	.10
36.....	תחזית זרמי כספים	.11
37.....	השפעת גורמים חיצוניים	.12
38.....	בקורות ונהלים	.13
38.....	הערכת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי:	
38.....	בקרה פנימית על דיווח כספי:	
39.....	דוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית	.14



## 1. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם.

מטרת קרנות הפנסיה הוותיקות היא לספק ביטחון סוציאלי לעמיתים. הממשלה החליטה בחודש מרס 1995 על סגירתן של הקרנות להצטרפות עמיתים חדשים החל מיום 1.4.1995, בין היתר, בשל גירעונות עצומים שהצטברו בהן.

בשנת 2003 חוקקה הכנסת תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), במסגרתו הוסף לחוק הפיקוח פרק ז'1, אשר החיל תכנית הבראה בקרנות הפנסיה הוותיקות. בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח (סעיף 78ז), מינה המפקח על הביטוח מנהל מיוחד לקרנות, וקבע להן תקנון אחיד (סעיף 78ט לחוק), אשר הוראותיו החליפו את תקנוני הפנסיה של הקרנות ביום 1.10.2003. הקרנות כולן הן גופים ללא כוונת רווח. כל משאביהן משמשים לתשלום קצבאות לעמיתים ולהוצאות התפעול. אין לקרנות הון עצמי, וכל כספיהן הם כספי העמיתים והגמלאים שהופקדו במשך שנים רבות והפירות שאלה הניבו, וכן כספי סיוע ממשלתי שהן מקבלות בהתאם לפרק ז'1 לחוק הפיקוח.

## 2. אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח

### 2.1 שיפור במצב האקטוארי

ליום 31 בדצמבר 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאזנות אקטוארית. הגירעון המצרפי לפני סיוע של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר נכון ליום 31 בדצמבר 2023, עמד על סך של 168.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 205.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הקיטון בגירעון בשיעור של כ-18.1% נובע בעיקרו מעלית וקטור הריביות ומהתשואה על הנכסים. השיפור במצב האקטוארי מתבטא בירידה בהיקף השימוש של הקרנות בכרית הביטחון מסך של 28.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022 (כ-56% מתקרת הכרית) לסך של 4.4 מיליארד ש"ח (כ-10% מתקרת הכרית) נכון למועד הדיווח.

### 2.2 הסכמים קיבוציים

בהמשך לחתימה על הסכמים קיבוציים בקרנות מבטחים, קג"מ, בנין וחקלאים בשנת 2022, חתמה גם קרן מקפת ביום 19 בפברואר 2023, על הסכם קיבוצי עם ההסתדרות הכללית וועדי העובדים של הקרן. עיקרי ההסכמות בהסכמים אלה מתייחסים בין היתר לתוספות שכר, הסדרי פרישה, שינויים ארגוניים, הטמעת טכנולוגיות חדשות וכניסה לפעילויות חדשות.

### 2.3 הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023 כוללים את השפעת המעבר ממנגנון של רכישת אגרות חוב מיועדות בתשואה ריאלית שנתית של 4.86% לתקופה של 15 שנים, למנגנון הבטחת תשואה ריאלית שנתית של 5.15% לתקופה של 5 שנים וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2022 (להרחבה בנושא המעבר למנגנון הבטחת תשואה ראה דוח מנהל מיוחד ליום 31 בדצמבר 2022). ביום 1 בנובמבר 2022 נתקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 141 מיליון ש"ח, באחת מבין שמונה הקרנות וזו גם היתרה למועד הדיווח.



## 2.4 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%)

ההסדר התחיקתי להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות המעוגן בפרק ז'1 לחוק הפיקוח, קובע, בין היתר, כי שיעורי דמי הגמולים המשולמים על ידי המעסיקים והעובדים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, עליהן נמנית גם קופת הפנסיה לעובדי הדסה (להלן: "הקרן" או "קרן הפנסיה"), יועלו באופן הדרגתי החל משנת 2004 ואילך, בשיעור כולל של 3% ביחס לשיעור דמי הגמולים ששולמו ב"מועד הקובע" (30 באפריל 2003) ובחלוקה שווה בין העובד למעסיק (1.5% + 1.5%).

בפועל, הסתדרות מדיצינית הדסה (להלן: "הדסה") העלתה את שיעור דמי הגמולים המנוכים משכר עובדיה ב-1.5%, אך לא העלתה את חלקה (חלק המעסיק) החל משנת 2004, ובפועל אף הפחיתה את שיעורם. עד שנת 2003, עמד חלקה של הדסה בדמי הגמולים על 14.33%. במקום להגדיל את תשלומיה לשיעור של 15.83% מהשכר, כמתחייב מהוראות הדין, הקטינה הדסה את תשלומיה ל-13.5% מהשכר המבוטח. נוכח התנהלות זו, נוצר חוסר בשיעור של 2.33% בין דמי הגמולים שאמורה הדסה לשלם לקרן הפנסיה לפי הוראות הדין לבין דמי הגמולים המשולמים על ידיה בפועל. לכן, קרן הפנסיה הגישה בשנת 2006 תביעה כנגד הדסה בנושא זה.

בשל התחייבות שנתנה בעבר הדסה לפעול להשלמת דמי הגמולים הנותרים, ככל שתחויב בהליך המשפטי, ולנוכח קיומו של אותו הליך, חושבו עד כה זכויות העמיתים בהנחה שכלל דמי הגמולים יועברו לקרן. נציין כי הודעה מתאימה נמסרת לעמיתים בתלושי הפנסיה וזאת בנוסח הבא:  
"לתשומת ליבך: סכומי הפנסיה המשולמים לך החל ממועד פרישתך אינם סופיים ועלולים להשתנות לנוכח תשלומי דמי גמולים מופחתים שהעבירה הדסה לקרן הפנסיה בעד עובדיה החל משנת 2004. יציין, כי קרן הפנסיה הגישה תביעה כנגד הדסה המתבררת בבית הדין האזורי לעבודה להעברת מלוא דמי הגמולים כקובע בהוראות הדין. בשל התחייבות שנתנה בעבר הדסה לפעול להשלמת דמי הגמולים הנותרים, ככל שתחויב בהליך משפטי, ולנוכח קיומו של ההליך המשפטי, חושבו עד כה זכויות העמיתים בהנחה שכלל דמי הגמולים יועברו לקרן. לפיכך, ככל שתתקבל התביעה והדסה לא תשלם את מלוא דמי הגמולים הנותרים, או אם תיקבע קביעה אחרת המשליכה על יכולת גביית דמי הגמולים הנותרים במלואם, משמעות הדבר תהיה הפחתה בנכסי הקרן, אשר תשליך על זכויות העמיתים בקרן ועל גובה סכומי הפנסיה ששולמו וישולמו לך."

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2014, נקלעה הדסה להליכי חדלות פירעון, אשר עיכבו את בירורו של ההליך המשפטי, ובמקביל העמידו בספק ממשי את יכולתה של הדסה להשלים את דמי הגמולים המתחייבים לפי הוראות הדין, וזאת החל משנת 2004. לנוכח הליכי חדלות הפירעון, לא העבירה הדסה לקרן את תשלום דמי הגמולים בעד עמיתה בחודש ינואר 2014. ביום 22 במאי 2014 אישר בית המשפט המחוזי את תכנית ההבראה והסדר הנושים בעניינה של הדסה, ובהתאם בוטל צו הקפאת ההליכים שניתן במסגרת אותו הליך. בהתאם להוראות הסדר הנושים, סילקה הדסה את חוב דמי הגמולים לקרן עבור חודש ינואר 2014 למעט שיעור של 2.33% מדמי הגמולים שמצוי במחלוקת בין הצדדים. בעקבות ביטולו של צו הקפאת ההליכים, חודש ההליך בבית הדין לעבודה בנוגע לתביעת הקרן כנגד הדסה.

ביום 3 בינואר 2019 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי בירושלים. בהתאם לפסק הדין, התביעה התקבלה, ונקבע כי היה על הדסה להגדיל את הפרשותיה לקרן הדסה בהתאם לחוק הפיקוח החל משנת 2004, כך שהחל משנת 2007 ואילך שיעורן היה אמור להגיע לסך של 22.83% משכר עובדיה. כמו כן, הדסה חוייבה בתשלום הוצאות של כ-400 אלף ש"ח לקרן הפנסיה. ביום 6 ביוני 2019 הוגש ערעור מטעם הדסה וביום 10 ביוני 2019 הוגשה בקשה מטעם הדסה לעיכוב ביצוע פסק הדין.

ביום 18 במאי 2023 ניתן פס"ד בבית הדין הארצי הדוחה את הערעור ומאשר את פסק דינו של בית הדין האזורי. הדסה חוייבה בהוצאות בסך של 40,000 ש"ח לקרן ובסך של 15,000 ש"ח למדינה. בעקבות מתן פסק הדין, הקרן פועלת לשם גביית החוב ולאכיפת התשלומים השוטפים והעתידיים של דמי הגמולים מצד הדסה, שמוערכים בסכום כולל של כ-234 מיליון ש"ח.

בית הדין הארצי המליץ לצדדים בפסק דינו להידבר ביניהם במגמה להגיע לפתרון מוסכם. בהתאם לכך, החל מו"מ בין הצדדים.



## 2.4 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%) (המשך)

להדסה עומדת האפשרות להגיש עתירה לבית הדין הגבוה לצדק כנגד פסק הדין של בית הדין הארצי. בהתאם להלכה הפסוקה של בית משפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, הוא אינו יושב כערכאת ערעור על פסקי דין של בתי הדין לעבודה ובמקרה של עתירות כנגדם הוא יתערב בהם אך ורק במקרים חריגים, אם נמצא כי מתקיימים שני תנאים מצטברים: קיומה של טעות משפטית-מהותית בהחלטה, וקיומם של שיקולי צדק, המחייבים התערבות שיפוטית.

קופת הפנסיה והדסה הסכימו ביום 6 במרס 2024 כי החל מיום 1 בינואר 2024 (משכורת ינואר 2024), שיעור דמי הגמולים שיועברו ע"י הדסה לקופת הפנסיה יעמוד על 15.83% (חלק מעסיק), כאשר מדובר בהסכמת ביניים שאין בה כדי לגרוע מזכויות וטענות הצדדים ומההסכמה שגיבשו לפיה קופת הפנסיה לא תעלה כנגד הדסה טענת שיהיו בתקופת המו"מ המתנהל ביניהן ליישום פסק הדין הארצי, אך בכל מקרה לא למעלה מ-6 חודשים מיום 14 בינואר 2024, לפי המוקדם מבין השניים. כאמור, הקרן פועלת לגביית דמי הגמולים החסרים, אך מאחר שנכון למועד הדוח לא קיימת ודאות באשר לגבייתם, טרם נרשמה הכנסה בדוחות הכספיים בגין סכומים אלו ודמי הגמולים העתידיים לא נכללו בחישוב ההתחייבות האקטוארית כפי שנרשמה במאזן הקרן.

## 2.5 פס"ד קרן הפרמיה

ארגון גמלאי אגד והעומד בראש הארגון, הגישו במהלך חודש נובמבר 2015, תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב (ס"ע 10661-11-15) נגד קרן הגמלאות של אגד (הקרן) והמפעל (אגד). בתביעתם דרשו התובעים לקבוע כי ההפרשות והצבירה בגין רכיב הפרמיה הממוצעת הן כספי קרן הפנסיה לכל דבר ועניין, לרבות בנוגע לסובסידיה הממשלתית בשל אגרות חוב מיועדות, חישובים אקטואריים, עדכון תשלומים לפי מדד המחירים לצרכן וכן גביית דמי ניהול. לחילופין, וככל שהסעד הראשון יידחה, דרשו התובעים לחייב את אגד להשלים את הכספים החסרים בחשבון הפרמיה הממוצעת וכן לחייב את קג"א לחדול מגביית דמי הניהול השוטפים תוך השבת דמי הניהול שנגבו על ידה בעבר.

אגד הגישה כתב הגנה וטענתה העיקרית במסגרתו היתה כי הכספים בקרן הפרמיה הם חלק בלתי נפרד מקרן הפנסיה והתשלום בעד פרמיה ממוצעת הוא חלק מהפנסיה בקרן הפנסיה, וכי יש לחייב את הקרן במלוא החבות בגין רכיב זה.

הקרן הגישה כתב הגנה במסגרתו הובאה עמדת הקרן כי חשבון הפרמיה הממוצעת לא היה מעולם חלק מקרן הפנסיה אלא פעל מחוץ לקרן הפנסיה ובנפרד ממנה וכי בין הצדדים לתביעה קיים מעשה בית דין בעניין זה; כי אגד מימנה כל השנים עד 2004 את התשלומים לגמלאים בגין פרמיה ממוצעת וחדלה לעשות כן באופן חד-צדדי חרף התנגדות הקרן; כי אגד התחייבה בעבר להשלים את החסר בחשבון הפרמיה, ככל שיחסר, ובחלוף שנים אחדות התנערה מהתחייבות זו; כי בכל מקרה אין להשית על קרן הפנסיה תשלומים בגין הפרמיה הממוצעת; וכי בשל הגירעון בחשבון הפרמיה נקטה צעד חלקי של אי הצמדת התשלום לגמלאים, שמשמעותה באותו מועד הייתה שחיקת הקצבאות בשיעור עליית המדד; וכי יש צורך לנקוט בצעדים נוספים, כפי שיראה בית הדין לנכון על מנת להביא את החשבון לאיזון.

במסגרת ההליך המשפטי הוגשה עמדה של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר תמכה בעמדת הקרן. שמיעת ההוכחות הסתיימה בחודש אוקטובר 2018. ביה"ד קבע מועדים להגשת סיכומים ובד בבד, ביקש מן הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והצדדים להיפגש ולנסות לאתר פתרון כולל לעניין הפרמיה הממוצעת באופן שייתר מתן פסק דין בהליך. מגעים כאמור עם רשות שוק ההון ואגף התקציבים לא הניבו פתרון כלשהו.

ביום 30 בדצמבר 2020 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה בו נדחתה התביעה תוך קבלת מלוא עמדתה של הקרן.

ארגון הגמלאים הגיש ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי לעבודה ביום 31 בינואר 2021. לאחר דיון בערעור, במהלכו המליץ ביה"ד הארצי לארגון הגמלאים ולאגד לנהל מו"מ כיצד להסדיר את פעילות הסדר הפרמיה הממוצעת באופן שייתן מענה לקשיים ולגירעון הקיים בחשבון, התקיימו מגעים בין הצדדים שלא העלו דבר.

במסגרת דיון נוסף שהתקיים לגבי הערעור ביום 3 ביולי 2023, התברר כי אין בסיס להסדר פשרה ועל כן נקבע כי בית הדין הארצי ייתן פסק דין בערעור.

ביום 14 באוקטובר 2023 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בערעור. בית הדין הארצי אישר את קביעות בית הדין האזורי לפיהן הסדר הפרמיה אינו ולא היה חלק מהפנסיה התקנונית ולא נכלל בתקנון הפנסיה. נקבע, כי זהו הסדר חיצוני שנוהל עשרות שנים בדרך לא דרך ושיש להסדירו. נקבע, כי בעניין דמי הניהול שנגבים על ידי הקרן בעד שירותי הניהול והשלמות יוחזר הדין לבית הדין האזורי.

## 2.6 מינוי המנהל המיוחד למנהל מורשה לסליס גמל

בנוסף לתפקידו כמנהל המיוחד של קרנות הפנסיה שבהסדר, מונה אפי סנדרוב למנהל מורשה לחברת סליס גמל בע"מ מתאריך 26 בדצמבר, 2023.



### 3. סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי בסך 78.3 מיליארד ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2003 ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4%.

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגירעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על שוק ההון.

מעת לעת מתקבל מהאוצר מכתב בנושא "תזרים מזומנים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" הכולל לוח תזרים מזומנים מעודכן של הסיוע הממשלתי הישיר בהתאם למצבן האקטוארי של הקרנות המשקף את האמור לעיל בעניין חלוקת הסיוע בין הקרנות הוותיקות שבהסדר.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגירעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחד, וזאת אם הגירעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון. רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "רשות שוק ההון") פרסמה ביום 3 למרס 2015 הבהרה, לפיה בכוונתה לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגירעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון, רשות שוק ההון הבהירה כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון, וזאת במובחן משיעור הגירעון המוצג במאזן.

על פי הוראות התקנון, אם הגירעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל התחייבויות של הקרן, או ככל שיווצר גירעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שיווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת לפיה ככל שגירעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגירעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היוון של תשלומים והכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.

שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

ליום 31 בדצמבר 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות אקטוארית.



#### 4. כרית ביטחון לקרנות

בנוסף לסיוע הממשלתי המפורט בפרק 3 לעיל ועל מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות.

על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הוועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק. במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 10טו78, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה.

בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות הוותיקות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש שבין:

- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגירעון ולא תיצור עודף.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן ליום 31 בדצמבר 2023 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון, בהנחה שהסכומים מתוך כרית הביטחון ישולמו כנגד התשלומים השוטפים של הקרנות, מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 46,068 מיליון ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ- 4,380 מיליון ש"ח בדוחות הכספיים של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר לצורך האיזון האקטוארי שלהן, דהיינו שימוש בכ-10% מהכרית ליום 31 בדצמבר 2023 לעומת כ-56% ליום 31 בדצמבר 2022.

בהתאם לקבוע בסעיף 10טו78(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

(א) צבירת העבר- סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן, של הגירעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 76,700 מיליון ש"ח.

(ב) צבירת העתיד- סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.

(ג) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

סכום הכרית שנרשם בדוחות הכספיים הוא הנמוך מבין שלושת אלה:

גובה הגירעון 4,380 מיליון ש"ח, תקרת כרית הביטחון 46,068 מיליון ש"ח והסכומים בגין צבירת העבר 76,700 מיליון ש"ח בצירוף צבירת העתיד, כהגדרתם לעיל.



## 5. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה

### 5.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה

שמונה הקרנות הוותיקות שבהסדר פועלות יחד תחת תקנון אחיד החל משנת 2003.

#### 5.1.1 פירוט הקרנות

##### קרנות מאגדות כחברות בע"מ

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)  
קרן הגמלאות המרכזית על עובדי הסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)  
קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ (בניהול מיוחד)  
קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ (בניהול מיוחד)  
נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

##### קרנות מאגדות כאגודות שיתופיות

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)  
קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד)  
קרן הביטוח והפנסיה של פועלי בניין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

#### 5.1.2 מינוי מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.  
בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

#### 5.1.3 ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר.  
הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, הינם מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים.  
הוועדה מונתה ב 16 לספטמבר 2019.  
בתאריך 18 באוקטובר 2021 מונה רו"ח דרור יעקובסון ליו"ר המנהלה לאחר שהחליף את פרופסור שלומית זוטא שהחליטה לסיים את תפקידה.  
כהונתם של חברי הוועדה הוארכה עד ליום 16 בספטמבר 2025.

#### 5.1.4 חברי ועדת המנהלה:

מר דרור יעקובסון - יו"ר הועדה  
הגברת ג'קי סטרומינגר - חברה וועדה.  
פרופ' זיו רייך - חבר וועדה.



**5.1.5 ועדת השקעות**

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור.  
בשנת 2022 הוחלט לאחד את שתי ועדות ההשקעה והתקבל אישור הממונה לכך.

ועדת ההשקעות המאוחדת החלה את תפקידה ביום 4.12.2022 ולהלן רשימת החברים:

---

ועדת השקעות מאוחדת של קרנות הפנסיה וקופות גמל:  
מתאריך 14.12.22

---

יו"ר הוועדה ונציג חיצוני מר יואל נווה  
נציגה חיצונית – גב' מיכל נוי  
נציג חיצוני – מר דודו זקן  
נציג חיצוני- מר דרור נגל  
נציג חיצוני - מר אורי קויאטק  
נציג חיצוני- מר איציק בצלאל  
המנהל המיוחד - אפי סנדרוב

**5.1.6 ועדת ביקורת**

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס 2008.  
הוועדה מונה שני חברים חיצוניים:  
יו"ר הועדה- מר איתן השחר.  
חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

**5.1.7 מטרת קרנות הפנסיה הוותיקות**

לספק ביטחון סוציאלי לעמיתי הקרנות.  
בהתאם להוראות חוק הפיקוח, התקין המפקח על הביטוח תקנון אחיד לקרנות הוותיקות שבהסדר.  
במסגרת התקנון האחד מנהלות כיום הקרנות תכניות פנסיה יסוד ותכניות פנסיה מקיפה, ובהתאם להוראות חוק הפיקוח וחוק הפיקוח גמל הן מחויבות לפעול על פיהן.

**5.1.8 חברות בת וחברות קשורות**

לקרנות חברות בת וחברות קשורות. לפרטים יש לעיין בדוח התקופתי המהווה חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

---

<sup>1</sup> הקרנות הוותיקות שבהסדר וכן קופות הגמל שבניהולן מהוות "קבוצת משקיעים" כהגדרתה תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

**6. תיאור הסביבה העסקית****6.1 סקירה מאקרו כלכלית****הכלכלה העולמית**

במהלך שנת 2023 חווה העולם צמיחה איטית, לעומת 2022 ו-2021, עם פערים בין-אזוריים הולכים וגדלים. הבנקים המרכזיים החשובים בעולם המשיכו את תהליך הריסון המוניטרי בו החלו ב-2022, אך האטו את קצב העלאות הריבית עד כדי עצירה. כך, העלאת הריבית האחרונה של ה-Fed, לכדי טווח של 5.25% עד 5.5%, הייתה בחודש יולי 2023. מחזור העלאות הריבית הגיע לסיומו בעיקר על רקע ההתמתנות הנמשכת במדדי האינפלציה. עם זאת, גם בסיום 2023 נותרו רמות האינפלציה גבוהות מיעדי הבנקים המרכזיים בגושים העיקריים, וזאת בעיקר בשל המשך לחצי ביקוש בענפי השירותים.

הפעילות הכלכלית במדינות המובילות התמתנה בשנת 2023 לעומת 2022, וברקע נמשכה ההאטה בסקטור התעשייה הגלובלי ובסחר העולמי. עם זאת, הכלכלה האמריקאית הפתיעה לטובה הן ברבעון האחרון של השנה והן בכל שנת 2023, זאת למרות משבר במגזר הבנקים האזוריים ועלייה משמעותית בגירעון הממשלתי. הכלכלה הסינית הפתיעה לרעה ב-2023 כאשר המשבר במגזר הנדל"ן נמשך. קובעי המדיניות הכלכלית בסין ביצעו אין ספור מהלכים תומכי פעילות לאורך השנה, שייטכן ובלמו את ההידרדרות, אך לא הביאו להאצה בכלכלה שמתאפיינת בדפלציה, זה כבר מספר חודשים. לפי ה-IMF, בסיכום שנתי העולם צמח בשנת 2023 בשיעור של 3.1%, לעומת 3.5% בשנת 2022.

**הפעילות הכלכלית בישראל**

שנת 2023 נפתחה כאשר הפעילות הכלכלית המשיכה להתרחב, אם כי בשיעור מתון מזה שנרשם ב-2022. לראיה, ברבעון הראשון של השנה צמח המשק בשיעור של 2.6% (במונחים שנתיים) לאחר זינוק של 4.1% (במונחים שנתיים) במחצית השנייה של 2022. האינפלציה במשק בשנת 2022 הייתה גבוהה (5.3%) ורחוקה מאוד מהגבול העליון של יעד יציבות המחירים. על כן, בראשית 2023 בנק ישראל היה בעיצומו של תהליך ריסון מוניטרי, בכדי לצנן את הביקושים במשק ולמתן את התייקרויות המחירים. ריבית בנק ישראל שעמדה על 3.25% בראשית 2023 הועלתה מספר פעמים, עד לכדי 4.75% בחודש מאי, רמת השיא של מחזור הריסון הנוכחי.

במקביל לתהליכים המאקרו-כלכליים, הושבעה בשלהי 2022 ממשלה חדשה בישראל וזו הכריזה על רפורמה צפויה במערכת המשפט. תוכנית הרפורמה המשפטית הובילה למחאות חברתיות נרחבות והעלתה את רמת אי הודאות. שער החליפין של השקל מול הדולר האמריקאי רשם פיחות של 8.6% בשערו ב-3 הרבעונים הראשונים של 2023 (טרומ המלחמה), כאשר ברבעון האחרון של השנה השקל דווקא התחזק מול הדולר האמריקאי בכ-5.2% וסיים את שנת 2023 עם פיחות של 3% בלבד מול הדולר האמריקאי.

ברביע האחרון של 2023 פרצה מלחמת "חרבות ברזל", לאחר מתקפת הטרור על ישראל שלוותה בירי ובכניסה של מחבלים לשטחי המדינה. המלחמה הביאה לפגיעה מיידית וחדה מאוד בפעילות הריאלית במשק. באזורי הלחימה (צפון ודרום) נעצרה הפעילות העסקית. בוצע גיוס נרחב של מאות אלפי אנשי מילואים ונוצר מחסור בכוח עבודה זר אשר או עזב את הארץ או נמנעה כניסתו לארץ (עובדים פלסטינית), בעיקר בענפי עבודות הכפיים. כך, ברבעון האחרון של 2023 התכווצה הפעילות במשק בשיעור חד מאוד של 20.7% (במונחים שנתיים). ההידרדרות הכלכלית, במקביל להתמתנות הנמשכת באינפלציה, אפשרה לבנק ישראל להפחית את הריבית בינואר 2024, ב-0.25% לרמה של 4.5%.

בסיכום שנת 2023 נרשמה במשק צמיחה של 2%, הרחוקה מאוד מצמיחה של 6.5% שנרשמה בשנת 2022, אך לכשעצמה היא גבוהה מהצמיחה בשיעור של 1.7% שנרשמה במדינות ה-OECD וזאת תוך מלחמה שהתנהלה ברבעון האחרון של השנה.



## המדיניות הפיסקלית

הגירעון הממשלתי ב-2023 הסתכם ב-77.5 מיליארד ש"ח, או כ-4.2% מהתוצר. זאת, לעומת עודף של כ-10 מיליארד ש"ח שנרשם בפעילות הממשלה בשנת 2022, המהווה כ-0.6% מהתוצר.

הגירעון השנתי הושפע במידה רבה מצרכי מלחמת "חרבות ברזל" (צבאיים ואזרחיים) שפרצה ברבעון האחרון של השנה והביאה לעלייה חדה בהוצאות, אך גם מירידה בהכנסות המדינה שהציגו חולשה, עוד לפני המלחמה.

לצד העלייה המשמעותית בהוצאות המדינה, שהסתכמו בכ-516 מיליארד ש"ח, לעומת 460 מיליארד ש"ח בשנת 2022, הגירעון בשנת 2023 הושפע גם מירידה בהכנסות. הכנסות הממשלה הסתכמו בכ-438 מיליארד שקל בשנת 2023 - כ-30 מיליארד שקל פחות מתחזית ההכנסות המקורית של האוצר וכ-24 מיליארד ש"ח פחות בהשוואה לשנת 2022. מלבד השפעות המלחמה, הסיבה לפער בהכנסות בהשוואה לשנת 2022 היא ירידה בהכנסות מנדל"ן, האטה בצריכה הפרטית על רקע עליית הריבית, התמתנות בפעילות העסקית ובסקטור ההייטק וכן עלייה חריגה בהכנסות ב-2022 בעקבות היציאה ממשבר הקורונה.

המלחמה, שפרצה ברבעון האחרון של 2023, הביאה לעלייה בהוצאות הממשלה ובהתאם לנסיקה בגיוס החוב של מדינת ישראל. מאז תחילת המלחמה ועד לסוף השנה הסתכם גיוס החוב הממשלתי בכ-81 מיליארד ש"ח ברוטו (55 מיליארד ש"ח נטו), מתוכם גויסו כ-50 מיליארד ש"ח לצרכי המלחמה.

## שוק העבודה

שוק העבודה בשנת 2023 היה אחד ממוקדי הכוח של הכלכלה המקומית, כאשר שיעור האבטלה נותר נמוך מאוד, ברמה חודשית ממוצעת של 3.4%. הדבר מצביע על היות שוק העבודה הדוק למדי ולמעשה במצב של תעסוקה מלאה. בחודש אוקטובר, עקב פרוץ מלחמת "חרבות הברזל", נרשמה עלייה בהיקף ההיעדרויות של עובדים ממקום העבודה. עם זאת, מהר מאוד, כבר בסוף 2023 וגם בינואר 2024 נרשמה ירידה משמעותית במספר הנעדרים הזמניים תוך התקרבות לרמות שהיו לפני המלחמה. בסוף 2023 עמד שיעור הבלתי מועסקים במשק על 3.1% בלבד.

נתוני המשרות הפנויות במשק התאפיינו במהלך 2023 במגמת התכווצות קלה מכ-140 אלף משרות פנויות בחודש בראשית השנה, לכ-130 אלף משרות בסופה. בדומה למצב התעסוקה, גם במספר המשרות הפנויות נרשמה ירידה חדה בחודש אוקטובר 2023. אולם, מאז חלה התאוששות ולאחרונה מספר המשרות הפנויות היה אף גבוה מרמתו לפני פרוץ המלחמה.

## אינפלציה ומדיניות מוניטרית

בנק ישראל המשיך בראשית 2023 את תהליך ההידוק המוניטרי בו החל באמצע 2022, במטרה להוריד את האינפלציה ליעדה. במהלך המחצית הראשונה של 2023 הועלתה הריבית משיעור של 3.25% לכדי 4.75% בארבע פעימות, כאשר במחצית השנייה של השנה נותרה הריבית ללא שינוי. נציין כי בינואר 2024 החליטה הוועדה המוניטרית להפחית את הריבית ב-0.25% ולהעמידה על שיעור של 4.5%.

מעבר לבנק ישראל אשר פעל לריסון העלאות המחירים באמצעות כלי הריבית, גם במשרד האוצר ניסו לצמצם את ההתייקרויות בתחום האנרגיה במהלך 2023, באמצעות מספר פעימות של הפחתת מס הבלו על הבנזין.

במחצית השנייה של 2022 ובמחצית הראשונה של שנת 2023 נרשמה חריגה משמעותית של שיעור האינפלציה מיעד בנק ישראל. עליות מחירים בתחום הדיור והאנרגיה הביאו לכך שקצב התייקרות המחירים במשק היה ברמה של כ-5%. החל מהמחצית השנייה של 2023 נרשמה התמתנות מהירה למדי ובסיכום 2023 נרשמה עלייה של כ-3.0% בלבד במדד המחירים לצרכן. נציין, כי בשנת 2023 הושפע מדד המחירים לצרכן בעיקר מהתייקרות בסעיפי המזון, הירקות והפירות, התחבורה והדיור. הוזלה משמעותית במחירי ההלבשה וההנעלה קיזזה חלקית התייקרות אלו.



## השוקים הפיננסיים בעולם ובישראל

במנוגד לשנת 2022, שבה נרשמו ירידות שערים משמעותיות במחירי מרבית הנכסים בעולם, בשנת 2023 נרשמו עליות ואף ביתר שאת באפיק המנייתי. ההתמתנות בתוואי האינפלציה בעולם אשר הביאה להאטה בקצב העלאות הריבית עד לעצירה מוחלטת, הגבירו את ציפיות המשקיעים לכך שחלק מהבנקים המרכזיים יחלו להוריד את הריבית כבר ב-2023 ולתוך 2024.

ברבעון האחרון של 2023 נרשמו עליות שערים בשוקים כאשר מדד המניות העולמי, MSCI ACWI עלה ב-11.0%, S&P 500 עלה ב-10.9% ומדד Euro Stoxx 600 עלה ב-6.4%. בסיכום שנתי, ציפיות אופטימיות, באשר לאינפלציה ולריביות בעתיד, הביאו לידי כך שבמהלך שנת 2023 רשם מדד ה-MSCI ACWI עלייה של 22.2% מדד ה-Nasdaq העשיר במניות טכנולוגיה נסק ב-43.4%. בישראל, מדד הדגל ת"א 35 רשם ביצועי חסר לעומת העולם, תחילה על רקע הרפורמה המשפטית והמחאות שקמו בעקבותיה ולאחר מכן על רקע מתקפת הטרור ומלחמת "חרבות ברזל" שפרצה בעקבותיה, אך עדיין עלה ב-3.8% בשנת 2023 וב-1.1% ברבעון האחרון של 2023.

בשוק אגרות החוב בעולם נרשמו עליות שערים קלות מאוד בשנת 2023 על רקע האינפלציה הגבוהה והריסון המוניטרי. בסיכום השנה נרשמה עלייה של 1.4% במדד האג"ח של ממשלת ארה"ב. עם זאת, כאשר ה-Fed סיים את העלאות הריבית והמשקיעים החלו לצפות להפחתת ריבית, ברבעון האחרון של 2023 מדד האג"ח הממשלתי האמריקאי עלה ב-4.5% והאיגרת ל-10 שנים נסחרה בסוף השנה בתשואה לפדיון של 3.87%, ללא שינוי משמעותי מרמתה בשלהי 2022.

בישראל מדד האג"ח הממשלתי רשם בשנת 2023 ביצועי חסר, לעומת העולם, בין היתר על רקע אי הודאות הפנימית, אך עדיין התייקר ב-0.7%. ברבעון האחרון של השנה עלה מדד האיגרות הממשלתיות ב-1.4%.

בזירת המט"ח, האינדקס הדולרי (DXY) ירד במהלך כל שנת 2023 ב-2.0%, שמשמעותו היחלשות הדולר האמריקאי כנגד סל המטבעות. עם זאת, במהלך הרבעון האחרון של השנה ירד האינדקס הדולרי ב-4.5% בין היתר, על רקע התגברות הציפיות להפחתת ריבית של הבנק המרכזי האמריקאי לעומת הערכות ליציבות של שיעורי הריבית בבנקים מרכזיים אחרים בעולם.

בשוק המט"ח המקומי בשנת 2023 נחלש השקל כנגד הדולר האמריקאי והאירו בשיעורים של 3.1% ו-6.9% בהתאמה. עם זאת, ברבעון האחרון של 2023 התחזק השקל בשיעור של 5.2% כנגד הדולר האמריקאי ושל 1.0% כנגד האירו, בין היתר, עקב הפעלת תוכנית למכירת מט"ח על ידי בנק ישראל.



## 6.2 השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה

צו שירות מידע פיננסי (דחיית יום התחילה של החוק לעניין מקור מידע שהוא גוף מוסדי או בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי), התשפ"ד-2023, שאושר ע"י ועדת הכלכלה של הכנסת ביום 13 בנובמבר, 2023, במסגרתו נדחה יום התחילה לעניין סל המידע על אודות אשראי של מקור מידע שהוא גוף מוסדי כך, שיום התחילה כאמור בסעיף 79(ב)(4)(א) לחוק לעניין גופים שאינם תאגידים יהיה ביום 14 במאי, 2024 (במקום יום 14 בנובמבר, 2023), ויום התחילה כאמור בסעיף 79(ב)(4)(ב) לעניין חשבונות של תאגידים, יהיה ביום 15 בנובמבר, 2024 (במקום יום 14 במאי, 2024).

## 6.3 חוזרי ופרסומי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

6.3.1 **פרסום חוזר גופים מוסדיים 2023-9-2 שעניינו "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני-עדכון" מיום 5 בפברואר, 2023** במסגרתו הוחלט לבצע דחייה של מועד כניסתן לתוקף של ההוראות אשר היו אמורות להיכנס לתוקף ביום 26 בנובמבר, 2023, ליום 1 ביוני, 2024. בנוסף, הוחלט לבטל את ההוראות התחילה ההדרגתיות שנקבעו בחוזר מבנה אחיד 8-9-2022 לעניין ממשק מעסיקים, ולקבוע התחילה של הוראות סעיף זה עבור כלל המעסיקים יהיה 1 בפברואר, 2024.

6.3.2 **פרסום חוזר גופים מוסדיים 2023-9-3 שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (פרסום מגבלת עלות ניהול חיצוני במסגרת הצהרה מראש של משקיע מוסדי על מדיניות ההשקעה שלו, הקמת סל השקעה עוקב מדדים ודיווחים לוועדת השקעות אודות דמי ניהול משתנים שנגבו)" מיום 21 במרס, 2023.** בהמשך לתיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "התקנות") מיום 16 באוגוסט 2022, תיקנה רשות שוק ההון את סעיף 9 שבפרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (להלן: "החוזר המאוחד"), וקבעה את ההוראות שחלות על מסירת דיווחים לוועדת השקעות בכל הנוגע לתשלום של הוצאות ישירות המהוות דמי ניהול משתנים (מרכיב עמלת הניהול החיצוני אשר נגזר מתשואת הנכסים שבעדם נגבית העמלה האמורה).

6.3.3 **פרסום חוזר גופים מוסדיים 2023-9-5 שעניינו "הוראות למקורות מידע פיננסי שהם גופים מוסדיים" מיום 26 ביוני, 2023,** המשלים את ההוראות שנקבעו בחוק שירות מידע פיננסי, תשפ"ב – 2021. הוראות החוזר חלות על עמיתים (המהווה מקור מידע) בנוגע למסירת מידע הנוגע למתן אשראי, ובכלל זה פירוט לעניין יתרת האשראי, הריבית והעמלות שהוסכמו לעניין האשראי, מועדי פירעונם וקיום שעבודים שניתנו כנגד האשראי. הוראות החוק הנ"ל תיכנסנה לתוקף בשתי פעימות, לעניין גופים שאינם תאגידים ביום 14 בנובמבר, 2023 ולעניין תאגידים ביום 15 במאי, 2024. (). רשות שוק ההון פועלת להחרגת הקרנות הוותיקות מתחולת הוראות חוזר זה ולשם כך מקדמת תיקון לתקנות, ראה סעיף 6.2.1.

6.3.4 **פרסום חוזר 2023-1-10 שעניינו "עדכון החוזר המאוחד-פרק רואה חשבון מבקר" מיום 28 באוגוסט, 2023,** במסגרתו הוטמעו הוראות שונות של הממונה, שהיו פזורות בחוזרים קודמים, וכן עודכנו הפניות לפרקים השונים של החוזר המאוחד, בעקבות שינויים שחלו בהם. בנוסף לכך, עודכן מועד ביצוע הערכה עצמאית ובלתי תלויה להתחייבויות קרן פנסיה.

6.3.5 **פרסום עמדת אי אכיפה – חובת דיווח ממשק מעסיקים עבור מעסיקים קטנים – טיוטה מס' 2022-365** מיום 24 באוגוסט, 2023 לעניין הוראות חוזר גופים מוסדיים 5-9-2022 שעניינו "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל - עדכון" ("החוזר"). החוזר קובע כי החל ביום 24 בפברואר, 2024 כל המעסיקים (לרבות כאלו המעסיקים פחות מ-3 עובדים) יחויבו בהעברת דיווח ממוכן על הפקדת תשלומים לקופת גמל בהתאם למבנה אחיד. עקב קשיים של חלק מהמעסיקים הקטנים ביישום הוראות החוזר, וכדי לאפשר לקבוצת מעסיקים זו תקופת הערכות נאותה, מפרסמת הרשות טיוטת עמדה לפיה לא תנקוט בצעדי אכיפה כנגד מעסיקים המעסיקים 9 עובדים ומטה אשר לא ידווחו באמצעות ממשק המעסיקים וזאת עד ליום 1 ביוני, 2024.



- 6.3.6 **פרסום קול קורא – ריבוי מסלקות פנסיוניות** מיום 14 באוגוסט, 2023, לבחינת התכנות למעבר למודל רישיונות (ריבוי מסלקות). במסגרת זו בוחנת הרשות את שינוי המודל הקיים, לפיו, מערכת הסליקה הפנסיונית המרכזית ("המסלקה") מתפעלת על ידי גורם אחד – חברת סוויפטנס אשר זכתה במכרז הפומבי משנת 2012, ומעבר למודל מתן רישיונות במסגרתו, מספר ספקים יוכלו לקבל רישיון להפעלת המסלקה.
- הבחינה נעשית בכוונה לקדם את התחרות בשוק. בין התועלות האפשרויות של המהלך הן, האפשרות להוזלת עלויות ולשיפור השירות לכלל השוק (חוסכים, מעסיקים, בעלי רישיון וגופים מוסדיים). בנוסף, בחינת המהלך נעשית על רקע ההתפתחויות הטכנולוגיות שחלו בשנים האחרונות במערכות פנסיוניות בארץ ובעולם, וכן על רקע כניסתו לתוקף של חוק שירותי מידע פיננסי התשפ"א-2021. לשינוי במתכונת פעילות ממשקי מסירת המידע והמסלקה הפנסיונית, אם יבוצע, יכולה להיות משמעות כלכלית ותפעולית על הגופים המוסדיים, ככל שאלו יאלצו לבצע התאמות משמעותיות בתשתיות המידע שלהם.
- 6.3.7 **פרסום חוזר גופים מוסדיים 2023-9-7 "הוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לשעת חירום – אוקטובר 2023** מיום 23 באוקטובר, 2023, בשל מלחמת חרבות הברזל, הכולל תיקונים של מספר חוזרי ממונה שנועדו להתאים את עבודת הגופים למצב החירום במשק. רוב התיקונים נוגעים לדחיית מועדי תחילה של הוראות שונות כגון – פרסום הדוח הכספי, דחיית כניסתן לתוקף של חלק מהוראות חוזר מבנה אחיד (כדוגמת, דיווח של מעסיק עם מס' עובדים נמוך), חובת התכנסות דירקטוריון באופן פיסי, ואי הכללת השיחות למוקד הטלפוני במניין השיחות המחושבות לצורך בחינת העמידה בזמני השירות.
- 6.3.8 **פרסום חוזר גופים מוסדיים 2023-9-8 שעניינו "הוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לשעת חירום-נובמבר 2023"** מיום 4 בדצמבר, 2024 המאגד במסגרתו תיקון מספר חוזרים, עקב מצב החירום המתמשך, מתוכם ההוראות הרלוונטיות לפעילות הקרנות. תיקון הוראות חוזר גופים מוסדיים, 2023-9-4 שכתרתו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה - מהדורה 11 – בדבר דיווח הנכס הבודד בהתאם לתבנית עדכנית, במסגרתו ניתנה הוראה על דחיית המועד לדיווח המתכונת החדשה של דיווח נכס בודד לרבעון הראשון של 2024; תיקון הוראות חוזר סוכנים ויועצים 2018-10-8 "ייפוי כוח לבעל רישיון-תיקון", במסגרתו ניתנה הארכת התוקף של ייפוי כוח מתמשך שתוקפו הסתיים בין החודשים אוקטובר-דצמבר 2023, וזאת לחודשיים לאחר תום ההכרזה על מצב מיוחד בעורף.
- 6.3.9 **פרסום טיוטת "חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני"** מיום 25 בדצמבר, 2023 במסגרתה הוצע לדחות מועדי כניסה לתוקף של מספר הוראות וכן הוצע לעדכן את תאריך נכונות המידע שיימסר במסגרת ממשק האירועים וכן לקצר את משך הזמן להפקת המידע שיימסר במסגרת ממשק זה.

#### **6.4 טיוטות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון**

טיוטת תקנות שירות מידע פיננסי (סייגים לחובת מתן הגישה למידע פיננסי), התשפ"ד-2023 – בהתאם להוראות החוק, המהווה את עיקר הרפורמה לבנקאות פתוחה, גוף מוסדי יידרש למסור מידע אודות אשראי שנתן ללווה, למי שיפנה, בהרשאת הלווה לגוף המוסדי. מטרת החוק היא לאפשר לשקיפות מידע שתשפר את הנגישות לאשראי במשק. החוק קבע כי מידע אודות לווים פרטיים יימסר החל מחודש נובמבר ומידע אודות לווים שהם תאגידים יימסר החל מחודש מאי.

התיקון בטיטה מבקש להחריג את הקרנות הוותיקות מתחולת החוק כאמור, וזאת בנימוק שעמית הקרנות הוותיקות ממילא אינם זכאים על פי הוראות הדין לנייד את כספיהם לקופה אחרת. כמו כן, בנוגע לקרנות הוותיקות שבהסדר, ההוצאות התפעוליות הכרוכות ביישום הוראות החוק ממומנות מכספי העמיתים, ולא על חשבון החברה המנהלת.

נכון לסוף פברואר 2024 טיוטת התיקון טרם אושרה אולם בהתאם לצו שירות מידע פיננסי שעליו יפורט בסעיף הבא, נדחה מועד היישום של ההוראות הנוגעות למסירת מידע של גוף מוסדי שהוא מקור מידע פיננסי.

**6.5 מערכת קרנות הפנסיה**

הקרנות פועלות בשוק הביטוח הפנסיוני לטווח ארוך (פנסיה, ביטוח וגמל). שוק קרנות הפנסיה מורכב מקרנות פנסיה ותיקות שנסגרו להצטרפות עמיתים חדשים החל מאפריל 1995 ומקרנות פנסיה חדשות שהחלו לפעול מינואר 1995.

מערכת קרנות הפנסיה היא חלק מן הרובד השני של מערכת הביטחון הסוציאלי במדינה (אחרי הרובד הראשון של הביטוח הלאומי). החיסכון הפנסיוני הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך המהווה נדבך מרכזי בהבטחת הביטחון הכלכלי והמשקי של משקי הבית. אפיקי החיסכון הפנסיוני כוללים את קרנות הפנסיה, פוליסות ביטוח ("ביטוחי מנהלים") וקופות הגמל.

להלן נתונים עיקריים על שוק קרנות הפנסיה בישראל (נתונים כספיים במיליוני ש"ח):

**שוק קרנות הפנסיה בישראל בשנים 2022-2023<sup>2</sup>**

נכסים נטו לסוף שנה					
סה"כ		קרנות חדשות		קרנות וותיקות	
2022	2023	2022	2023	2022	2023
במיליוני ש"ח					
1,081,493	1,174,968	663,251	765,055	418,242	409,913

כפי שעולה מן הטבלה של הרכב נכסים באתר רשות שוק ההון, בשנים 2022-2023 היוו קרנות הפנסיה הוותיקות מסך נכסי קרנות הפנסיה כ-35% וכ-39% בהתאמה.

שיעור הצמיחה בנכסי קרנות הפנסיה הוותיקות (להבדיל מנכסי קרנות הפנסיה החדשות) צפוי לקטון בשנים הקרובות וזאת מאחר שהן סגורות להצטרפות עמיתים חדשים ותזרים התשלומים השנתי גבוה מתזרים התקבולים.

בנוסף, אגרות החוב המיועדות משוערכות בקרנות הוותיקות בשווי הוגן ואילו בקרנות החדשות בעלות מותאמת. לפיכך בשנת 2022 ו-2023 חלה ירידה משמעותית בשווי ההוגן של אגרות החוב המיועדות והסיוע הממשלתי בקרנות הוותיקות בעוד שבקרנות החדשות לא חל שינוי דומה. כתוצאה מכך חל קיטון בהיקף הנכסים של הקרנות הוותיקות.

<sup>2</sup> המקור: ריכוז נתוני הדוחות החודשיים של הגופים המוסדיים, כפי שפורסמו באתר רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.



## 6.6

**מגמות בקרנות הפנסיה הוותיקות בהסדר**

החיסכון הפנסיוני, על מרכיביו השונים, הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך ומהווה נדבך חשוב להבטחת הביטחון הכלכלי של משקי הבית במצבים ובאירועים של אובדן הכנסה לתקופה ממושכת, דהיינו בעת פרישה מעבודה, באירועי אובדן כושר עבודה (נכות) ובאירועי פטירה (שאירים). לפיכך, למדינה יש ענין מיוחד בהסדרה ובהבטחת אפיק חסכון זה, אשר עולה בקנה אחד הן עם צרכי משקי הבית והן עם המדיניות החברתית והכלכלית של המדינה. על כן, אפיק זה זוכה במדינות רבות וכן במדינת ישראל לעידוד באמצעים שונים, לרבות בתחום הטבות המס.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 1995:

1. בשנת 1995 החליטה הממשלה על רפורמה בתחום הפנסיוני, ולפיה, בין היתר, חברות שניהלו קרנות פנסיה עד 31 בדצמבר 1994 מנועות מלהמשיך ולבטח עמיתים חדשים בקרנות הפנסיה הקיימות שבניהולן.
2. בהתאם למתחייב מהרפורמה, הקרנות חדלו לצרף עמיתים חדשים החל מינואר 1995, אלא אם כן חלות לגביהם הוראות מוגדרות שנקבעו לעניין זה.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 2003:

להלן עיקרי הרפורמה בתחום הפנסיוני משנת 2003 לגבי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר:

1. הפקעת סמכויות הניהול וניהול מנהל מיוחד;
2. העלאת שיעור דמי הגמולים;
3. גביית דמי ניהול מתוך התשלומים לעמיתים (דמי ניהול אלה מהווים השתתפות של אותם עמיתים בעלויות תכנית ההבראה);
4. האחדת מערך הזכויות - קביעת תקנון אחיד;
5. קביעת תקרות להתפתחות השכר הקובע לקצבה ועליית ערכי הפדיון;
6. העלאת גיל הפרישה;
7. הקצאת סיוע ממשלתי;
8. כרית הביטחון (ראה סעיף 4).

## 6.7

**תכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות**הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003. במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש הוא פרק ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבעו שורה של הסדרים, ובהם מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי.

בהתאם להוראת סעיף 78א לחוק הפיקוח, המטרה העומדת בבסיס פרק ז'1 היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות".

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית דמי ניהול מהתשלומים לעמיתים (המהווים השתתפות של אותם עמיתים בעלויות תכנית ההבראה), האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה וכן הקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

הפקעת סמכויות הניהול

בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, מונו לקרנות בשנת 2003 מנהלים מיוחדים.

לפי הוראות החוק, למנהל המיוחד מוקנות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרנות, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא הגורם המופקד על ניהול הקרנות ועל התוויית המדיניות והפיקוח על דרכי ביצועה, ועליו לפעול לביצוע הוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח ולהגשמת מטרותיו.

עם מינויים של המנהלים המיוחדים חדלו מלפעול מוסדות הקרנות וועדותיהן, למעט ועדות השקעה שמונו על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה.

כמו כן, מונתה לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מנהלה של שלושה חברים וזאת בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח. (תפקידי ועדת המנהלה מובאים בסעיף 5.1.3)





- תפקידי מנהל מיוחד (תיקון מס' 10) תשס"ג 2003 (תיקון מספר 32) תשע"ו 2016-78ז.  
מנהל מיוחד ינהל את עסקי הקרן הוותיקה שלה התמנה ויפעל לביצוע הוראות פרק זה ולהגשמת מטרותיו, ובין השאר לביצוע כל אלה:
- 1) איתור הנכסים של הקרן, ואם הם אינם מצויים בשליטת הקרן או אינם רשומים על שמה בכל רישום המתנהל על פי דין – העברתם לשליטתה ורישומם על שמה;
  - 2) מימוש ומכירה של נכסים של הקרן;
  - 3) הבטחת קיומו של מסד נתונים מלא וזמין של כל זכויות העמיתים בקרן;
  - 4) יישום התקנון האחיד;
  - 5) יישום תכנית ההתייעלות שנקבעה לפי הוראות סעיף 78ב, או מימוש התפעול המשותף שעליו הורה הממונה לפי הוראות סעיף 78ג;
  - 6) ביצוע כל פעולה אחרת שהממונה יורה עליה.
  - 7) בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

## 7. תוצאות הפעילות

## 7.1 נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2023	התפלגות הנכסים	דצמבר 2022	התפלגות הנכסים	אחוז שינוי דצמבר 2023 דצמבר 2022
רכוש שוטף	8,342	3.6%	9,218	4.0%	(9.5%)
אג"ח מיועדות <sup>3</sup>	86,204	37.5%	89,576	39.1%	(3.8%)
נירות ערך לא סחירים	32,739	14.3%	28,422	12.4%	15.2%
נירות ערך סחירים	83,274	36.3%	81,743	35.6%	1.9%
פיקדונות והלוואות	17,610	7.7%	18,390	8.0%	(4.2%)
מקרקעין	290	0.1%	297	0.1%	(2.4%)
הבטחת המדינה להשלמת תשואה	27	0.0%	34	0.0%	(21.3%)
נכסים אחרים (כולל סיוע גיל הפרישה לנשים)	4,424	1.9%	4,706	2.1%	(6.0%)
התחייבויות פיננסיות	(3,273)	(1.4%)	(3,016)	(1.3%)	8.5%
סך הכל	229,637	100.0%	229,370	100.0%	0.1%

<sup>3</sup> שיעור האחזקה באג"ח מיועדות בשווי הוגן.



## 7.2 התחייבויות (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2023	דצמבר 2022	אחוז שינוי דצמבר 2023 דצמבר 2022
התחייבויות צבורות	374,923	403,761	(7.1%)
התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים	2,734	5,774	(52.6%)
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות	377,657	409,535	(7.8%)
סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון	(4,380)	(28,249)	(84.5%)
סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד	(15,570)	(15,145)	2.8%
אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי	(128,070)	(136,771)	(6.4%)
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי	229,637	229,370	0.1%

## 7.3 התפתחות הגרעון האקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2023	דצמבר 2022	אחוז שינוי דצמבר 2023 דצמבר 2022
יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת	(205,890)	(275,877)	(25.4%)
התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות	(1,832)	(649)	+
השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון	38,339	73,119	(47.6%)
שינויים אחרים בהנחות ובשיטות	726	(2,486)	-
יתרת גרעון בסוף שנת המאזן	(168,657)	(205,890)	(18.1%)



## 7.4 דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח)

אחוז שינוי דצמבר 2023 דצמבר 2022	דצמבר 2022	דצמבר 2023	סעיף
(12.51%)	354	310	ממזומנים ושווי מזומנים
+	(11,421)	723	מאג"ח מיועדות
+	617	2,771	מניירות ערך אחרים שאינם סחירים
+	(10,804)	3,494	סך הכל מניירות ערך שאינם סחירים
86.26%	(6,900)	(948)	מאג"ח סחירות
+	(4,094)	5,907	ממניות סחירות
+	(10,994)	4,959	סך הכל מניירות ערך סחירים
+	101	1,489	מפיקדונות והלוואות
(97.31%)	32	1	ממקרקעין ורכוש קבוע
-	34	(7)	הבטחת תשואה
-	83	42	הכנסות אחרות
+	(21,195)	10,288	סך כל ההכנסות

## 7.5 דוח הוצאות (באלפי ש"ח)

## הוצאות הנהלה וכלליות

סעיף	דצמבר 2023	דצמבר 2022	גידול (קיטון)	אחוז שינוי
שכר ונלוות	107,653	113,674	(6,021)	(5.3%)
שינוי בהתחייבות להטבות לעובדים	(14,772)	(72,303)	57,531	(79.6%)
השפעות חד פעמיות (*)	14,772	67,937	(53,165)	(78.3%)
סך הכל שכר בנטרול השפעות חד פעמיות	107,653	109,308	(1,655)	(1.5%)
הוצאות תפעול	60,421	40,845	19,576	47.9%
הוצאות עמיתים טק - חטיבת המחשוב	68,452	58,968	9,484	16.1%
השפעות חד פעמיות (**)	(18,057)	17,410	35,467	
סך הכל הוצאות בנטרול השפעות חד פעמיות	218,469	226,531	(8,062)	(3.6%)
השתתפות בהוצאות ודמי ניהול מקופות גמל	(18,596)	(18,385)	(211)	(1.1%)
סך הכל הוצאות נטו בנטרול השפעות חד פעמיות	199,873	208,146	(8,273)	(4.0%)

סך ההוצאות לתקופה בנטרול השפעות חד פעמיות הסתכמו בכ- 199.9 מיליון ש"ח לעומת 208.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 8.3 מיליון ש"ח. מזה קיטון של כ- 1.7 מיליון ש"ח בשכר. קיטון של כ- 6.4 מיליון ש"ח בהוצאות התפעול בעיקר בגין רווח ממתן שירותי תפעול שקיזז את ההוצאה.

\* השפעות חד פעמיות בשכר בשנת 2022 כוללות שני רכיבים: מעבר לחישוב אקטוארי של התחייבויות בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה ומעבר מרישום הוצאות על בסיס מזומן לרישום הוצאות על בסיס צבירה. בשנת 2023 כולל עדכון להתחייבות האקטוארית בגין הנחת פרישה מוקדמת.

\*\* השפעות חד פעמיות בסעיף הוצאות תפעול כוללות בשנת 2022 שני רכיבים: מעבר מרישום הוצאות על בסיס מזומן לרישום הוצאות על בסיס צבירה וביטול הפרשה לטיפול בתביעות משפטיות משנים קודמות. בשנת 2023 הוצאה בסך 18.1 מיליון ש"ח בגין הפחתה של נכס שפותח ובהיעדר פוטנציאל להשמשו הוחלט להפחיתו.



## 7.6 השקעות

פעילות ההשקעות של קרנות הפנסיה מתבצעת בכפוף למדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעה ע"י ועדות ההשקעה כדלהלן:

### יעדים מרכזיים של מדיניות ההשקעות הכוללת

תכלית מדיניות ההשקעות של הקרנות היא עמידה בהתחייבויות לעמיתים. במסגרת זו, על הקרנות לפעול ככל הניתן, להתאמת אופי הנכסים לאופי ההתחייבויות, תוך שמירה על רמת סיכון כוללת של תיק ההשקעות וזאת בהתאם למדיניות ההשקעות שנקבעה ולהחלטות ועדת ההשקעות.

### דגשים נוספים

ההשקעות תתבצענה תוך בחינה שוטפת של תיק ההשקעות והנכסים המרכיבים אותו ביחס למאפייני ההתחייבויות הפנסיוניות, שיקולי ההשקעה יכללו התייחסות להיבטים כגון חלופות השקעה ברמת סיכון נתונה, חשיפה לסיכונים ברמת מיקרו ומאקרו ולהיבטים נוספים כגון מיסוי ושינויים רגולטוריים. כמתחייב מחוק הפיקוח ומתקנות מס הכנסה פועלות בקרנות ועדות השקעה המורכבות, מלבד המנהל המיוחד, מנציגים חיצוניים, כהגדרתם בחוק הפיקוח. ועדות ההשקעה של הקרנות קובעות מדיניות השקעות פרטנית לקרנות, בכפוף ליעדים ומגבלות הסיכון הנדרשות. מדיניות ההשקעות הפרטנית שקבעה ועדת ההשקעות של הקרנות כוללת התייחסות לשיקולי הקצאת הנכסים אל מול ההתחייבויות הפנסיוניות. הקצאת הנכסים הפרטנית קובעת בין היתר שיעור חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים וכוללת התייחסות למאפייני הסיכון השונים לרבות משך החיים הממוצע (מח"מ).

### תקנות השקעה – קרנות פנסיה ותיקות

ביום 7 ביולי 2012 נכנסו לתוקף תקנות המסדירות את כללי ההשקעה בגופים המוסדיים. במסגרת אותו תיקון נכללות הוראות לעניין השקעות נכסי הקרנות הוותיקות באפיקי ההשקעה השונים. כמו כן, ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות תיקון לתקנות ההשקעה לעניין אופן חישוב אגרות חוב מיועדות.

### חקיקה בנושא הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2021-2022 בפרק ג לחוק ההתייעלות הכלכלית שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה. בחוק נקבע כי מנגנון אגרות החוב המיועדות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה כך המדינה תחדל מלהנפיק אג"ח מיועדות (הפסקת הנפקת האג"ח נכנסה לתוקף ביום 1 באוקטובר 2022) ובמקום זאת, תספק לקרנות הפנסיה הגנה בצורת הבטחת תשואה בהיקף, שביחד עם יתרת האג"ח המיועדות, יהיה בשיעור של 30% מנכסי קרנות הפנסיה. החברות המנהלות של קרנות הפנסיה ינהלו את הנכסים המובטחים בהתאם למנגנון שנקבע בחוק וייהנו מזכויות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמוד מדד במשך תקופה של חמש שנים, כך שקרן שתשיג תשואה בשיעור נמוך יותר מ-5.15%, תקבל מהמדינה השלמה לתשואה של 5.15%, וקרן שתשיג תשואה גבוהה יותר, תעביר למדינה את שווי התשואה שמעל ל-5.15%.

ביום 27 ביולי 2022 התפרסם חוזר פנסיה 2022-3-2 המתקן את חוזר פנסיה 4-2006 לעניין הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד. החוזר התאים את הוראות הגילוי בדוח הכספי ובדוח האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות להן מונה מנהל מיוחד לקיומו של מנגנון הבטחת תשואה, כך שבמאזן החשבונאי ובמאזן האקטוארי נוספו סעיפים המשקפים את המדידה הנדרשת.

ביום 1 בנובמבר 2022 נתקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנהלים בסך 141 מיליון ש"ח, באחת מבין שמונה הקרנות.

## 7.7 ניתוח השקעות

- יתרת הנכסים ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 229.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 229.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול בשיעור של כ-0.1%. הגידול בנכסים נובע בעיקר משערוך חיובי בסך של כ- 10.3 מיליארד ש"ח, שקוזז ע"י מימוש נכסים נטו בסך של כ- 10.1 מיליארד ש"ח.
- יתרת אגרות החוב המיועדות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 86.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 89.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, קיטון בשיעור של 3.8% הנובע בעיקר מפדיונות של קרן וריבית ומעליה בוקטור הריביות. אגרות החוב המיועדות מהוות כ- 37.5% מסך הנכסים ותרומתן לרווח בתקופת הדיווח הינה בסך של 0.32%.
- יתרת ניירות ערך שאינם סחירים ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 32.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 28.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול של כ- 15.2% בעיקר מקרנות השקעה וקרנות הון סיכון עקב השקעות נטו שבוצעו בתקופה ורווחי שערוך בשל עליית הדולר ועליה במדדי המניות.
- יתרת אגרות חוב ממשלתיות סחירות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 44.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 37.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול של 18.5% הנובע בעיקר מרכישות נטו שקוזזו חלקית על ידי שערוך שלילי שנבע מירידה במדד האג"ח. אגרות חוב ממשלתיות סחירות מהוות 19.5% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה בתקופת הדיווח הינה הפסד של 0.53%.
- יתרת אגרות חוב קונצרניות סחירות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 6.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 5.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול של כ- 16.19% הנובע מקניות נטו ועליה במדד אגרות החוב הקונצרניות ומעליית המדדים. אגרות חוב קונצרניות סחירות מהוות 2.63% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה בתקופת הדיווח הינה רווח של 0.11%.
- יתרת מניות וניירות ערך סחירים ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 32.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ- 38.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2022, קיטון של כ- 16.2% הנובע ממכירות נטו בסך של כ- 12.1 מיליארד ש"ח בקיזוז שערוך חיובי לתקופה בסך של כ- 5.8 מיליארד ש"ח בשל עליה במדדי המניות בתקופת הדיווח. מניות וניירות ערך סחירים מהווים כ- 14.2% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה בתקופת הדיווח הינה רווח של 2.6%.
- יתרת פיקדונות והלוואות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 17.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 18.4 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2022, קיטון של 4.24% הנובע מפדיון נטו של קרן וריבית בסך של כ- 2.3 מיליארד ש"ח ושערוך לתקופה בסך של כ- 1.5 מיליארד ש"ח. פיקדונות והלוואות מהוות 7.7% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה בתקופת הדיווח הינה רווח של 0.7%.
- יתרת המזומנים והחייבים ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בכ- 8.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 9.2 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2022, קיטון של 9.58% הנובע בעיקר ממימון תשלומים נטו לעמיתים. ההכנסות ממזומן ומחייבים שונים במהלך התקופה היו 353 מיליון ש"ח ונבעו בעיקרם מריבית על יתרות לרבות יתרות CSA והפרשי שער. התרומה לרווח בתקופת הדיווח הינה 0.14%.

**7.8 שכר ממוצע במשק (שמ"ב)**

אומדן השמ"ב בסוף השנה הנוכחית (ממוצע ריאלי של נתוני השמ"ב ב-12 החודשים האחרונים אשר משמש לחישוב הקצבה בפרישה) עלה ריאלית בכ- 0.2% (נומינלי עלה ב 3.6%) לעומת סוף 2022, עליה זו הנמוכה בכ- 1% אל מול ההנחה לפיה חושבו ההתחייבויות בשנה קודמת הביאה לירידה של כ-0.83 מיליארד ש"ח בהתחייבויות האקטואריות של הקרנות. אין בעלייה זו להצביע על המשך מגמה של התפתחות אומדן השמ"ב הריאלי בשנה הקרובה.

**7.9 ווקטור ריביות**

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן ייקבעו לפי שיעורי ריבית חסרת סיכון שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן "ווקטור ריביות").  
הווקטור נקבע על פי שיעורי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי רשות שוק ההון. היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היוונום של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.  
מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר ממשך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, הרי שהשינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.  
השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005. מאז התחלת השימוש בווקטור קיימים שינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות. ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון".  
עליה בווקטור הריביות חסרת הסיכון - בתקופת הדוח, ווקטור הריביות חסרת הסיכון עלה. עליית הריבית הביאה לקיטון בהתחייבויות בסך העולה על הקיטון בנכסים ולהקטנת שיעור הסיוע הנדרש מתקרת כרית הביטחון לצורך איזון הקרנות.

**7.10 העלאת גיל פרישה לנשים**

בשל דחיית ההעלאה של גיל פרישה לנשים משנת 2012, נוצר גירעון שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ-5 מיליארד ש"ח. ההחלטה על האיזון התקבלה בשנת 2018 והפחתת הקצבאות נדחתה מספר פעמים בשל הכוונה להעלות את גיל הפרישה לנשים והקושי לבצע זאת בשל המצב הפוליטי.

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים באופן מדורג עד לגיל 65.

ביום 8 בנובמבר 2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78 לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על שוק ההון שניתנה ביום 14 ביוני 2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28 באוקטובר 2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שיוותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגירעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 בספטמבר 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון).  
ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 64.ג. לתקנון האחיד, ניתן להורות כי לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.





לפיכך ביום 8 בנובמבר 2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות. בהמשך לפנייה של הקרנות למשרד האוצר בסוף יוני 2022, ביום 21 ביולי 2022 הוצגו לחשב הכללי, לממונה על התקציבים ולרשות שוק ההון המאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021 וכן חישובי תרחישים למצב הגירעון בקרנות, כפי שנקבע במכתבו של החשב הכללי מיום 28 באוקטובר 2021. בעקבות ההצגה של התרחישים הוסכם עם משרד האוצר על דחיית המועד להעברת הסיוע, כמפורט במכתב. שווי הסיוע במאזן הקרנות יחושב ויוצג בדוחות הכספיים האקטואריים של הקרנות לפי המתווה המפורט במכתב החשב הכללי. עוד סוכם כי במקרה שיחול שיפור משמעותי באיזון האקטוארי של הקרנות, תידון מחדש נחיצות ההסדר והצורך בהמשך דחיית מועד תשלומי הסיוע.

#### 7.11 מודל להעמסת עלויות

מאז שנת 2007 הוצאות התפעול מתחלקות בין הקרנות לפי מודל להעמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן.

#### 7.12 שינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית

התחייבויות פנסיוניות (במיליוני ש"ח)	דצמבר 2022	דצמבר 2023	גידול (קיטון)
פנסיונרים קיימים	242,211	237,396	(1.99%)
פעילים זכויות צבורות	125,276	104,786	(16.36%)
פעילים זכויות עתיד	18,701	13,696	(26.76%)
סך הכל פעילים ופנסיונרים	386,188	355,878	(7.85%)
לא פעילים	33,116	29,351	(11.37%)
מבוטחים לשעבר וחסרי פרטים	3,169	3,396	7.16%
סך הכל לא פעילים	36,285	32,747	(9.75%)
סך הכל התחייבויות פנסיוניות	422,472	388,625	(8.01%)

**7.13 סיוע ממשלתי****7.13.1 סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות והבטחת תשואה**

הביטוי בדוחות לשנים 2022 ו-2023 לגובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן - ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה 4-3-2006 מיום 14 ביוני 2006, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות.

הנפקת אג"ח מיועדות מסוג ערד, הופסקה החל מיום 1.10.2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן - "חוק ההתייעלות הכלכלית"). פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן - "מנגנון השלמת תשואה").

במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות, ייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% (צמודה למדד).

**התאמת שערך אג"ח מיועדות לאומדן שווי הוגן:**

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי באג"ח המיועדות מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה האפקטיבית הצפויה בגין האג"ח המיועדות שהונפקו לבין ווקטור ריביות.

סבסוד זה בסך 16,573 מיליון ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות המהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (בשנה קודמת - 21,385 מיליון ש"ח).

**שערך בגין הבטחת תשואה שנרשם על נכסי הקרן:**

ביום 1 בנובמבר 2022 נתקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 141 מיליון ש"ח, באחת מהקרנות. שווי נכס הבטחת תשואה בסך 27 מיליון ש"ח.

סבסוד ממשלתי בגין הבטחת תשואה שהקרנות צפויות להשקיע בהן בעתיד:

סך סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד הינו 15,570 מיליון ש"ח (בשנה קודמת סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות היה 15,145 מיליון ש"ח).

**7.13.2 אומדן סיוע ממשלתי ישיר****אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי**

הסכום המצטבר של אומדני הסיוע הממשלתי הישיר העתידי לשמונה הקרנות מסתכם לסך של 128,070 מיליון ש"ח. (בשנה הקודמת - 136,771 מיליון ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה על שוק ההון מיום 17 באוגוסט 2005), הקרנות בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 4-3-2006, רושמות כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויות הפנסיוניות. מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר.

אומדן הסיוע הישיר העתידי לכל אחת משמונה הקרנות כפוף לשינויים בגובה ההתחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות, שינויים בגובה ריבית ההיוון (לוקטור ריביות) ובתשואת הקרן.

אי לכך, ככל הנראה, חלקה של כל אחת מהקרנות בפועל מסך הסיוע הישיר יהיה שונה מהאומדן שנרשם לקרן.



### איזון הגרעון

אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין ולאחר שנלקחה בחשבון כרית הביטחון, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, יאוזנו הקרנות באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי. במצב זה יהיו רשאיות הקרנות בכפוף לקבלת אישורים מתאימים - להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתיקבע.

#### 7.13.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה

המספרים המוצגים להלן הינם יתרת התחייבויות המדינה, נכון ליום 31 בדצמבר 2023, וזאת בהתאם לטיטוט הכרעה בנושא הסיוע הממשלתי לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר שהעביר המפקח על הביטוח למנהלת המיוחדת ביום 21 במרס 2010 (להלן: "טיטוט הכרעה"). התחייבות הממשלה בנושא הסיוע הממשלתי לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מורכבת מ-3 רבדים:

הסיוע הממשלתי הישיר והעקיף בהתאם לחוק הפיקוח –

#### 2003<sup>4</sup> במחירי ינואר

מיליוני ש"ח	
67,922	הסיוע הממשלתי הישיר העתידי
10,378	הסיוע הממשלתי העקיף העתידי באג"ח מיועדות מסוג מירון
78,300	סך הכל הסיוע הממשלתי העתידי
	<u>יתרת הסיוע הממשלתי העתידי:</u>
33,777	סיוע ישיר עתידי
	<u>33,777</u>
11,320	יתרת הסיוע הממשלתי העתידי כרית ביטחון במיליוני ש"ח במחירי ינואר דצמבר 2008

<sup>4</sup> על פי סעיף 78(ד) (ג) לחוק הפיקוח הסיוע הממשלתי צמוד למדד החל מחודש ינואר 2003 ונושא ריבית שנתית של 4%.



## 7.13.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

במיליוני ש"ח			הסיוע הממשלתי בשווי הוגן <sup>5</sup>
סיוע ממשלתי עתידי	השפעת הריבית	לפני השפעת הריבית	סיוע ממשלתי
16,573	(2,796)	19,369	סבסוד ממשלתי באמצעות אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן
15,569	(5,693)	21,262	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן שבשלהם תהייה זכאית לקבלת הבטחת תשואה שהקרן צפויה להשקיע בהן
25	(2)	27	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבשלהם תהייה זכאית לקבלת הבטחת השלמת תשואה, שהקרן צפויה להשקיע בעתיד
128,070	(8,774)	136,844	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
4,040	(17)	4,057	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
4,380	-	4,380	סיוע ממשלתי עתידי מכרית הביטחון
<u>168,657</u>	<u>(17,282)</u>	<u>185,939</u>	סה"כ

בסעיף 78- יד לחוק הפיקוח נקבע כי הממשלה תסייע לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד, ובכלל זה לעמיתיהן, בהעברת כספים מתקציב המדינה בסך של 78,300 מיליון ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2003, הכולל את סכום ערך הסובסידיה.

לענין זה, "ערך הסובסידיה" משמעו - ההפרש בין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על אג"ח מסוג "מירון" שהונפקו לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד וטרם נפדו ביום 30 באפריל, 2003 לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משתלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4%. בהתאם לסעיף 78 יד (ב) לחוק הפיקוח, העברת הכספים לכל קרן ותיקה במסגרת הסיוע תיעשה בהתאם להוראות המפקח. בהתאם לאמור, קבע המפקח ביום 17 באוגוסט 2005 לוח סילוקין המפרט כללים בדבר העברת כספי הסיוע. לקביעה האמורה צורף לוח תזרים מזומנים, אשר כלל גם התייחסות לכספי הסיוע שהועברו בשנים 2003 עד 2005.

בראשית שנת 2007 משרד האוצר הודיע כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר כלל הסכומים המפורטים בלוח תזרים המזומנים.

במענה לבקשת הבהרה בנושא מהממונה על שוק ההון, אישר הממונה במכתב מיום 28 במרס 2007, כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר התאמת הסיוע הכספי שהועבר לקרנות הפנסיה שבהסדר לסיוע המפורט לעיל, ובכלל זה לסכום ערך הסובסידיה, ולאמור בלוח תזרים המזומנים, והוסיף כי אין באמור כדי להשפיע לרעה על מצבם הכספי של עמיתי הקרנות בעתיד, שכן ממילא הקרנות אינן זכאיות לסיוע ממשלתי מעבר לאמור בסעיף 78 יד(ד) לחוק הפיקוח. הממונה הבהיר במכתב נוסף מאותו יום, כי האמור במכתבו הראשון מתייחס לסיוע הממשלתי שקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לו לפי סעיף 78 יד (ד) לחוק הפיקוח, וכי אין באמור כדי לגרוע מסיוע ממשלתי אחר שהקרנות זכאיות לו לפי הוראות הדין.

בהמשך לבדיקת משרד האוצר כאמור, בדיונים שנערכו בנושא בין הקרנות לבין משרד האוצר, עלו ארבע סוגיות הנוגעות לערך הסובסידיה, להלן פירוט הסוגיות, עמדת הקרנות בעניינן (המתבססת גם על עמדה משפטית שהתקבלה בקרנות בעבר), ועמדת המדינה המעודכנת על פי טיוטת ההכרעה שהועברה לעיון הקרנות.

<sup>5</sup> לפי סעיף 78- (יד) לחוק הפיקוח במחירי יום המאזן.



### 7.13.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

מאחר שאימוץ סופי על ידי המדינה של דרך החישוב כאמור בטיטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר, כאמור לעיל, שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקות שבין משרד האוצר לבין הקרנות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי פסקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים כאמור להעמיד את ההחלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי לממשלה. בשלב זה, ובטרם קבלת ההכרעה כאמור, הדוחות הכספיים משקפים את הפירוט שבטיטת ההכרעה. לוח הסילוקין החדש שפורסם ע"י הממונה ביום 30 בדצמבר, 2017 מאמץ גם הוא את טיטת ההכרעה. למרות האמור יובהר, כי אין בהצגת הדוחות הכספיים במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות בנושא זה.

להלן פירוט מחלוקות הסיוע:

1. העברות ישירות לקרן בנין  
לתקופה שבין ינואר 2003 עד ספטמבר 2003 ("קרן חצי") בסך כ- 1,203 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023.  
גישת המדינה היא שהעברות אלו כלולות בסיוע הממשלתי.  
לעמדת הקרן, הסיוע לקרן בנין בגין חודשים אלו נלקח מ"העתודה האקטוארית" (קרן מיוחדת שהוקמה על ידי הממשלה עוד בשנת 1991 וכללה כספים אותם החליטה הממשלה להעביר לקרנות עוד בשנת 1977).  
בטיטת ההכרעה מוצגת עמדה, לפיה בסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם לסעיף 78ד לחוק הפיקוח ייכלל הסיוע שהועבר לקרן בנין החל מיום 1 באוקטובר 2003 ולא לפני.
2. שינוי נוסחת חישוב ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מסוג מירון  
לפי גישת המדינה, הריבית השנתית האפקטיבית לפיה יחושב ערך הסובסידיה היא 4% ומשתלמת אחת לשנה. ולכן הסבסוד העקיף יחושב לפי הפער בין ריבית אפקטיבית באג"ח מיועדות 5.57% פחות 4% וערך הסובסידיה הגלום באג"ח מיועדות מסוג מירון הוא 1.57%. לעמדת הקרן, הריבית השנתית האפקטיבית, בהתחשב בכך שהריבית משתלמת פעמיים בשנה היא 4.04% ולכן ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מיועדות מסוג מירון הוא הריבית האפקטיבית של 5.57% פחות 4.04% וערך הסובסידיה הוא 1.53%.  
נכון ליום 31 בדצמבר, 2023, הפער בין תוצאות שתי הנוסחאות עשוי להגיע לכ- 822 מיליון ש"ח, באופן שחישוב לפי גישת המדינה יגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת גישת המדינה.
3. מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה  
גישת המדינה היא שתשלומי ריבית בשל מירונים בגין התקופה שבין יום 1 בינואר 2003 לבין יום 31 במאי 2003 נכללים בערך הסובסידיה.  
עמדת הקרנות היא שמאחר שבסעיף 78ד לחוק הפיקוח לא ניתנה התייחסות מפורשת לסיוע ממשלתי שניתן לקרנות שבהסדר לפני מועד כניסתו לתוקף של פרק ז' 1 לחוק הפיקוח (היינו: לפני יום 1 ביוני 2003), הרי שאין לכלול במסגרת הסיוע הממשלתי תשלומי ריבית בשל 'מירונים' שהוחזקו בידי הקרנות שבהסדר ואשר שולמו לקרנות בעד התקופה שבין יום 1 בינואר 2003 לבין יום 31 במאי 2003.  
נכון ליום 31 בדצמבר, 2023, הפער בין 2 הגישות עשוי להגיע לכ- 1,751 מיליון ש"ח, באופן שחישוב לפי גישת המדינה יגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה התקבלה עמדת הקרנות.
4. הכללת ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30 באפריל, 2003 בערך הסובסידיה  
לעמדת הקרן, ערך הסובסידיה אינו מתחשב בריבית המשולמת על ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30 באפריל, 2003, גישת המדינה היא כי הריבית המשולמת על אגרות החוב האמורות ייכלל בחישוב ערך הסובסידיה.  
נכון ליום 31 בדצמבר, 2023, ערך הסובסידיה בגין ארבע סדרות האג"ח האמורות עשוי להגיע לכ- 2,137 מיליון ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת גישת המדינה.



#### 7.13.4 התחייבות להגדלת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78(ט') (8) לחוק הפיקוח

בסעיף 78(ב)ט(8) לחוק הפיקוח נקבע כי כל עוד לא הועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ולאשה, יכוסה ההפרש על ידי הגדלת הסיוע הממשלתי מעבר לסכום האמור בפסקה (1) בסעיף 78 יד(א) לחוק הפיקוח.

לעניין זה, "ההפרש" - הפרש בין התחייבויות הקרן כפי שיהיו אם יועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ואישה לבין התחייבויות הקרן כשגיל הפרישה הוא גיל 67 לגבר שנולד בחודש מאי 1942 ואילך וגיל 64 לאישה שנולדה בחודש מאי 1953 ואילך.

בהתאם לחקיקה מיום 4 בנובמבר 2021 לתיקון חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, גיל הפרישה לנשים יעלה באופן מדורג עד לגיל 65.

לאחר שינוי חקיקה זה, הפרשנות המשפטית של הקרנות היא כי לא יתקבל סיוע ממשלתי עבור נשים שגיל פרישתן התקנוני יחול בין גיל 64 לגיל 65, ורק עבור תקופה זו. שינוי זה בא לידי ביטוי בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

התחייבות המדינה בסעיף זה חושבה על פי הנתונים המצרפיים של הדוחות האקטואריים בקרנות. התחייבות המדינה על פי החוק הינה לשלם סכום זה על פי ההתחייבות בפועל.

סך התחייבות המדינה ליום 31 בדצמבר 2023 מסתכם ל-4,041 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת-4,306 מיליון ש"ח).

כספי סיוע גיל פרישה עבור הנשים שפרשו לקצבה מתקבל מהמדינה באופן שוטף ונכלל כחלק מנכסי הקרן.

#### 7.14 הגרעון ותוכנית המנהל המיוחד להשלמת הגרעון

הגרעון הכולל, לפני סיוע ממשלתי עתידי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מסתכם נכון ליום המאזן לסך של כ- 169 מיליארד ש"ח (בשנה הקודמת כ- 206 מיליארד ש"ח).

בהתאם לחוזר פנסיה 4-3-2006 אומדן הסיוע הישיר המוצג בדוח הכספי יהיה הנמוך מבין שני אלה:

1. אומדן חלקה הרעיוני הצפוי של הקרן בסך הסיוע ממשלתי הישיר.
2. הגרעון האקטוארי לפני סיוע ממשלתי, נכון ליום המאזן, בניכוי הסיוע הממשלתי בגין אי העלאת גיל הפרישה ובניכוי הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות.

מיליוני ש"ח	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023
(168,657)	<u>יתרת הגרעון בסוף שנת המאזן לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי</u>
19,369	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
27	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן זכאית להבטחת השלמת תשואה
21,262	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן שבשלהם תהייה זכאית לקבלת הבטחת תשואה שהקרן צפויה להשקיעה בהן בעתיד
136,844	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
4,057	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
(17,282)	<u>השפעת השינוי בריבית ההיוון על הערכת סיוע ממשלתי</u>
4,380	סיוע ממשלתי מכרית הבטחון
168,657	<u>סה"כ סיוע ממשלתי<sup>6</sup></u>
-	<u>יתרת גרעון בסוף שנת הדו"ח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי</u>

<sup>6</sup> הסכום המוצג כסיוע ממשלתי ישיר במאזן הקרנות הינו הסכום על-פי התחשיב בסעיף 1 לעיל.

**7.15 יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגבי**

אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרנות צפויות לקבל לפי הוראות החוק, היה לקרנות גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך של 168,657 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת - 205,890 מיליון ש"ח). גובה השפעת השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לאחר סיוע ממשלתי עתידי הסתכמה לסך של 38,339 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת - 73,119 מיליון ש"ח).

הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, תשואת הקרנות, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

הגרעון אמור להיות מכוסה על ידי סיוע וסבסוד ממשלתי, בכפוף לגובה הסכום שהקרנות תקבלנה מסך סיוע והסבסוד הממשלתי ששוויו המהוון לפי וקטור הריביות לתאריך הדוחות מוערך בסך של כ- 169 מיליארד ש"ח.

שווי זה כולל את הסיוע הישיר, את הסבסוד העתידי הנובע מאגרות חוב מיועדות והבטחת תשואה, את הסכום הנוסף העתיד להתקבל לכיסוי מלוא העלויות הנובעות מאי העלאת גיל פרישה לאישה מגיל 64 לגיל 67 ואת החלק המנוצל מתוך כרית הביטחון.

הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. כאשר בשנה זו שיעור הגרעון לאחר סיוע הוא 1.1% במקרה שבו ייווצר בעתיד גירעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.

הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרנות פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות. תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.

מערכת ההנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד. בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של ההנחות, כגון שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד. השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו בהתרחשם, על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרנות.

**7.16 התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים**

התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים נוצרו עקב השינויים שפורטו בפרק 3 לעיל ובפרק 4 להלן ובעיקר עקב שינוי ריבית ההיוון, עליית השכר הממוצע במשק.



## 8. תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)

### תשואה נומינלית ברוטו של קרנות הפנסיה

שנת 2022			שנת 2023			עליית מדד המחירים בתקופה
5.28%			3.34%			
תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע ממשלתי ישיר)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע) ממשלתי ישיר	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	
(6.42%)	(8.25%)	(10.09%)	6.55%	4.29%	1.96%	מבטחים
(6.84%)	(8.65%)	(10.10%)	6.56%	4.17%	2.37%	מקפת
(8.91%)	(9.78%)	(11.99%)	9.53%	6.00%	1.14%	ק.ג.מ
(9.74%)	(9.50%)	(7.41%)	9.06%	6.34%	5.63%	בנין
(9.87%)	(9.92%)	(9.06%)	9.82%	6.45%	3.78%	חקלאים
(8.27%)	(7.51%)	(10.49%)	9.00%	5.09%	1.60%	אגד
(9.58%)	(10.28%)	(12.10%)	9.42%	5.70%	1.17%	הדסה
(6.86%)	(8.64%)	(9.14%)	7.09%	4.16%	2.41%	נתיב
(6.89%)	(8.56%)	(10.42%)	7.01%	4.54%	1.93%	תשואה כוללת





## 9. דוח ניהול סיכונים

פעילות הקרנות שבהסדר חשופה לסיכונים פיננסיים (בצד הנכסים ו/או ההתחייבויות) כגון סיכונים שוק, אשראי, נזילות, סיכון כושר פירעון וכן לסיכונים תפעוליים ואחרים היכולים לנבוע, בין היתר, מאי נאותות או כשל בתהליכים הפנימיים, אנשים, מערכות או אירועים חיצוניים.

התממשות הסיכונים עשויה לחשוף את הארגון למצב שלא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו לעמיתים, להפסדים, פגיעה בהשגת היעדים (עסקיים או אחרים), פגיעה במוניטין ועוד.

הקרנות מקיימות תהליך ניהול סיכונים ארגוני, ERM - Enterprise Risk Management, שמשמעותו קיום תהליך חוצה ארגון מובנה ואחיד בעזרתו הארגון מודד, מנהל, מפיק תועלת ומפקח על הסיכונים אליהם הוא חשוף.

תהליך ניהול הסיכונים כולל: זיהוי סיכונים וחשיפות בפעילות והתהליכים, הערכת משמעותם וההסתברות להתרחשותם, מעקב ובקרה אחר הסיכונים, טיפול בסיכונים (דרכי מניעה, פעולות לצמצום ההשלכות או ההסתברות להתממשות, העברת הסיכון לגורם שלישי כגון ביטוח, קבלה - החלטה על נשיאה בתוצאה בהתממש הסיכון), קביעת רמת הסיכון שהארגון יהיה מוכן לקחת בפעילויות בתחומים השונים, הטמעת כלים ושיטות למדידה, ניהול, ודרכי ההתמודדות עם סיכונים, הגדרת מבנה ארגוני תומך לניהול הסיכונים, קביעת אמצעים להתמודדות עם הסיכונים בכדי להפחית את ההסתברות לכשל, תחקור והפקת לקחים בהתממשות סיכון.

### תהליך ניהול הסיכונים בקרנות שבהסדר נועד להבטיח:

1. ביצוע הפעילות העסקית תוך לקיחת סיכון מחושבת, הבנת הסיכון הגלום בפעילות וקבלת החלטה מושכלת לגבי אופן הטיפול בו.
2. מניעה ומזעור סיכונים.
3. הפקת לקחים בגין אירועי כשל ויישום מסקנות.

המנהל המיוחד, ועדת ההשקעות, וועדת הביקורת והמבקרת הפנימית מקבלים דיווחים ועדכונים שוטפים ממנהל הסיכונים בהתייחס לסיכונים השונים.

לצורך ניתוח ומעקב אחר חלק מהסיכונים הוטמעו בקרנות שבהסדר מספר מערכות ממוחשבות, ביניהן מערכת לניתוח סיכונים ALM ומערכת לניתוח סיכונים פיננסיים.

### להלן פירוט הסיכונים העיקריים:

#### סיכונים שוק

סיכון לגידול בגירעון בעקבות שינויים בגורמי שוק, כגון: ריבית, אינפלציה, שער חליפין, מחירי מניות. ניהול תיק ההשקעות מתבצע תוך חתירה להשגת תשואה אופטימאלית במסגרת תיאבון הסיכון של הקרנות, בהתאם למגבלות חשיפה, ומדיניות שנקבעה ע"י המנהל המיוחד וועדת ההשקעות.

בקביעת מדיניות ההשקעה ורמת הסיכון, מתייחסים לגורמי סיכון שונים, תחזיות, הערכות כלכליות, מגמות ולהתפתחויות אפשריות בשווקים הפיננסיים והריאליים. הקצאת ההשקעות לאפיקים השונים לשנה הקרובה מבוצעת בין היתר בהתחשב בניתוח ALM לאסטרטגיית ההשקעות לטווח ארוך ובהתייחס להתפתחויות צפויות בסביבה הכלכלית. בהתאם לכך, מאשרת ועדת ההשקעות תיקי סמן לחסיבת ההשקעות.

#### סיכון ריבית

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית הנובע משינויים בעקום הריבית. לקרנות חשיפה גבוהה לירידה ברביבית. ירידה בשיעור הריבית עשויה להגדיל את הגירעון מאחר ומח"מ ההתחייבויות גבוה ממח"מ הנכסים.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2023	388,625	4,380	1.1%	-	-
ירידת ריבית 1%	447,181	29,517	6.5%	24,548	5.4%
עליית ריבית 1%	345,211	(23,711)	(6.9%)	(28,130)	(8.0%)

**סיכון אשראי**

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מאי עמידה בהתחייבויות של לווים הנובע מחשיפה לירידה באיכות האשראי או חדלות פירעון של הלווים כתוצאה מפגיעה באיתנותם הפיננסית ו/או ירידה בשווי ההוגן. ההשקעות מתבצעות באגרות חוב, שטרי הון ופיקדונות של חברות, ברובן בדירוג אשראי של קבוצת ה-A ומעלה. השקעה במנפיקים מתבצעת בהתאם לקריטריונים ולמדיניות האשראי. מבוצע מעקב שוטף אחר החובות בכלל ואחר חובות בעייתיים בפרט. הקרנות חשופות לענפי משק שונים שהעיקרי שבהם הינו ענף הפיננסים.

**סיכון מחירי מניות**

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית הנובע משינוי בשווי ההוגן של מחירי מניות. שיעור ההשקעה במניות בחו"ל ובארץ הינו 80% ו-20% בהתאמה

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2023	388,625	4,380	1.1%	-	-
ירידת מחירי מניות וקרנות השקעה 25%	388,605	25,687	6.6%	21,268	5.5%

**סיכון אינפלציה**

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית הנובע משינוי במדד המחירים לצרכן. שיעור הנכסים הצמודים למדד (ללא כרית ביטחון) נאמד בכ-75% מנכסי הקרנות, בעוד ההתחייבויות צמודות במלואן למדד.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2023	388,625	4,380	1.1%	-	-
עליית אינפלציה 10%	427,466	17,212	4.0%	12,793	2.9%

**פיזור גיאוגרפי**

כ-85% מנכסי הקרנות מושקעים בישראל (כולל אג"ח מיועדות וסיוע). כ-9% מהנכסים בצפון אמריקה, כ-3% באירופה, כ-2% באסיה והיתרה במדינות אחרות.

**סיכון מט"ח**

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית כתוצאה משינויים בשערי החליפין. ההשקעות במט"ח הינן בעיקר בדולר ובירו. גידור החשיפה למט"ח מתבצע בהתאם למדיניות ועדת ההשקעות.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2023	388,625	4,380	1.1%	-	-
התחזקות השקל ב - 15%	388,625	16,597	4.3%	12,179	3.2%



## **נושר פירעון (Solvency Risk)**

סיכון לאי עמידה בתשלום ההתחייבויות האקטואריות בטווח הארוך ו/או להפחתת זכויות העמיתים. הקצאת הנכסים בין אפיקי השקעה שונים מתבצעת בהתאם לאסטרטגיה ארוכת טווח שאושרה על ידי המנהל המיוחד וועדת ההשקעות ובהתאם לתאבון הסיכון של הקרנות. אסטרטגיית הקצאת הנכסים לטווח הארוך נועדה לקבוע את השקעת הנכסים האופטימלית לאורך זמן לצורך עמידה בהתחייבויות בהתאם לרמת הסיכון שנקבעה. לשם כך, מסתייעים בין היתר גם במערכת ייעודית לניהול נכסים והתחייבויות בקרנות פנסיה (מערכת ALM). ניתוח שבוצע מצביע על כך שתחת מנגנון האיזון הקיים ותקנות ההשקעה הנוכחיות, קיים סיכון מסוים שהקרנות לא תצלחנה להגיע לאיזון של 100% וההפסד הממוצע הצפוי עלול להיות גבוה מ-5% בשנה מסוימת.

### **סיכון נזילות**

סיכון נזילות בקרנות הפנסיה מורכב בעיקר משני תרחישים מרכזיים:  
א. פער נזילות - סיכון המתייחס לאפשרות שזרמי המזומנים העתידיים של הקרנות לא יספיקו לממן את תשלום ההתחייבויות לעמיתים, והקרנות ימצאו בתזרים מזומנים גרעוני מבלי שיימצאו אפיקי מימון חלופיים.  
ב. פער מח"מ – סיכון המתייחס לפער שבין תזרים פירעון הנכסים לזה של ההתחייבויות. בגלל מבנה הנכסים וההתחייבויות השונה (נכסים קצרים, התחייבויות ארוכות, התפלגות התזרימים) לקרנות לא יהיו מספיק מזומנים במועד התשלום כדי לשלם לעמיתים את כספי הקצבה. במצב זה, הקרנות עשויות שלא להצליח לממש נכסים פיננסיים או נכסים אחרים במהירות הנדרשת עד מועד התשלום במחיר "השווי ההוגן", כדי לשלם את ההתחייבויות השוטפות לעמיתים או תשלומים לא מתוכננים. תמהיל הנכסים בקרנות מאפשר לתת מענה לצרכי הנזילות השוטפים והמשתנים.

### **סיכון אקטואריה**

הסיכון האקטוארי הינו ברובו סיכון אקסוגני שאינו בשליטת הקרן, וכולל סיכונים דמוגרפיים (שינויים בתוחלת חיים, שיעורי הקפאה, עזיבה, יציאה לנכות), וסיכונים כלכליים (ריבית, אינפלציה, שכר המבוטח, שכר ממוצע במשק). הסיכון טמון בפער שבין הערכים שיהיו בפועל לבין הערכים החזויים ששימשו בסיס להנחות האקטואריות. המשמעות של פערים אלה ככל שיהיו, תבוא לידי ביטוי בגירעון או עודף בדוחות האקטואריים.

### **סיכון משפטי**

הסיכון המשפטי נובע מהכרעות שניתנו או שעשויות להינתן במסגרת הליכים משפטיים קיימים, לרבות הליכים עתידיים שעשויים להתרחש. ההפרשות הנדרשות במידת הצורך באות לידי ביטוי בדוחות הכספיים. הקרנות שבהסדר מבצעות מעקב שוטף אחר התביעות הקיימות ופועלות ככל הנדרש על מנת להקטין את היקף החשיפה הנובעת מהליכים אלה.

### **סיכון רגולציה**

שינויים בחוקים ותקנות, בהוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, או בתקנון האחיד, או בהוראות דין אחרות, יכולים להשפיע על ההתחייבויות או על הנכסים של הקרן. בנוסף, אי ציות האורגנים הרלוונטיים בארגון לחוקים ולהוראות רגולטוריות חיצוניות קיימות, או להוראות פנימיות שנקבעו, אפשר שיביאו להתממשות של סיכון לפגיעה במוניטין.

### **סיכון תפעולי**

סיכון תפעולי הינו חשיפה להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או אירועים חיצוניים. החשיפה נובעת מתהליכים הכוללים תהליכי תפעול, תשלומים, גבייה, מערכות מידע ותקשורת ועוד. כחלק מתהליך ניהול הסיכונים מעודכנת מפת הסיכונים התפעוליים הארגונית בהסתמך על ניתוח חומרים, דיווחים שוטפים, שיחות עם גורמים רלוונטיים בארגון, דוחות ביקורת ועוד, ומבוצע תהליך הפחתת סיכונים, מעקב ובקרה אחר הסיכונים. בתהליך צמצום החשיפות מטופלים סיכונים ממפת הסיכונים בהתאם לתכניות ההפחתה שאושרו, מבוצעים תהליכי הפקת לקחים מאירועי כשל ויישום מסקנות כמו כן סיכונים מטופלים כחלק מהתהליך השוטף בחטיבות השונות. בנוסף, מופעל מערך ביקורת פנימית נרחב המבצע ביקורת תקופתית, בהתאם לתכנית עבודה שנתית ורב שנתית. התוכנית נקבעת אחת לשנה בהתייחס לסקר סיכונים שבוצע וכן בהתאם לדרישות החוק וההוראות השונות. היבטים נוספים של סיכונים תפעוליים מטופלים במסגרת יישום הנחיות SOX 404.



**10. השפעה של אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות**

במהלך תקופת הדוח היו תופעות או אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות, ביניהם ניתן למנות את הבאים:

1. השינויים בווקטור הריבית (ראה פרק 7 סעיף 7.9)
2. התשואות בשוק ההון (ראה פרק 8)
3. עליית שכר ממוצע במשק (ראה פרק 7 סעיף 7.8)
4. השפעת שינוי מנגנון הבטחת תשואה (ראה פרק 2 סעיף 2.3)

שינוי מהותי ברווחי השקעות לתקופת הדוח ביחס לתקופה הקודמת

נרשמו רווחי הון באפיקי ההשקעה הסחירים והלא סחירים ברמה גבוהה ביחס לתקופה הקודמת.

השפעת שינויים בהוראת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ועל תוצאות הפעולות.

בהתאם לסמכויותיו על פי חוק הפיקוח, התקין המפקח תקנון אחיד שנכנס לתוקף ב-1.10.2003. עיקרי השינויים בתקנון האחד והשפעתם – ראה בפרק "תיאור הסביבה העסקית" בסעיף 6 לעיל.

השפעת השינויים בהוראות המס על התוצאות הפעילות

אין.

השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה

אין.

שינויים בשיעור גביית דמי הגמולים

אין.

שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה הקודמת

אין שינויים מהותיים בשיטת החישוב של המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה קודמת.



## 11. תחזית זרמי כספים

על פי תחזית זרמי המזומנים של הקרנות שנערכה ע"י האקטואר לפי הנחות המאזן האקטוארי, דמי הגמולים יתאפסו, באופן תיאורטי, בשנת 2045, וזאת כתוצאה מצפי לירידה במספר המבוטחים והנחות לגבי עליה בשכר. הוצאות הקרנות צפויות לרדת ביחס עם ירידת דמי הגמולים ותשלומי הגמלאות.

תזרים המזומנים הצפוי לשנת 2024 מניח קבלת דמי גמולים בסך של כ- 1.9 מיליארד ש"ח ותשלומי הקרנות בניכוי דמי ניהול בסך של כ- 18 מיליארד ש"ח.

### 11.1 מימוש זכויות מבוטחים

הקרנות הינן קרנות סגורות, ולפיכך קיים תהליך של ירידה בדמי הגמולים ובמספר העמיתים הפעילים ומגמה של תזרים שלילי הנובע מעודף הולך וגדל של תשלומים על תקבולים. זרם התשלומים גדל כתוצאה מעליה במספר מקבלי הקצבאות ומפוטנציאל פדיון כספים חד פעמי. התהליך כאמור ימשך עד להתאפסות ההון של הקרנות. הנתונים על תזרים המזומנים העתידי מפורטים בדוח האקטוארי.

### 11.2 נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש

נכסי הקרנות כוללים, בין היתר, אגרות חוב ממשלתיות מיועדות אשר מייצרות תזרים חיובי לשנים הבאות. חלק משמעותי נוסף מנכסי הקרנות מושקע בנכסים סחירים הכוללים אגרות חוב ממשלתיות, אג"ח קונצרנים ומניות אשר במקרה הצורך ניתן לממש. להערכתנו לא צפויות בשנים הקרובות לקושי מהותי במימוש נכסים.

### 11.3 חובות

חובות של מעסיקים ועצמאיים, מבטחי משנה, מבוטחים, יתרות סוכנים וחייבים עסקיים אחרים שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרנות הפנסיה:

היקף החבות הנצברת של מעסיקים, עצמאיים וחייבים אחרים מהווה כ- 1% ביחס להיקף הגבייה השנתית. הקרנות נוקטות בכל ההליכים הקבועים לפי הוראות הדין על מנת לגבות את החובות. על פי ניסיון העבר, רוב החובות ייגבו.

### 11.4 גביית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן

גביית חובות על ידי קרנות הפנסיה מתבצעת בצרוף ריבית חשכ"ל כמתחייב מתקנות מס הכנסה. הקרנות אינן גובות חובות ע"י העברת נכסים.



**12. השפעת גורמים חיצוניים**

**12.1 התחייבויות תלויות ותביעות:**

12.1.1. לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרנות ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרנות הפנסיה ותביעות אחרות.

להערכת ההנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור התחייבויות תלויות ותביעות, תביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרנות ועל כן לא נרשמה בגינן הפרשה בדוחות הכספיים.

12.1.2. גביית חובות מעסיקים; חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרנות הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטו הקרנות בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרנות פועלת לגביית החובות מול המעסיקים.

קיימות תביעות אשר הקרנות הינן צד להן הנובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת ההנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות.

לתאריך הדוחות הכספיים יתרת החובות הידועים לקרנות מופיעה בביאור חייבים ויתרות חובה.

לפסקי הדין בחלק מהתביעות, במידה ויוכרעו נגד הקרנות, יכולה להיות השפעה מהותית על הדוח הכספי.

הקרנות, על פי חוות דעת יועציה המשפטיים, אינן יכולות להעריך את הסתברות התרחשותן של תביעות אלו.

פרטים ראה ביאור התחייבויות תלויות ותביעות במאזני הקרנות.

**13. בקורות ונהלים**

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה, יחתמו המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק" Sarbanes-Oxley שנחקק בארצות-הברית. הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מתבצעות עבור הדוחות רבעוניים החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מתבצעות עבור דוחות שנתיים החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011. במסגרת היישום של הוראת סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות שבהסדר, החל משנת 2009 מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) COSO. על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקורות העיקריות.

הקרנות ביצעו על-פי המתודולוגיות המקובלות, עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים. כמו כן, הקרנות ביצעו, בסיוע חברת הייעוץ, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות, וזאת תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים.

**הערכת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום תקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה. על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

**בקרה פנימית על דיווח כספי:**

לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

אפי סנדרוב

המנהל המיוחד

28 במרס 2024

תאריך אישור הדוח:

**14. דוח המנהל המיוחד והנהלה בדבר הבקרה הפנימית**

הנהלה של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי.

מערכת הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון למנהל המיוחד ולהנהלה של קרנות הפנסיה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

נהלת קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של "ה-Committee of COSO Sponsoring Organizations of the Treadway Commission". בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2023, הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

אפי סנדרוב

המנהל המיוחד

רויטל פיאדה היכל

מנהלת חטיבת הכספים

28 במרס 2024

תאריך אישור הדוח:



## הצהרת המנהל המיוחד

אני אפי סנדרוב, המנהל המיוחד, מצהיר כי:

סקרתי את הדוח השנתי של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

  
אפי סנדרוב  
המנהל המיוחד

28 במרס 2024

## הצהרת מנהלת הכספים

אני רויטל פיאדה היכל, מצהירה כי:

סקרתי את הדוח השנתי של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-  
ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

28 במרס 2024

  
רויטל פיאדה היכל  
מנהלת חטיבת  
הכספים

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ  
(בניהול מיוחד)  
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

דוחות כספיים שנתיים ליום 31 בדצמבר, 2023  
מבוקרים

תוכן עניינים

8	מאזנים
10	דוחות הכנסות והוצאות
11	דוחות תנועה בקרן הפנסיה
12	ביאור 1 - כללי
14	ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית
17	ביאור 3 - נכסים לפי בסיס הצמדה
19	ביאור 4 - מזומנים ושוי מזומנים
19	ביאור 5 - חייבים ויתרות חובה
20	ביאור 6 - ניירות ערך שאינם סחירים
22	ביאור 7 - ניירות ערך סחירים
23	ביאור 8 - פיקדונות והלוואות
24	ביאור 9 - מקרקעין
25	ביאור 10 - הוצאות מראש
25	ביאור 11 - התחייבויות שוטפות
26	ביאור 12 - התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד
27	ביאור 13 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי
33	ביאור 14 - הכנסות (הפסדים) מהשקעות
33	ביאור 15 - הכנסות אחרות, נטו
34	ביאור 16 - הוצאות הנהלה וכלליות
34	ביאור 17 - השתתפות בהוצאות
35	ביאור 18 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות
50	ביאור 19 - צדדים קשורים
51	ביאור 20: - מסים על הכנסה
51	ביאור 21 - תשואת הקרן
51	ביאור 22 - מידע בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים וחשיפתם לסיכוני ריבית
52	ביאור 23 - אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח
52	ביאור 24 - אירועים לאחר תאריך המאזן

**דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי**

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "הקרן") ליום 31 בדצמבר, 2023 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO).

המנהל המיוחד והנהלה של הקרן אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן, הנכללת בדוח המנהל המיוחד והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן בהתבסס על ביקורתנו.

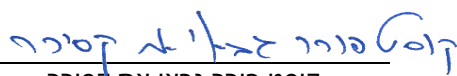
ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-(Public Company Accounting Oversight Board) PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964. בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקרן (לרבות הוצאתם מרשות) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964 ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקרן נעשים רק בהתאם להרשאות המנהל המיוחד והנהלה של הקרן; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקרן, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הקרן קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2023 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2022 ואת תוצאות פעילותה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2023 והדוח שלנו מיום 28 במרס 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם וכן הפניית תשומת לב בדבר התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף וכי גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2023 בכ- 22,803 מיליון ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל. חוות דעתנו הנ"ל כוללת הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 18 בדבר התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן.

  
קוסט פורר גבאי את קסירר  
רואי חשבון

תל אביב, 28 במרס, 2024

## דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

ביקרנו את המאזנים המצורפים של קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים של קרן מקפת, מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) ליום 31 בדצמבר 2023 ואת הדוחות על הכנסות והוצאות והדוח על השינויים בתנועת הקרן לשנה שהסתיימה באותו תאריך. דוחות כספיים אלה הינם באחריות המנהל המיוחד והנהלה של הקרן. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון) התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי המנהל המיוחד והנהלה של הקרן וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של קרן הפנסיה לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ואת תוצאות פעולותיה והתנועה בקרן הפנסיה לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות הגילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964.

מבלי לסייג את חוות דעתנו אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:

א. לאמור בביאורים 1 ב' ו-13 – התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף. גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2023 בכ- 22,803 מיליון ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל.

ב. התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן כמפורט בביאור 18.

### ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, למנהל המיוחד והנהלה של הקרן ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגביו היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעות חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

### מדידת שווי הוגן של השקעות לא סחירות:

כמתואר בביאורים 6 ו-8 לדוחות הכספיים, יתרת ההשקעות שאינן סחירות ליום 31 בדצמבר 2023, מסתכמות ל 27,504 מיליון ש"ח.

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעות על ידי חברת מרווח הוגן.

השווי ההוגן של השקעות במניות שאינן סחירות מבוסס בעיקרו על הערכות שווי חיצוניות, ובקרת השקעה וגידור מבוסס בעיקרו על השווי ההוגן של נכסי הבסיס או הערכות שווי ונקבע בהתאם לדיווחים של הקרן. טכניקות הערכות שווי הנן סובייקטיביות באופיין ומשולבות הנחות שונות ושימוש באומדנים המשפיעים באופן משמעותי על השווי ההוגן.

בחלק מההשקעות הלא סחירות, כגון מניות שאינן סחירות וקרנות השקעה אי הוודאות המובנית במדידת השווי ההוגן גבוהה, מאחר ומדידה זו כוללת נתונים אשר אינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לשינויים באומדנים, בהנחות או בהערכות בהם נעשה שימוש במסגרת הערכות השווי עשויה להיות השפעה משמעותית על קביעת השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים.

בשל אי הוודאות המובנית ביחס לאומדנים, ההנחות וההערכות כאמור לעיל, זיהינו את מדידת השווי ההוגן של ההשקעות הלא סחירות כעניין מפתח בביקורת.

#### כיצד ניתן מענה לנושא בביקורתנו:

להלן עיקר נהלי הביקורת שביצענו בקשר לעניין מפתח זה;

- בחנו את העיצוב, היישום והאפקטיביות התפעולית של בקורות מפתח פנימיות בקשר עם תהליך קביעת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות, לרבות בקורות לגבי נאותות הנתונים וההנחות ששימשו בהערכות השווי וסבירות הערכות השווי.
- כמו כן, ביצענו נהלים מבססים לבחינת אומדני השווי ההוגן של השקעות לא סחירות. נהלים אלה כללו, בין היתר:
  - בחינת המתודולוגיה למדידת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות המיושמת על ידי הקרן
  - עריכת בירורים מול אנשי הכספים וגורמים באגף ההשקעות בקרן לצורך השגת הבנה ביחס לעסקאות, התפתחויות, ושערוכים מהותיים לתקופה וכן לגבי שינויים מהותיים, ככל שחלו, בנתונים, בהנחות ובמודלים בהשוואה לאלו ששימשו בשנה הקודמת.
  - בחינה מדגמית של השווי בספרים של ההשקעות שאינן סחירות אל מול הערכות השווי שקיבלה הקרן ממומחים חיצוניים, אל מול ציטוטי חברת מרווח הוגן ואל מול הדוחות הכספיים ודיווחי קרנות ההשקעה לפי העניין.
  - בחינה מדגמית של מסד הנתונים ששימש לצורך קבלת ציטוט ממרווח הוגן אל מול הסכמי הלוואות.

#### התחייבויות פנסיוניות:

הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023 כוללים התחייבויות פנסיוניות בסך 63,595 מיליון ש"ח. ההתחייבויות הפנסיוניות כוללות זכויות שיצברו בעתיד בסך 916 מיליון ש"ח. כנגד ההתחייבויות הפנסיוניות עומד הסיוע ממשלתי בסך 22,827 מיליון ש"ח.

כמתואר בביאור 13 לדוחות הכספיים, ההתחייבויות הפנסיוניות חושבו על ידי אקטואר הקרן ומבוססות על שיטות הערכה אקטוארית בהסתמך על נתוני העמיתים בקרן.

רוב ההנחות המשמשות בסיס להערכה האקטוארית מקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון וחלקן על בסיס מחקרים שמבצעת הקרן.

כאמור בביאור 13, סכום ההתחייבות האקטוארית המוצג במאזן מייצג את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בגין ההתחייבות הפנסיונית ותשלומי הקרן לעמיתים פעילים, עמיתים בעלי זכויות מוקפאות ולגמלאים, נכון ליום 31 בדצמבר 2023. החישוב האמור בוצע לפי הנחת שיעורי התשואה חסרת הסיכון והנחות דמוגרפיות.

כמו כן, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, חישוב שוויה של "כרית הביטחון" בהתאם לצפי מועד קבלתה העתידי ומהוון ליום 31 בדצמבר, 2023 לפי וקטור הריביות, הינו כ- 751 מיליון ש"ח. בשלב זה הסיוע הישיר המופיע בדוח האקטוארי נקבע בחלוקה רעיונית לצורך המאזן הנוכחי בלבד.

שינוי בהנחות שיעורי תשואה, הנחות דמוגרפיות, נתוני העמיתים בקרן ושווי כרית הביטחון עשויים להשפיע מהותית על מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות.

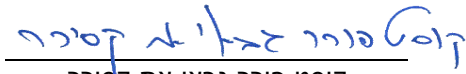
לפיכך, קבענו כי המדידה של התחייבויות הפנסיוניות הינה עניין מפתח בביקורת.

## כיצד ניתן מענה לנושא בביקורתנו

להלן עיקר נהלי הביקורת שביצענו בקשר לעניין מפתח זה;

- בחנו את העיצוב, היישום והאפקטיביות התפעולית של בקורות מפתח פנימיות בקשר עם תהליך הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתי הקרן.
- בחנו את בקורות הקרן על שלמות ומהימנות זרימת הנתונים לאקטואר.
- בחנו, תוך הסתייעות באקטוארים מומחים מטעמנו, את מתודולוגיית חישוב ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתי הקרן ועקביות בישומה.
- בחנו, תוך הסתייעות באקטוארים מומחים מטעמנו, את התאמתן של הנחות בסיס מסוימות בתחשיבי הקרן, כגון שיעור ההיוון, הנחות תמותה ושיעורי החלמה לנכים- להנחות ברירת המחדל כפי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון וכן לנתוני שוק
- קיבלנו את דוח האקטואר ובחנו התאמה בין נתונים מסוימים בדוח זה לבין נתוני הדוחות הכספיים.
- יישמנו נהלים אנליטיים לבחינת סבירות ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתי הקרן ושל התקבולים העתידיים של הקרן.
- יישמנו נהלים אנליטיים לבחינת סבירות התנועה בגירעון האקטוארי.
- בחינת נאותות חישוב הסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם להוראות החוק והתכתבויות עם הממונה על שוק ההון

ביקרנו גם, בהתאם לתקני PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת משולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 28 במרס 2024 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

  
קוסט פורר גבאי את קסירר  
רואי חשבון

תל אביב, 28 במרס, 2024

ליום 31 בדצמבר				
2022	2023		ביאור	
מבוקר				
אלפי ש"ח				נכסים
				<b>רכוש שוטף</b>
1,273,516	1,120,532	4		מזומנים ושווי מזומנים
102,601	69,920	5		חייבים ויתרות חובה
<u>1,376,117</u>	<u>1,190,452</u>			
				<b>השקעות</b>
13,176,338	13,431,341	6		אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:
4,362,600	3,385,228			עלות מתואמת
<u>17,538,938</u>	<u>16,816,569</u>			סבסוד ממשלתי
6,075,715	7,082,663	6		ניירות ערך שאינם סחירים
15,659,811	15,757,651	7		ניירות ערך סחירים
3,890,448	3,769,414	8		פיקדונות והלוואות
29,402	27,444	9		מקרקעין
<u>43,194,314</u>	<u>43,453,741</u>			<b>סך כל ההשקעות</b>
736,000	690,000	13		סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
<u>45,306,431</u>	<u>45,334,193</u>	3		סך כל הנכסים
				<b>בניכוי - התחייבויות אחרות</b>
2,096	2,285			מעסיקים
*222,311	241,871	11		התחייבויות שוטפות אחרות
172,729	216,802			חוזים עתידיים ובטחונות
1,767	2,691	12		התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
*1,566	2,960	18		התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות
<u>*400,469</u>	<u>466,609</u>			
<u>44,905,962</u>	<u>44,867,584</u>			סך כל הנכסים, נטו

\* סווג מחדש


הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.



ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
מבוקר		
אלפי ש"ח		ביאור
		13
		<u>התחייבויות פנסיוניות:</u>
67,991,000	63,052,000	התחייבויות צבורות
		התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
1,083,000	543,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
<u>69,074,000</u>	<u>63,595,000</u>	
		13
(3,207,000)	(3,036,000)	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבשלהם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה, שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(16,179,038)	(14,949,416)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
<u>(4,782,000)</u>	<u>(742,000)</u>	13 סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
<u>44,905,962</u>	<u>44,867,584</u>	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי
		13
		<u>גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי</u>
(41,281,000)	(29,266,000)	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת
(436,000)	(617,000)	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
12,383,000	6,847,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
68,000	233,000	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
<u>(29,266,000)</u>	<u>(22,803,000)</u>	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן
		13
		<u>סיוע ממשלתי עתידי</u>
		סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
7,302,000	3,984,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
		13
4,370,000	4,156,000	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבשלהם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה, שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
19,442,000	15,977,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
839,000	699,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים
4,782,000	742,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין כרית ביטחון
<u>(7,469,000)</u>	<u>(2,755,000)</u>	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
<u>29,266,000</u>	<u>22,803,000</u>	
-	-	יתרת גרעון בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון
<u>44,905,962</u>	<u>44,867,584</u>	

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

  
רויטל פיאדה היכל  
מנהלת חטיבת הכספים

  
אפי סנדרוב  
המנהל המיוחד

28 במרס, 2024  
תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023		
מבוקר			
אלפי ש"ח		<u>ביאור</u>	
			<u>הכנסות (הפסדים)</u>
61,482	51,281		ממזומנים ושווי מזומנים
		14	<u>מהשקעות:</u>
(2,083,761)	638,127		מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
(2,186,710)	860,794		מניירות ערך סחירים, נטו
(19,979)	304,733		מפיקדונות והלוואות
2,367	(523)		ממקרקעין ורכוש קבוע
(4,288,083)	1,803,131		
1,281	1,415	15	הכנסות אחרות, נטו
(4,225,320)	1,855,827		סך כל ההכנסות (הפסדים)
			<u>הוצאות</u>
10,652	30,008	16	הוצאות הנהלה וכלליות
(751)	(750)	17	בניכוי - השתתפות בהוצאות
9,901	29,258		סך כל ההוצאות, נטו
(4,235,221)	1,826,569		עודף הכנסות (הפסדים) נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
50,960,044	44,905,962	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת השנה
		<u>תוספות לנכסים</u>
		דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:
411,478	392,072	פנסיית יסוד ומקיפה
(4,235,221)	1,826,569	עודף הכנסות (הפסדים) נטו - עובר מדוחות הכנסות והוצאות
		<u>תקבולים אחרים והעברות</u>
77,711	74,788	סיוע שנתקבל או נצבר בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
405,380	443,790	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
38,309	42,916	תקבולים בגין פרישה מוקדמת
64,416	74,918	תקבולים בגין פנסיות משותפות והיוון
(153,000)	(46,000)	שינוי בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
(3,390,927)	2,809,053	סך הכל תוספות (גריעות) לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
		<u>תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות</u>
(2,555,396)	(2,740,238)	לגמלאים, נכים ושירים, נטו
(41,584)	(50,061)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(65,780)	(54,443)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(395)	(2,689)	החזרים למעסיקים ולאחרים
(2,663,155)	(2,847,431)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
(6,054,082)	(38,378)	תוספות (גריעות) לנכסים, נטו
44,905,962	44,867,584	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

גרעון וסיוע ממשלתי

הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק (ראה הגדרה בסעיף ב' להלן), אלמלא הסיוע כאמור היה לקרן גרעון אקטוארי שגובהו נאמד לסך 22,803 מיליון ש"ח (שנה קודמת- 29,266 מיליון ש"ח).

גובה הגרעון האמור הינו אומדן והוא עשוי להשתנות, בעיקר בשל שינויים בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים (לרבות שינויים בווקטור הריביות והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

הגרעון צפוי להיות מכוסה על ידי סיוע ממשלתי, לרבות כרית הביטחון כמפורט בביאור 13 ה', שחלוקתו הסופית טרם נקבעה, בכפוף לגובה הסכום שהקרן תקבל מתוך הסיוע הממשלתי הכולל. סכום הסיוע הממשלתי צמוד לשיעור עלית המדד ונושא ריבית שנתית של 4%, כפי שקבע החוק.

ליום 31 בדצמבר 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הבטחון, הקרן מאוזנת אקטוארית.

יתרת הגרעון לפני כרית בטחון הינה בשיעור של כ 1.1% מסך כל ההתחייבויות של הקרן. על פי הוראות התקנון האחיד, במידה והגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או כשנוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגרעון. יצוין כי באופן דומה, במידה ויווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

הגדרות בדוחות כספיים אלה:

מקפת או האגודה	-	קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד).
הקרן או קרן הפנסיה	-	קרן פנסיה לקצבה לעמיתים ותיקים של מקפת.
חוק הפיקוח	-	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
חוק קופות הגמל	-	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) - התשס"ה-2005.
רשות שוק ההון	-	רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
הממונה	-	הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
תקנות מס הכנסה	-	תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.
צדדים קשורים	-	כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 לעניין השקעות משקיע מוסד.
מדד	-	מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
בעלי עניין	-	כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012. ובסעיף 5.10.2, פרק 4, שער 5 לחוזר המאוחד.
חברות מוחזקות	-	חברות אשר לקרן שליטה בהן (כהגדרתה בגילויי דעת של לשכת רואי חשבון בישראל) או חברות אשר לקרן יש השפעה מהותית בהן אך אינן חברות בת.
ההסתדרות	-	ההסתדרות הכללית החדשה

א. מגזרי הפעילות

הדוחות הכספיים מתייחסים למגזר הפעילות העיקרי של הקרן-ניהול קופת גמל לקצבה לעמיתים שהצטרפו עד ליום 31 בדצמבר, 1994 לקרן פנסיה ותיקה (להלן- המועד הקובע).

על-פי תקנון קרן הפנסיה, העמיתים המבוטחים בפנסיה מקיפה זכאים לקצבת זקנה, נכות וקצבה לשאירי המבוטח והפנסיונר, הכל בהתאם ובכפוף להוראות תקנות הקרן. עמיתים המבוטחים בפנסייט יסוד זכאים לקצבת זקנה ולקצבת שאירי זקנה, כמפורט בתקנות הקרן.

בהתאם להחלטת הממשלה מיום 29 במרס, 1995 ותקנות מס הכנסה, קרן הפנסיה היא קרן סגורה. בהתאם להוראות הדין לא ניתן לצרף עמיתים חדשים לקרן הפנסיה, כמו גם ליתר קרנות הפנסיה לעמיתים ותיקים, אלא אם היו להם זכויות פנסיוניות בקרן פנסיה ותיקה אחרת שאינה מאוזנת על בסיס אישי או אצל מעביד שעל עובדיו חל הסדר פנסיה תקציבית לפני 31 בדצמבר, 1994 ולא חלפו עשרים וארבעה חודשים מאז הפסקת החברות בקרן הפנסיה, או ממועד הפסקת צבירת הזכויות לפנסיה תקציבית, וכל זאת בכפוף להוראות תקנון הקרן.

ב. תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות

1. הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004, התשס"ג-2003 (להלן - חוק התכנית הכלכלית)). במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש הוא פרק 1'ז, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק 1'ז לחוק נקבע, בין היתר: מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי. המטרה היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות" (כאמור בסעיף 78א לחוק הפיקוח).

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית סכומים בשיעור הקבוע בחוק הפיקוח מהתשלומים המועברים לעמיתים, האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה והקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

2. הפקעת סמכויות הניהול

על-פי הוראות פרק 1'ז לחוק הפיקוח, מונה לקרן ביום 23 ביולי 2003 מנהל מיוחד. על-פי הוראות החוק יהיו למנהל המיוחד כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרן, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא האחראי לניהול הקרן וכן להתוויית המדיניות ולפיקוח על דרכי ביצועה ועליו לפעול לביצוע הוראות חוק הפיקוח והגשמת מטרותיו.

עם מינויו של המנהל המיוחד חדלו מלפעול מוסדות הקרן וועדותיה, למעט ועדת השקעות חדשה שמונתה על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה. כמו כן מונתה, בהתאם לחוק הפיקוח, לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מנהלה של שלושה חברים בראשות שופט בדימוס.

לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת הנהלה, בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי אישור הדוחות הכספיים ומינוי רואה חשבון. בנוסף, תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.

מינוי מנהל מיוחד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, מבטא את מגמת הממונה להדק את שיתוף הפעולה והאחדת פעילויות התפעול השוטפות של כל הקרנות שבהסדר, מתוך כוונה להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי חשבונאות

הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה ובתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים.

ב. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה - הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים, מטבע הפעילות של הקרן. מטבע הפעילות שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקרן ואת עסקאותיה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ - עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין היציג במועד העסקה.

לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך מאזן למטבע הפעילות לפי שער החליפין היציג במועד זה. הפרשי שער, נזקפים לדוח הכנסות והוצאות. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ מוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים מחדש למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין היציג במועד שבו נקבע השווי הוגן. נכסים והתחייבויות לא כספיים המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין היציג במועד העסקה.

3. פריטים כספיים צמודי מדד - נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד המחירים לצרכן בישראל (להלן - המדד) ושאינם נסחרים בבורסה מוסדרת בישראל או בחו"ל, מותאמים לפי המדד הידוע, בכל תאריך מאזן.

ג. שערי החליפין וההצמדה

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין היציג של דולר ארה"ב ושיעורי השינוי שחלו בהם:

שער החליפין היציג של הדולר – בש"ח	המדד הידוע למועד הדוחות(בגין חודש נובמבר) בנקודות <sup>1</sup>	ליום
3.627	248.8	31.12.2023
3.519	240.8	31.12.2022
3.110	228.7	31.12.2021
%	%	שיעורי השינוי
3.07	3.32	2023
13.15	5.29	2022
(3.27)	2.42	2021

ד. הערכת נכסים והתחייבויות

1. מזומנים ושווי מזומנים - שווי מזומנים כוללים פיקדונות בתאגידים בנקאיים לזמן קצר, שתקפותם המקורית אינה עולה על שלושה חודשים ממועד הפקדתם ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

<sup>1</sup> המדד לפי בסיס ממוצע 1993 = 100.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

2. השקעות נכללו כדלקמן:

פיקדונות בבנקים, אגרות חוב מיועדות מסוג מירון וערד, אגרות חוב אחרות בלתי סחירות, הלוואות לאחרים	-	לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים.
ניירות ערך סחירים בארץ	-	לפי שווי בבורסה ליום המאזן.
יחידות השתתפות קרנות הון סיכון קרנות השקעה בלתי סחירות קרנות מנוף וחברות מוחזקות	-	לפי שווי הוגן, המחושב בהסתמך על הדוחות הכספיים האחרונים כפי שנמסרו ממנהלי הקרנות.
מניות לא סחירות	-	לפי הערכת שווי ליום המאזן.
חוזים עתידיים	-	משוערכים על פי הנוסחא שנקבעה על-ידי רשות שוק ההון שלוקחת בחשבון בין היתר, את שיעורי הריבית האפקטיבית להיוון ואת הזמן הנותר עד פקיעת החוזה בשינויים המתאימים. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות של הנכסים העתידיים של כל עסקה מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
מוצרים מובנים בארץ ובחו"ל	-	לפי ציטוט מהמוסד הפיננסי המוכר.
ניירות ערך סחירים בחו"ל	-	לפי שער בבורסה ליום המאזן (לפי השער הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת החשבון שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר) ולפי שער החליפין היציגים לתאריך המאזן.
מקרקעין	-	לפי שווי הוגן, על בסיס הערכת שמאי מקרקעין המבוצעת אחת לשנה לפחות.
יתרות לא סחירות הנקובות במטבע חוץ או צמודות לשער מטבע חוץ	-	לפי השער היציג לתאריך המאזן.

ד. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

3. סיוע ממשלתי - הסיוע הממשלתי נכלל במאזן לפי כללים שנקבעו בסעיף 78ד' לחוק הפיקוח (ראה גם ביאור 13 ד - סיוע ממשלתי). הסיוע הממשלתי העתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים מגיל 64 לגיל 67, נכלל בדוחות הכספיים במסגרת הנכסים.

4. התחייבויות פנסיוניות - ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתים פעילים, מוקפאים ולגמלאים כוללת את אומדן ההתחייבויות שנצברו ליום המאזן ואת עודף ההתחייבויות הצפויות להיצבר בעתיד בגין עמיתים פעילים על הערך הנוכחי של דמי הגמולים הצפויים להתקבל בגין אותם עמיתים. ההתחייבויות מוצגות על פי דוח אקטוארי שנערך על ידי האקטואר אלון גבריאלי.

ההתחייבויות הפנסיוניות מחושבות לפי ריבית היוון על פי טבלת ריביות משתנה לאורך השנים בהתאם לתשואת אג"ח ממשלתיות צמודות שנבחרו כמדגם מייצג, המשקפות תשואות חסרות סיכון הצפויות לאורך התקופה (להלן - ווקטור ריביות - ראה ביאור 13). נתוני ההתחייבויות הפנסיוניות תואמים את הדוח האקטוארי אשר מהווה נלווה לדוחות אלה.

ה. שיטת רישום דמי גמולים, תשלומים לגמלאים, נכים ושארים

הכנסות מהשקעות ואחרות והוצאות הנהלה וכלליות, נרשמות על בסיס צבירה. הכנסות מדמי גמולים והתשלומים לגמלאים, נכים ושארים, נרשמות על בסיס צבירה.

1. אומדנים בעריכת הדוחות הכספיים

דוחות כספיים של קרנות פנסיה מושתתים על אומדנים והנחות, שלהם השפעה מהותית על הנתונים המדווחים.

האמור מתייחס במיוחד להנחות המשמשות בקביעת המחויבות הפנסיונית. הנחות אלה מתייחסות, בין השאר, לתוחלת החיים בעתיד הן של המבוטחים והפנסיונרים והן של שאיריהם הזכאים לקבל קצבאות לאחר פטירת המבוטחים, לשיעור היציאה לנכות, לשיעור ההשתנות בעתיד של עליית השכר של העמיתים, להסדרי רציפות זכויות של עמיתים פעילים ושל עמיתים גמלאים, לאפשרות של שינויים בעתיד בתנאי הסדרי הגמלאות, להסתברות של פרישה של עמיתים בתנאים שאינם מזכים אותם בפנסיה, להקפאת זכויות, לעלויות התפעול המשוערות בעתיד של הקרן, לשיעור התשואה הצפוי על ההשקעות, לשיעור הניכוי הראוי של סכום המחויבות הפנסיונית בתנאי שוק משתנים וכדומה.

ההנחות האקטואריות הבסיסיות שלפיהן נמדדת המחויבות, נקבעו על ידי משרד האוצר ועל פי שינויים בהנחות כתוצאה ממחקרים שנעשו באישור ובהסכמת משרד האוצר. לאור כל זאת, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות במידה משמעותית ביותר מהתוצאות המוצגות בדוחות הכספיים והמתבססות על הנחות שבבסיס האומדנים האמורים.

2. התחייבויות לעובדים לאחר סיום העסקה

תכנית להטבה מוגדרת - ההתחייבות לעובדים מחושבת על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון הנחות שונות המתבססות בין היתר על ההסכמים הקיבוציים החדשים שנחתמו השנה. ההנחות העיקריות בבסיס החישוב הינן: שיעורי עזיבה, עליות שכר עתידיות ושיעורי ההיוון. מחוסר מהותיות, לא עודכנו הנתונים לתקופות השוואה.

שינויים בהערכת ההתחייבות האקטוארית לעובדים נזקפים לדוח הכנסות והוצאות

תכנית להפקדה מוגדרת - בהתאם להסכם העסקה מפקידה הקרן באופן קבוע עבור העובדים לקופה בהתאם לבחירת העובד. בתכנית זו אין לקרן מחויבות משפטית או משתמעת כלשהי להשלמת סכומים כלשהם מעבר לאלה שהופקדו כאמור. הפקדות אלה נזקפות במועד ביצוען, כהוצאה לדוח הכנסות והוצאות.



ביאור 3 - נכסים לפי בסיס הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2023				
סה"כ	צמוד מט"ח	לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	אלפי ש"ח
<u>רכוש שוטף</u>				
1,120,532	415,753	704,779	-	מזומנים ושווי מזומנים
69,920	14	69,896	10	חייבים ויתרת חובה
<u>השקעות</u>				
<u>ניירות ערך שאינם סחירים</u>				
16,816,569	-	-	16,816,569	אגרות חוב ממשלתיות
543,243	62,897	22,807	457,539	אגרות חוב אחרות
6,539,420	5,544,852	885,342	109,226	מניות וניירות ערך
<u>ניירות ערך סחירים</u>				
8,967,550	462,482	1,616,326	6,888,742	אגרות חוב ממשלתיות
947,831	144,235	29,065	774,531	אגרות חוב אחרות
5,842,270	4,469,055	1,356,470	16,745	מניות וניירות ערך אחרים
<u>פיקדונות והלוואות</u>				
1,449,896	1,431,083	-	18,813	פיקדונות בבנקים
2,319,518	280,435	582,131	1,456,952	הלוואות לאחרים
27,444	-	27,444	-	מקרקעין
690,000	-	-	690,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
<u>45,334,193</u>	<u>12,810,806</u>	<u>5,294,260</u>	<u>27,229,127</u>	סך כל הנכסים

ליום 31 בדצמבר, 2022

סה"כ	צמוד מט"ח	לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	אלפי ש"ח	
<u>רכוש שוטף</u>					
1,273,516	432,509	841,007	-		מזומנים ושוי מזומנים
102,601	67	100,538	1,996		חייבים ויתרת חובה
<u>השקעות</u>					
<u>ניירות ערך שאינם סחירים</u>					
17,538,938	-	-	17,538,938		אגרות חוב ממשלתיות
558,638	67,462	24,386	466,790		אגרות חוב אחרות
5,517,077	4,554,899	875,172	87,006		מניות וניירות ערך
<u>ניירות ערך סחירים</u>					
7,516,075	41,321	7,353,786	120,968		אגרות חוב ממשלתיות
868,230	186,103	32,718	649,409		אגרות חוב אחרות
7,275,506	5,792,942	1,466,560	16,004		מניות וניירות ערך אחרים
<u>פיקדונות והלוואות</u>					
1,454,780	1,434,078	-	20,702		פיקדונות בבנקים
2,435,668	269,952	612,729	1,552,987		הלוואות לאחרים
29,402	-	29,402	-		מקרקעין
736,000	-	-	736,000		סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
<u>45,306,431</u>	<u>12,779,333</u>	<u>11,336,298</u>	<u>21,190,800</u>		סך כל הנכסים

ביאור 4 - מזומנים ושוי מזומנים

ליום 31 בדצמבר		הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
441,175	268,708	מזומנים
832,341	851,824	פיקדונות לזמן קצר
<u>1,273,516</u>	<u>1,120,532</u>	

ביאור 5 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
32,252	31,338	מעסיקים (הרכב להלן)
3,582	772	פדיון, דיבידנד וריבית לקבל
17,917	1,155	צדדים קשורים <sup>2</sup>
868	781	פנסיות משותפות
58	34	חייבים בגין פרישות מוקדמות
43,018	31,041	חוב האוצר בגין סיוע אי העלאת גיל הפרישה
2,841	2,976	חו"ז עסקה משותפת (ראה ביאור 9)
2,065	1,823	אחרים
<u>102,601</u>	<u>69,920</u>	

ב. הרכב חובות מעסיקים:

ליום 31 בדצמבר		הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
32,000	31,150	בגין חודש דצמבר
58	19	בגין חודשים ינואר - נובמבר
181	169	לפני שנת הדוח
13	-	המחאות לגבייה
<u>32,252</u>	<u>31,338</u>	

<sup>2</sup> ראה ביאור 19.

ביאור 6 - ניירות ערך שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
183,257	-	אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג מירון
17,355,681	16,816,569	אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד
491,176	480,346	אגרות חוב אחרות בארץ
67,462	62,897	אגרות חוב אחרות בחו"ל
18,097,576	17,359,812	סך הכל אגרות חוב (ראה ב' להלן)
5,517,077	6,539,420	מניות וניירות ערך אחרים (ראה ג' להלן)
23,614,453	23,899,232	

ב. אגרות חוב שאינן סחירות

ליום 31 בדצמבר		1. התפלגות אגרות החוב – לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן
2022	2023	
אלפי ש"ח		
400,379	251,848	תוך שנה
70,003	52,552	אחרי שנה ועד שנתיים
50,609	68,532	אחרי שנתיים ועד ל- 3 שנים
64,659	93,765	אחרי 3 שנים ועד ל- 4 שנים
90,044	1,457,282	אחרי 4 שנים ועד ל- 5 שנים
4,850,994	5,296,125	אחרי 5 שנים ועד ל- 7 שנים
5,757,997	5,170,360	אחרי 7 שנים ועד ל- 10 שנים
6,747,513	4,905,011	אחרי 10 שנים ועד ל- 15 שנים
65,378	64,337	אחרי 15 שנים (עד שנת 2048)
18,097,576	17,359,812	

2. תקופה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר		שנים
2022	2023	
3.33	2.59	בלתי צמודות
8.93	8.01	צמודות למדד
3.11	2.41	צמודות למט"ח

3. תשואה ממוצעת משוקללת

ליום 31 בדצמבר		אחוזים
2022	2023	
5.09	4.98	בלתי צמודות
0.89	1.14	צמודות למדד
7.35	8.43	צמודות למט"ח

ביאור 6 - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר		מניות וניירות ערך אחרים	
2022	2023	פירוט	
אלפי ש"ח			
*	*	(1)	קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וח.ב.ע *
*	*	(2)	מרכז משען בע"מ
453,274	525,576	(3)	יחידות השתתפות בקרנות השקעה בארץ
-	41		אופציות לא סחירות
114,422	663,412		קרנות השקעה בתשתיות בארץ
2,314,688	2,725,284	(3)	יחידות השתתפות בקרנות השקעה בחו"ל
596,314	511,321		קרנות הון סיכון בישראל
151,972	84,118		מוצרים מובנים
860,036	933,615		קרנות נדל"ן
194,514	235,104		חוזים עתידיים
693,496	679,292	(4)	מניות לא סחירות, חברות זרות
138,217	172,089		קרנות נאמנות לא סחירות
144	9,568		מניות וניירות ערך אחרים
5,517,077	6,539,420		יתרה לסוף השנה

\* לפרטים לגבי השקעות אחרות ראה להלן סעיפים 1-2

1. קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וחברת ח.ב.ע - השקעות חברת עובדים בע"מ  
הקרן מחזיקה במניותיהן של ח.ב.ע השקעות חברת העובדים בע"מ ושל קרן ההשקעות חברת העובדים בע"מ. רובן המכריע של המניות מוחזק על ידי חברה לנאמנות של חברת העובדים בע"מ.  
להערכת הקרנות לערך הפדיון בעת פרוק אין ערך כלכלי ממשי.

2. מרכז משען בע"מ  
מרכז משען בע"מ (להלן: "משען") היא חברה פרטית, ללא כוונת רווח, הרשומה ברשם ההקדשות הציבוריים מחודש פברואר 2000, כחברה לתועלת הציבור.  
במשען שני סוגי חברים: חבר תמידי אחד - חברת העובדים וחברים רגילים שהן קרנות הפנסיה הותיקות של ההסתדרות ובכללן הקרן.  
בהתאם לתקנון משען, לחברת העובדים יש זכות ל- 75% מהקולות באסיפה הכללית, זכות למנות ולפטר את מנהלי משען, זכות להחליט על העברת נכסי משען למוסד ציבורי אחר בעת פירוק וזכות וטו על החלטות בעניין העברת ושעבוד נכסי משען.  
בהתאם לתקנון משען זכותן של הקרנות כחבר רגיל, היא להשתתף ולהצביע באסיפה הכללית. זכויות הקרנות אינן ניתנות להעברה ואין להן זכויות ברווחים ובדיבידנדים שיחולקו, אם יחולקו, בעת פירוקה. להערכת הקרנות (בהתאם לחוות דעת כלכלית ומשפטית שקיבלו) לחברות במשען אין ערך כלכלי ממשי אולם הן שומרות על זכותן להעלות טענות בעניין זה בעתיד.

3. יחידות השתתפות בקרנות השקעה  
השקעה בקרנות השקעה - ראה ביאור 18 טו'.

4. מניות לא סחירות, חברות זרות  
בשנת 2014 התחילה החברה להשקיע בתאגידי נדל"ן בחו"ל באמצעות שותפות מוגבלת. ההשקעה מוצגת בשווי הוגן. בשנת 2016 הקימה הקרן ריט לצורך ביצוע השקעות נדל"ן בחו"ל. ההשקעה מוצגת בשווי הוגן. בשנת 2020 הקימה הקרן - חברת LLC לצורך ביצוע השקעות נדל"ן בחו"ל. ההשקעה מוצגת בשווי הוגן.

		ניירות ערך סחירים		ביאור 7 -
		א. הרכב:		
ליום 31 בדצמבר				
2022	2023			
אלפי ש"ח				
<u>אגרות חוב</u>				
7,516,075	8,967,550	אגרות חוב ממשלתיות		
682,127	803,596	אגרות חוב אחרות בארץ		
186,103	144,235	אגרות חוב אחרות בחו"ל		
<u>8,384,305</u>	<u>9,915,381</u>			
<u>מניות וניירות ערך אחרים</u>				
1,192,612	1,289,631	מניות סחירות בארץ		
151,431	123,438	מניות בחו"ל		
289,951	83,165	תעודות סל בארץ		
-	420	כתבי אופציה סחירים		
4,252,681	3,730,654	תעודות סל בחו"ל		
1,388,831	614,962	קרנות נאמנות בחו"ל		
<u>7,275,506</u>	<u>5,842,270</u>			
<u>15,659,811</u>	<u>15,757,651</u>	סך הכל ניירות ערך סחירים		
<u>ב. אגרות חוב סחירות:</u>				
ליום 31 בדצמבר				1. <u>התפלגות לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן</u>
2022	2023			
אלפי ש"ח				
183,503	392,726	תוך שנה		
117,050	175,997	אחרי שנה ועד שנתיים		
77,511	424,711	אחרי שנתיים ועד ל-3 שנים		
214,251	328,907	אחרי 3 שנים ועד ל-4 שנים		
273,574	168,161	אחרי 4 שנים ועד ל-5 שנים		
290,585	249,788	אחרי 5 שנים ועד ל-7 שנים		
365,029	945,785	אחרי 7 שנים ועד ל-10 שנים		
2,213,545	2,206,406	אחרי 10 שנים ועד ל-15 שנים		
4,649,257	5,022,900	אחרי 15 שנים (עד שנת 2096)		
<u>8,384,305</u>	<u>9,915,381</u>			
<u>2. התפלגות לפי תקופה ממוצעת לפדיון</u>				
ליום 31 בדצמבר				
2022	2023			
שנים				
16.72	16.55	בלתי צמודות		
5.51	6.18	צמודות למדד		
8.26	4.02	צמודות למט"ח		

ביאור 7 - ניירות ערך סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר		3. התפלגות לפי תשואה ממוצעת משוקללת
2022	2023	
אחוזים		
3.68	4.27	בלתי צמודות
0.83	1.45	צמודות למדד
5.65	3.85	צמודות למט"ח

ביאור 8 - פיקדונות והלוואות

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
1,454,780	1,449,896	פיקדונות בבנקים
2,435,668	2,319,518	הלוואות לאחרים
<u>3,890,448</u>	<u>3,769,414</u>	

ב. התפלגות לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן

ליום 31 בדצמבר		תוך שנה
2022	2023	
אלפי ש"ח		
1,646,963	1,734,973	אחרי שנה ועד שנתיים
329,520	226,895	אחרי שנתיים ועד ל- 3 שנים
185,066	212,720	אחרי 3 שנים ועד ל- 4 שנים
209,365	234,981	אחרי 4 שנים ועד ל- 5 שנים
217,914	130,284	אחרי 5 שנים ועד ל- 7 שנים
316,930	394,833	אחרי 7 שנים ועד ל- 10 שנים
442,113	351,182	אחרי 10 שנים ועד ל- 15 שנים
324,769	286,701	אחרי 15 שנים (עד שנת 2048)
217,808	196,845	
<u>3,890,448</u>	<u>3,769,414</u>	

ביאור 8 – פיקדונות והלוואות (המשך)

ליום 31 בדצמבר		ג. תקופה ותשואה ממוצעת לפדיון
2022	2023	
<u>פיקדונות הצמודים למדד</u>		
6.17	5.68	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
1.23	1.72	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
<u>פיקדונות הצמודים למט"ח</u>		
0.61	0.54	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
5.75	6.47	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
<u>הלוואות לאחרים (צמודות מדד)</u>		
7.88	7.60	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
2.79	3.51	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
<u>הלוואות לאחרים (צמודות מט"ח)</u>		
5.57	5.03	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
7.77	7.07	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
<u>הלוואות לאחרים לא צמודים</u>		
4.16	3.39	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
5.29	5.56	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)

ביאור 9 – מקרקעין

ליום 31 בדצמבר		א. להלן התנועה
2022	2023	
אלפי ש"ח		
28,320	29,402	שווי לתחילת השנה
1,082	(1,958)	עליית (ירידת) ערך
<u>29,402</u>	<u>27,444</u>	שווי לסוף שנה

ב. נכסי המקרקעין נכללו ליום 31 בדצמבר, 2023 במאזן בהתבסס על הערכות של שמאי המקרקעין, השמאים האושנר ומלול (שנת 2022 זהה).



ביאור 10 - הוצאות מראש

מבטחים מחזיקה במלוא זכויות הבעלות והשליטה (100%) של עמיתים טק (להלן-החברה). החברה נותנת שרותי מחשוב שוטפים, תמיכה וליווי בהקמת מערכת הליבה החדשה לניהול זכויות (להלן -"מערכת מפנה").  
הוצאות מראש משקפות את חלקה היחסי של הקרן בעלויות עמיתים טק לפיתוח תשתית למתן שירותים לקרן. הוצאות מראש אלה יופחתו לאורך תקופת מתן השירותים על ידי עמיתים טק.

ביאור 11 - התחייבויות שוטפות

ליום 31 בדצמבר		הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
242	243	זכאים בגין פנסיות מוקדמות
202,461	216,647	פנסיה לשלם
2	116	הוצאות לשלם
1,068	1,068	הקרן למימון פרישה מוקדמת למורים <sup>(1)</sup>
771	784	הפרישה לחופשה לעובדי הקרן
8,466	10,025	מוסדות
326	248	שיקים שלא נפרעו
6	1	ספקים
1,813	1,909	פנסיות משותפות
-	2,665	צדדים קשורים
7,156	8,165	אחרות
<u>222,311</u>	<u>241,871</u>	

<sup>(1)</sup> הסכום שהועבר מקופה מרכזית לפיצויים, מייצג סכומים שהתקבלו בעבר ממעסיקים כקרן למימון פרישה מוקדמת של מורים המועסקים אצלם ובוטחו בקרן.  
בעקבות פניית הקרן, אישר הממונה באוגוסט 2005 להעביר את הסכומים מקופות הגמל האמורות לקרן הפנסיה. הסכומים ישמשו כעתודה לכיסוי דרישות בעתיד, ככל שיתבררו כנכונות, להעברה לקופות הגמל ובמקרה של קרן פרישה מוקדמת למורים עד לקבלת הוראה מהגורמים המוסמכים באוצר כיצד לנהוג בכספים אלו.  
הסכום שהועבר לזכות הקרן למימון פרישה מוקדמת למורים מוצג בדוחות הכספיים בתוספת ריבית והצמדה עד ליום העברה. הסכומים שהועברו לעתודה להחזרים ודרישות בעתיד- קופות גמל מוצגים בדוחות הכספיים בערכם ליום העברה.

ביאור 12 - התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד

ליום 31 בדצמבר		הרכב:	א.
2022	2023		
אלפי ש"ח			
1,767	2,691	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד	

ב. התחייבויות הקרן לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה מוקדמת לעובדים, חושבו על בסיס אקטוארי בהתאם לחוקת העבודה, הסכמי העבודה והסכמי פרישה, לגבי כל העובדים בהתאם לקבוצת השתייכותם, לפרטים נוספים ראה ביאור 2. ההתחייבות אינה כוללת את החלק המכוסה על ידי הפקדות שנצברו בקרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ ובקופות גמל אחרות. סכומי הצבירה בגופים הנ"ל אינם בשליטתה ובניהולה של הקרן. קופות הגמל לקצבה ותגמולים, אחראיות בהגיע העובד לגיל פרישה או בקרות אירוע מזכה אחר לפנסיה, לתשלום תגמולים והשלמת פיצויים.

ג. התחייבות הקרן לתשלום פיצוי עבור ימי מחלה שלא נוצלו, לעובדים הזכאים לכך מתוקף ההסכם הקיבוצי, חושבה על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות כגון: שכר צפוי במועד תשלום הפיצוי וצפי מספר ימים שטרם נוצלו במועד תשלום הפיצוי.

ד. לעניין מודל העמסת דמי ניהול הכולל גם הוצאות בשל סיום יחסי עובד ומעביד ראה ביאור 13 א' להלן.

א. ההתחייבויות הפנסיוניות

1. ההתחייבויות האקטואריות

ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן ליום 31 בדצמבר, 2023 ו-2022 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרן.  
הדוח נערך בהתאם להנחיות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד.  
שיעורי הריבית חסרת הסיכון – שיעורי הריבית צמודי מדד שפורסמו ע"י החברה המצטטת בסמוך ליום המאזן.  
נתוני הנכסים כפי שהתקבלו ליום המאזן.  
השינוי בגרעון בתקופת הדוח נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות.

2. השכר הממוצע במשק (שמ"ב)

אומדן השמ"ב בסוף השנה הנוכחית (ממוצע ריאלי של נתוני השמ"ב ב-12 החודשים האחרונים אשר משמש לחישוב הקצבה בפרישה) עלה ריאלית בכ- 0.2% (נומינלי עלה ב 3.6%) לעומת סוף 2022, עליה זו שנמוכה בכ- 1% אל מול ההנחה לפיה חושבו ההתחייבויות בשנה קודמת הביאה לירידה של כ-0.83 מיליארד ש"ח בהתחייבויות האקטואריות של הקרנות. אין בעלייה זו להצביע על המשך מגמה של התפתחות אומדן השמ"ב הריאלי בשנה הקרובה.

3. ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן ייקבעו לפי שיעורי ריבית חסרת סיכון שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן-"ווקטור ריביות").  
הווקטור נקבע על פי שיעורי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי רשות שוק ההון.  
היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היוונום של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.  
מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר ממשך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, הרי שהשינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.  
השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005. מאז התחלת השימוש בווקטור קיימים שינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות.

ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון".  
בתקופת הדוח, ווקטור הריבית חסרת הסיכון עלה. עלייה זו הביאה לקיטון בהתחייבויות בסך העולה על הקיטון בנכסים ולהקטנת שיעור הסיוע הנדרש מתקרת כרית הביטחון לצורך איזון הקרנות.

ביאור 13 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

#### 4. גיל הפרישה לנשים

סיוע ממשלתי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים מגיל 64 לגיל 67 הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל קצבת זקנה לנשים מגיל 64 לגיל 67 נקבע בסעיף 78ט(ב)(8) לחוק הפיקוח. הסיוע האמור יינתן ככל שגיל קצבת הזקנה של נשים הקבוע כיום בנספח א' לתקנון האחיד לא יועלה לגיל 67, וזאת בשל ההפרש בהתחייבויות הקרנות בין גיל 67 כגיל הפרישה לנשים לבין גיל פרישה העומד על 64 לנשים שנולדו בחודש מאי 1953 ואילך. היה וגיל הפרישה האמור יועלה, יבוצעו ההתאמות הנדרשות. בהתאם להוראות סעיפים 78ט(ב)(8) ו-78ד(א)(2) לחוק הפיקוח, הסיוע בשל אי-העלאת גיל פרישה אישה לגיל 67 כאמור ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בסעיף 78ד(א)(1) לחוק הפיקוח. בשנת 2021 נרשם בקרן סיוע בסך 101,650 אלפי ש"ח לטובת כיסוי עלויות השהיית גיל הפרישה עבור נשים שפרשו עד ליום 30 באוקטובר 2021. חלק מהסיוע התקבל סמוך למועד החתימה על הדוחות הכספיים.

בהתאם לחקיקה מיום 4 בנובמבר 2021 לתיקון חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, גיל הפרישה לנשים יעלה באופן מדורג עד לגיל 65. לאחר שינוי חקיקה זה, הפרשנות המשפטית של הקרנות היא כי לא יתקבל סיוע ממשלתי עבור נשים שגיל פרישתן התקנוני יחול בין גיל 64 לגיל 65, ורק עבור תקופה זו. שינוי זה בא לידי ביטוי בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

הערך הנוכחי של הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים, שמוצג במאזן, חושב כהפרש של שני אלה ולפי הנחת שיעורי הריבית חסרת סיכון: הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי הגיל הגבוה מבין השניים: גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום 31 בדצמבר 2011. גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום החישוב.

הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי גיל הפרישה שהוצע בחלק ב' לתוספת של הצעת חוק גיל פרישה, התשס"ד-2003. לענין זה, "התחייבויות פנסיוניות" - התחייבויות צבורות והתחייבויות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים.

#### תיקון חוק גיל פרישה

ביום 7 בינואר 2004 קיבלה הכנסת את חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004 (להלן: "חוק גיל פרישה"). שבו נקבע כי גיל הפרישה לגברים יועלה בהדרגה עד לגיל 67 וגיל הפרישה לנשים יועלה בהדרגה עד לגיל 64. העלאת גיל הפרישה, כאמור, הייתה רכיב מרכזי בהסדר ההבראה של קרנות הפנסיה הוותיקות, שנחקק מספר חודשים קודם לכן. בשנת 2011 הוחלט לדחות את העלאת גיל הפרישה המדורגת לנשים מגיל 62 לגיל 64, כך שבמקום שתחל בשנת 2012 היא תחל בשנת 2017, ובהמשך לכך העלאת גיל הפרישה נדחתה פעמים נוספות. בהתאם לדחיות האמורות, בוצע תיקון מקביל של התקנון האחיד ונוצר גרעון אקטוארי שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ- 5 מיליארד ש"ח. במהלך חודש מרס 2018, וכחלק מחובת הנאמנות של הקרנות כלפי העמיתים, המנהל המיוחד של הקרנות פנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בבקשה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים בקרנות, לפי סעיף 64.g. לתקנון האחיד, וזאת בשים לב להתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 ולאור חוסר ההיענות של ממשלת ישראל להעברת סיוע ממשלתי מתאים לכיסוי התחייבויות אלה, כפי שמתחייב מעקרונות ההסדר שגובשו בשנת 2003 ונעשה עד עתה.

ביום 14 ביוני 2018 התקבל אישור הממונה על שוק ההון מתוקף סמכותה לפי סעיף 78 לחוק הפיקוח ולפי סעיף 64.g. לתקנון האחיד, להפחית את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשארים בשל הגדלת ההתחייבויות של הקרנות הנובעת מאי העלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64 ובלבד שהפחתת הקצבאות שמשלמות הקרנות תעשה החל מחודש יוני 2019 (לאור קיום מו"מ בין הגורמים הרלוונטיים בממשלה ובכנסת להעלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64).

הפחתת הזכויות בשיעור של 1.259% (להלן: "שיעור ההפחתה") קיבלה ביטוי בהערכות האקטואריות שצורפו לדוחות הכספיים באותה עת.

כמו כן, פדיונות שבוצעו על-ידי מבוטחים, פנסיונרים ושארים החל מיום 1 בספטמבר, 2018 הופחתו בשיעור ההפחתה.

ביאור 13 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

#### 4. גיל הפרישה לנשים (המשך)

הבהרות מתאימות בנושא צורפו למסמכים שנשלחים לכלל העמיתים באופן שגרתי ושוטף. בהמשך לכך, ביצוע הפחתת הזכויות נדחה מספר פעמים על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, כאשר הדחייה האחרונה היא עד לחודש ינואר 2022, וזאת בשל הנסיבות החריגות של פיזור הכנסת וחוסר היכולת הפרלמנטרית לקדם חקיקה בנושא.

ביום 4 בנובמבר, 2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים.

ביום 8 בנובמבר, 2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78ח לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על רשות שוק ההון שניתנה ביום 14 ביוני, 2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבוטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28 באוקטובר, 2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שיוותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן של הסיוע יעלה, מה שיביא להפחתת הגרעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 ביוני 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון).

ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 64.ג. לתקנון האחיד, ניתן להורות כי לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

לפיכך ביום 8 בנובמבר 2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

#### 5. המודל להעמסת דמי ניהול

מאז שנת 2007 הקרנות מעמיסות את הוצאות התפעול בין הקרנות לפי מודל העמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן.

במהלך שנת 2021 ערכו הקרנות בדיקה יסודית למודל העמסת העלויות האמור. הבדיקה אשררה את המודל במלואו, לצד המלצה לתוספת משקולת עבור פרישות של אוכלוסיות מיוחדות.

אשרור המודל, כמו גם תוספת המשקולת כאמור, אושרו לשימוש על ידי ועדת המנהלה של הקרנות וכן על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, אשר אישרה גם את השימוש במודל לצורך הערכת הוצאות הניהול העתידיות בתחזיות האקטואריות. עדכון מודל העמסה אושר, על ידי רשות שוק ההון, העדכון נכלל בדוחות הכספיים אלה.

ביאור 13 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		ב. הרכב ההתחייבויות הפנסיוניות
2022	2023	
מיליון ש"ח		
		<u>התחייבויות פנסיוניות צבורות:</u>
37,848	37,210	לפנסיונרים
26,122	22,209	לעמיתים פעילים
4,021	3,633	לעמיתים מוקפאי זכויות
<u>67,991</u>	<u>63,052</u>	
		<u>התחייבויות עתידיות:</u>
3,726	2,816	זכויות שייצברו לעמיתים פעילים
(2,643)	(2,273)	בניכוי דמי גמולים עתדיים
<u>1,083</u>	<u>543</u>	
<u>69,074</u>	<u>63,595</u>	

ג. הערות והמלצות האקטואר

החשובים בדוח האקטוארי התבססו על נתונים מקבצים שנשלפו ליום 31 באוקטובר, 2023. החבות האקטוארית הותאמה ליום 31 בדצמבר 2022 על בסיס ההנחות במודל. אומדן סיוע ממשלתי ישיר – בהתאם להחלטת הממשלה הקרנות צפויות לקבל את חלקן היחסי בתמיכת המדינה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. החלוקה הסופית תיקבע ע"י הממונה. בשלב זה הסיוע הישיר המופיע בדוח האקטוארי נקבע בחלוקה רעיונית לצורך המאזן הנוכחי בלבד. הדוחות האקטואריים מצורפים לדוחות הכספיים וכוללים מידע מפורט בעניין הערכה האקטוארית. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ד. סיוע ממשלתי

1. סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות

ביטוי בדוחות לשנים 2022 ו-2021 של גובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן - ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה 4-2006 ו-3-2010, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות וכמפורט להלן:

\* התאמת שערך אג"ח מיועדות לאומדן שווי הוגן: השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי בכל האג"ח המיועדות מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה האפקטיבית הצפויה בגין האג"ח המיועדות שהונפקו לבין ווקטור ריביות. סבסוד זה בסך 3,385 מיליון ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות שהוא מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (שנה קודמת 4,363 מיליון ש"ח)

• סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהייה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד:

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן - "חוק ההתייעלות הכלכלית").

פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן - "מנגנון השלמת תשואה").

במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות, ייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% (צמודה למדד). הנפקת אג"ח מיועדות מסוג ערד, הופסקה החל מיום 1.10.2022. סבסוד זה בסך של כ-3,032 מיליון ש"ח אינו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, אלא מהווה סיוע ממשלתי נוסף. (בשנה הקודמת- סך של כ-3,036 מיליון ש"ח) (לגבי ביטול הנפקת אג"ח בעתיד ראה גם ביאור 23 (א)).

ביאור 13 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

## 2. אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי

\* אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי מסתכם לסך של כ-14,949 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת כ-16,180 מיליון ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית, (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה על שוק ההון מיום 17 באוגוסט 2005), הקרן בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 3-4-2006, רושמת כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויות הפנסיוניות. מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר.

גובה הסיוע גם כפוף לשנויים בגובה התחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל: פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות ושנויים בגובה ריבית ההיוון (לווקטור ריביות) ובהתאם לשנות את חלוקת הסיוע בין הקרנות. אי לכך, ככל הנראה, הסיוע הממשלתי הישיר בפועל יהיה שונה מהאומדן האמור.

\* אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין ולאחר שנלקחה בחשבון כרית הביטחון, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, תאזן הקרן באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי. במצב זה תהא רשאית הקרן, כפוף לקבלת אישורים מתאימים, להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע.

## ה. כרית ביטחון לקרנות

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט, 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

במכתב מיום 16 ביוני 2009 הביא מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים דאז את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הביטחון (להלן: "מכתב העקרונות"). בהתאם להנחיית הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, ניתן ביטוי לאמור במכתב העקרונות במסגרת מאזני הקרנות הוותיקות שבהסדר החל משנת 2008 וסכום הסיוע בגין כרית הביטחון נכלל בדוחות הכספיים והאקטוארים. במקביל, במהלך שנת 2012 פרסם משרד האוצר תזכיר חוק, ובהמשך טיוטת חוק אשר מסדירה את הסוגיה.

ביום 29 לינואר 2017 פרסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (להלן "החוק"). במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 1טו78, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה. בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח.

סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש בין:

1. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
2. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון, ולא תיצור עודף.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן ליום 31 בדצמבר 2023 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון, בהנחה שהסכומים מתוך כרית הביטחון ישולמו כנגד התשלומים השוטפים של הקרנות, מהוון בווקטור הריבית הוא כ-46,068 מיליון ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ-742 מיליון ש"ח לצורך האיזון האקטוארי של הקרן. בהתאם לקבוע בסעיף 1טו78(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

ביאור 13 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ה. כרית ביטחון לקרנות (המשך)

- 1) צבירת העבר- סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן של הגירעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה.  
צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 15,029 מיליון ש"ח.
- 2) צבירת העתיד- סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.
- 3) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

סכום הכרית שנרשם בדוחות הכספיים הוא הנמוך מבין שלושת אלה:  
גובה הגירעון 742 מיליון ש"ח, תקרת כרית הביטחון (הסכום המיוחס לקרן מתוך תקרה בסך 46,068 מיליון ש"ח של כל שמונה הקרנות שבהסדר), והסכומים בגין צבירת העבר 15,029 מיליון ש"ח בצירוף צבירת העתיד, כהגדרתם לעיל.

א. יתרת גרעון הקרן

1. הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק, אלמלא הסיוע כאמור היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך של כ-22,803 ש"ח (בשנה הקודמת-29,266 מיליון ש"ח).  
גובה השפעת השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לפני סיוע ממשלתי עתידי הסתכמה לסך של 6,847 מיליון ש"ח (שנה קודמת 12,383 מיליון ש"ח)
2. הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בערכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, תשואת הקרן, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).
3. הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. כאשר בשנה זו שיעור הגרעון לאחר סיוע הוא 1.1% במקרה שבו ייווצר בעתיד גירעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחיד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.
4. הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרן פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות. תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.
5. מערכת הנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד, בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של הנחות, כגון: שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד.  
השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו בהתרחשם, על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרן.



ביאור 14 - הכנסות (הפסדים) מהשקעות

ההרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2022	2023
אלפי ש"ח	
(2,294,991)	93,517
(45,941)	18,544
257,171	526,066
<u>(2,083,761)</u>	<u>638,127</u>
(1,368,997)	(262,120)
(40,046)	42,644
(777,667)	1,080,270
<u>(2,186,710)</u>	<u>860,794</u>
169,686	176,214
(189,665)	128,519
<u>(19,979)</u>	<u>304,733</u>
1,285	1,435
1,082	(1,958)
<u>2,367</u>	<u>(523)</u>
<u>(4,288,083)</u>	<u>1,803,131</u>

מניירות ערך שאינם סחירים

מאגרות חוב ממשלתיות מיועדות  
מאגרות חוב אחרות  
ממניות וניירות ערך אחרים

מניירות ערך סחירים

מאגרות חוב ממשלתיות  
מאגרות חוב אחרות  
ממניות וניירות ערך אחרים

מפיקדונות והלוואות

מפיקדונות בבנקים  
מהלוואות לאחרים

ממקרקעין ורכוש קבוע

דמי שכירות - בניכוי הוצאות  
עליית (ירידת) ערך

ביאור 15 - הכנסות אחרות, נטו

ההרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2022	2023
אלפי ש"ח	
593	601
15	18
228	323
1	-
444	473
<u>1,281</u>	<u>1,415</u>

תפעול הסכמי שלמות  
ריבית פיגורים ממעסיקים  
עמלות ניכויי רשות פנסיה  
הכנסות מניכויים  
אחרות

ביאור 16 - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		הרכב:	א.
2022	2023		
אלפי ש"ח			
15,295	14,682	שכר ונלוות	
(19,391)	1,115	עדכון התחייבות להטבות לעובדים *	
7,550	7,956	החזקת משרד ותפעוליות שונות	
7,198	6,255	מחשוב, נטו <sup>3</sup>	
10,652	30,008		

\* ראה ביאור 2 (ז)

- ב. 1. משנת 2005 מסופקים שירותי המחשוב על ידי עמיתים טק (חברה קשורה).  
הוצאות מחשוב כוללות העמסת עלויות שירותי המיכון המסופקים כאמור.
2. ביום 20 בספטמבר 2007 נחתם באישור וועדת המנהלה הסכם בין כל 8 הקרנות שבהסדר, שמטרתו לעגן משפטית את התפעול המשותף של הקרנות במציאות של איחוד תפעולי.  
ההסכם נועד להסדיר את הנושאים הבאים:
- עבודתם של כלל עובדי הקרנות, שכל אחד מהם מועסק ע"י קרן ספציפית, עבור כלל הקרנות.
  - העמסת עלויות התפעול המשותף וכללי ההתחשבות בין הקרנות.
  - תחימת האחריות המשפטית בין הקרנות בנושא התפעול.
3. משנת 2007 הועמסו כלל הוצאות הניהול על הקרנות השונות בהתאם למודל ההעמסה המפורט בהסכם – ראה ביאור 13 א'.

ביאור 17 - השתתפות בהוצאות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		הרכב:
2022	2023	
אלפי ש"ח		
751	750	קרנות למטרה אחרת

קופת הגמל-קרנות למטרה אחרת משלמות לקרן הפנסיה דמי ניהול בשיעור שנתי של 2% עבור שירותי תפעול וניהול. דמי הניהול מחושבים בגין יתרת הנכסים בסוף כל חודש ומשולמים בסמוך לחישובם.

החל משנת 2016 גובה קרן הפנסיה מקופת הגמל 0.3% דמי ניהול מנכסי קרן חופשה של קופת הגמל של מטרה אחרת.

א. לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרן, ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרן הפנסיה ותביעות אחרות. להערכת ההנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור זה, כתביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרן או שלא ניתן להעריך את סיכויי הצלחתן, ועל כן לא נרשמה בגין הפרשה בדוחות הכספיים.

גביית חובות מעסיקים - חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרן הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטה הקרן בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרן פועלת לגביית החובות מול המעסיקים. קיימות תביעות נוספות שהקרן הינה צד להן, אשר נובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת ההנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות, במלואן. הנהלת הקרן ביצעה הפרשה בגין תביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרן (ראה ביאור 11).

ב. תביעת יהושע לדור נ' עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות – בקשה להכיר בתביעה כייצוגית (הוגשה כנגד מבטחים)

ביום 21 במאי 2017 התקבלה בקרנות הפנסיה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הקרנות שנועדה לחול על עמיתיהם הקרנות (עובדי רשויות מקומיות וגמלאים שפרשו מעבודתם ברשויות המקומיות) אשר צברו זכויות בקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר וחל על זכויותיהם הפנסיוניות הסכם הרציפות בין הקרנות הוותיקות לבין הרשויות המקומיות משנת 1975. הסעד המבוקש בבקשה הינו כי יש ליישם על עמיתים אלה את הלכת קוריזקי.

בהלכת קוריזקי נקבע כי עובדי המדינה עליהם חל הסכם הרציפות בין הקרנות לבין המדינה זכאים כי חישוב שכרם הקובע לפנסיה בקרנות הפנסיה יהיה על פי שיטת התקנון האחד, כאשר הקרנות יתחשבו בכל תקופת ביטוחם לרבות תקופת עבודתם במדינה כאילו תקופה זו בוטחה בקרנות.

לדעת הקרנות הלכת קוריזקי כפי שנפסקה בבית המשפט העליון הינה ייחודית לעובדי המדינה, אשר נקבע לגביהם כי הוראות הסכם הרציפות נובעות מחוק שירות המדינה (גמלאות) ומכאן מעמדו המיוחד של ההסכם.

לדעת הקרנות לאור פסיקת בית המשפט העליון, נכון יהיה לאבחן בין זכויות עובדי המדינה לבין זכויות עובדי הרשויות המקומיות, באשר מקורו של הסכם הרציפות שבענייננו נובע ממקור חוקי כלשהו אלא ממקור הסכמי הנוגע ליחסי העבודה ברשויות המקומיות. לפיכך אין להוראות הסכם הרציפות עם הרשויות המקומיות את אותה חסינות שניתנה להסכם הרציפות עם המדינה והוראותיו נסוגות מפני הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, אשר קובע מפורשות כי הוראות התקנון האחד ופרק 1ז לחוק הפיקוח, גוברים על כל הסכם או הסדר לרבות הסכם קיבוצי.

עמדה ברוח זו הוגשה מטעם הקרנות לבית הדין בחודש אוקטובר 2017.

חיזוק לעמדה זו ניתן לשאוב מפסק הדין של בית הדין הארצי בעניין ארגוני הסגל. קדם משפט נקבע בתיק ליום 5 בנובמבר 2018 בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. במסגרת קדם המשפט, הובהרו טענות הקרן בדבר חוסר ההתאמה של ההליך לבירור ייצוגי (התביעה של התובע הבודד מגיע לכמה מאות אלפי ש"ח ובתיקי קוריזקי המקבילים לא הוגשו בקשות לתובענות ייצוגיות), כמו גם דבר קיומו של פסק דין של בית הדין הארצי בעניין הסגל האקדמי, לפיו הלכת קוריזקי מוגבלת אך ורק לעובדים שפרשו לגמלאות משירות המדינה ולא ממעסיקים ציבוריים נוספים.

דיון הוכחות התקיים בחודש דצמבר 2019.

סיכומי המבקש הוגשו ביום 26 בפברואר 2020 סיכומי הקרן הוגשו ביום 20 ביולי 2020, וסיכומי התשובה הוגשו ביום 31 באוגוסט 2020.

ביום 20 באוקטובר 2020 ניתן פסק דין בתביעה פרטנית אחרת – שלום חראזי נ' מבטחים – במסגרתו בית הדין קבע כי גם לפי הלכת קוריזקי, יש לעשות מאמץ לשלב בין הסכם הרציפות לבין התקנון האחד וכי בהתאם להלכה של בית הדין הארצי בהמשך לפס"ד קוריזקי (פסק הדין הארצי בעניין הסגל האקדמי הבכיר), אין מקום להרחיב את פסיקת קוריזקי לאוכלוסיות נוספות מעבר לעובדי מדינה וכי להרחבה שכזו יש משמעות תקציבית שפוגעת בשוויון בין העמיתים.

ביום 18 בנובמבר 2020 הוגש ערעור לבית הדין הארצי כנגד פסק הדין בעניין שלום חראזי נ' מבטחים וביום 15 בדצמבר 2020 ביקשה ההסתדרות הכללית להצטרף כצד להליך, בהמשך למחיקת עתירה דומה שהגישה לבית המשפט העליון בעניין פסק הדין של ארגון הסגל האקדמי הבכיר.

ביום 12 באפריל 2021 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה אשר דחתה את הבקשה לאשר את התביעה כייצוגית על יסוד הנימוק כי אין דינם של עובדי הרשויות המקומיות כדינם של עובדי המדינה בהם דן בג"צ בפרשת קוריזקי.

ב. תביעת 'הושע לדור נ' עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות – (המשך)

המבקש חויב בהוצאות בסך של 10,000 ש"ח. ביום 10 במאי 2021 הוגש ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בעניין לדור. הוגש ערעור לבה"ד הארצי ונקבע דיון ליום 24 בינואר 2022.

מבטחים הגישה סיכומים בערעור וכן ביקשה לעכב את שמיעת הערעור עד להכרעה בערעור אחר העוסק באותה סוגיה בפני בית הדין הארצי – ערעור שהגיש שלום חרזי. בינתיים נדחה המועד לשמיעת הערעור לפי בקשת מבטחים

במקביל, הורה בית הדין הארצי על קבלת עמדת רשות שוק ההון ומרכז השלטון המקומי כגורמים מסייעים בערעור, נוכח השלכות הרחוב האפשריות בתיק. ביום 13 ביולי 2021 התקיים דיון בערעור וקעת ממתינים לפסק דין של בית הדין הארצי.

ביום 14 ביולי 2022 דחה בית הדין הארצי את הערעור בעניין לדור משני נימוקים: העדר עילה נוכח פסק דין חרזי; החריג לפי סעיף 10(3) לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, שעה שהזכויות הן לפי הסכם קיבוצי וארגון העובדים החתום עליו מגלה מעורבות בעניין. ביום 18 באוגוסט 2022 הוגשה עתירה לבג"ץ על פסק דינו של בית הדין הארצי. תגובה מקדמית לעתירה הוגשה לבג"ץ. צפוי כי היא תישמע יחד עם עתירת ההסתדרות הכללית בפרשת חרזי בדיון שנקבע ביום 12 ביוני 2023.

בדיון בעתירות שהתקיים ביום 12 ביוני 2023 הציע בית המשפט העליון להסתדרות ולמר לדור לחזור בהם מעתירותיהם. ובמעמד הדיון הודיעה ההסתדרות כי היא עומדת על כך שיינתן פסק דין בעתירות. בחלוף ימים אחדים פנתה ההסתדרות אל הקרנות והודיעה כי כוונתה למסור הודעה על חזרתה מעתירתה וביקשה את הסכמת הקרנות לוותר על הוצאות וכך נעשה. ביום 18 ביוני 2023 ניתן פס"ד הדוחה את העתירות. בית המשפט העליון ציטט את קביעתו של בית הדין הארצי, שבהעדר המאפיינים הייחודיים של הסכם הרציפות של עובדי המדינה, המצדיקים התייחסות מיוחדת ושונה, החלת הלכת קוריציקי על עובדי הרשויות המקומיות טומנת בחובה פגיעה בשוויון אל מול יתר מבוטחי הקרנות. עוד הוסיף בית המשפט העליון כי כידוע, אמת מידת להתערבות בהחלטותיהם של בתי הדין לעבודה, כאשר עסקינן בנושאים שבתחומי מומחיותם המיוחדת, תהא מצומצמת וזהירה שבעתים ומאחר שהכרעותיו של בית הדין הארצי שנתקפו בעתירות ניצבות בליבת תחום מומחיותו, התבססו על ניתוח הלכת קוריציקי, היקפה וגדריה, לא מצא מקום להתערב בהן. לאור הבקשות שהוגשו למחיקת העתירות, העתירה של ההסתדרות נדחתה ללא הוצאות ואילו העתירה של מר לדור נדחתה תוך חיובו בתשלום 5,000 ש"ח הוצאות למבטחים

ג. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית (הוגשה כנגד מבטחים קיימת השפעה על כלל הקרנות)

ביום 11 ביולי 2017 הומצאה לקרנות הוותיקות בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד "עמיתים-קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" וכנגד קרן מבטחים. טענת המבקשים הינה, כי הקרנות הוותיקות שבהסדר נושאות באחריות למעשיו של מר יצחק כהן בגין תקופת העסקתו בקרנות הוותיקות.

מר יצחק (צחי) כהן הינו עובד לשעבר של הקרנות הוותיקות, ששימש כמנהל תחום המניות בחטיבת ההשקעות למשך כ-7 שנים, עד לפיטוריו על ידי הקרנות עם היוודע דבר החקירה נגדו בשנת 2012. מר כהן הורשע בשנת 2015, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות חמורות מתחום ניירות הערך ונידון ל-3 שנות מאסר בפועל, וכן חויב בתשלום פיצוי לקרנות הוותיקות בסך של 1.5 מיליון ש"ח. בבקשתם טוענים המבקשים, בין היתר, כי הקרנות התרשלו, הפרו את הוראות התקנון האחיד וכן הפרו חובות חקוקות בקשר עם ניהול כספי העמיתים, ולכן הן חבות באחריות מוחלטת, ישירה ושילוחית לנזקים שנגרמו לעמיתי הקרנות בגין מעשי התרמית בניירות ערך שביצע מר כהן. בגין הפרות הנטענות, מבקשים העותרים להטיל על הקרנות הוותיקות שבהסדר תשלום פיצוי בסך של כ-85 מיליון ש"ח, שישולם לעמיתי הקרנות בגין הנזקים שגרם מר כהן, כאמור.

ביום 4 בינואר 2018 הוגשה מטעם הקרנות בקשה לסילוק על הסף של בקשת אישור התובענה הייצוגית מחמת העדר סמכות עניינית ולחילופין התבקש בית המשפט להורות על העברת הבקשה לביה"ד האזורי לעבודה. המבקשים הגישו בקשות מקדמיות בתיק וביום 10 בינואר 2018 נתן בית המשפט המחוזי החלטה, כי הדיון בבקשות המקדמיות יעוכב עד להכרעה בבקשה לסילוק על הסף.

ביאור 18 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב - (המשך)

ביום 13 בפברואר 2018 הוגשה תגובת המבקשים לבקשת הקרנות לסילוק התובענה על הסף וביום 29 במרס 2018 הוגשה תגובת הקרנות. ביום 7 במאי 2018 ניתנה החלטה המורה על העברת התובענה לבית הדין לעבודה, בהתאם לעמדת הקרנות.

הצדדים הגיעו להסדר דיוני, שזכה לברכת הדרך של בית הדין, לפיו הקרן תשיב לבקשת האישור המתוקנת עד ליום 10 בינואר 2020, המבקש יהיה רשאי להגיב לתשובת הקרן עד ליום 10 במרס 2020 וייקבעו מועדי הוכחות חדשים החל מחודש מאי 2020 ואילך.

התביעה והבקשה המתוקנות הוגשו בבית הדין לעבודה בסוף חודש יוני 2019. בחודש דצמבר 2019 הגישו הקרנות בקשה להורות על פיצול הדיון בבקשת האישור של התביעה הייצוגית, כך שבשלב הראשון תתבררנה שאלות ממוקדות הנובעות ממאפייניהם המיוחדים של הקרנות; ובשלב השני, ככל שיהיה צורך בכך, יוגשו תשובות הקרנות לבקשת האישור ותגובת המבקשים לתשובות הקרנות.

במסגרת תגובת המבקשים לבקשה לפיצול הדיון, הם התנגדו למבוקש וביקשו לקבוע מועדים להוכחות בתיק. טרם ניתנה החלטה בבקשה לפיצול הדיון.

ביום 23 באפריל 2020 לאחר שהוגשה תגובת המבקשים לבקשה לפיצול הדיון ותשובת הקרנות לתגובתם, ניתנה החלטת בית הדין האזורי הדוחה את בקשת הפיצול ומורה לקרנות להגיש את תגובתן לבקשה הייצוגית וקובעת את סדרי הדיון בתיק, תוך קביעה כי בשלב ראשון לא ייערך דיון בכימות הנזק והיקפו.

תגובת מבטחים לבקשה לאישור התביעה כייצוגית הוגשה ביום 8 ביולי 2020. המבקשים הגישו תשובה לתגובת מבטחים. בנוסף ביקשה מבטחים לפצל את הדיון בבקשה הייצוגית ולדון תחילה בטענות הסף של מבטחים. בית הדין נעתר לבקשת מבטחים לפצל את הדיון ולדון תחילה בטענות הסף.

הדיון נקבע ליום 1 ביולי 2021. בקשת רשות ערעור שהוגשה על-ידי המבקשים כנגד החלטת הפיצול האמורה, לפיה יידונו תחילה טענות הסף של מבטחים, נדונה בבית הדין הארצי ביום 22 במרס 2021 ולאחר השמעת טיעוני הצדדים, הודיע בית הדין כי החלטה תשלח לצדדים בהמשך.

בקשת רשות ערעור שהוגשה על-ידי המבקשים כנגד החלטת הפיצול, לפיה יידונו תחילה טענות הסף של מבטחים נדונה בבית הדין הארצי ביום 22 במרס 2021 ובהחלטה מיום 5 באפריל 2021 נקבע כי יש הצדקה לדון בנפרד ובשלב ראשון בטענת מבנה הקרן וחוסר התועלת בתביעה הייצוגית, נוכח העובדה שאין למבטחים נכסים משל עצמה ולמעשה העמיתים יצטרכו לממן לעצמם פיצוי על הנזק הנטען.

מועד לדיון בסוגיית מבנה הקרן נדחה מעת לעת לבקשת התובעים בשל סיבות אישיות של באי כוח המבקשים וקבוע ליום 27 באפריל 2022.

מועד לדיון בסוגיות מבנה הקרן נדחה מעת לעת לבקשת התובעים בשל סיבות אישיות של באי כוח המבקשים ונקבע ליום 4 ביולי 2022, ובהמשך נדחה פעם נוספת ליום 17 בנובמבר 2022. כעת מנסים המבקשים למקד את תביעתם בטענה כי ניתן להיפרע מפוליסת הביטוח של הקרנות אשר אמורה לכסות נזקים שהם תוצאה של מעשים כמו אלה שבהם הורשע מר יצחק כהן. עמדת הקרנות היא שגם הפיצוי שתשלם המבטחת לפי הפוליסה בעקבות פניית הקרנות הם כספי העמיתים.

לצורך זה הגישו בחודש יוני 2022 בקשה לגילוי פוליסות הביטוח של הקרנות ופרטים נוספים הקשורים בפוליסות אלו. עמדת הקרן היא כי אין מקום לגילוי הפוליסות שכן הכספים שיתקבלו הינם נכסי עמיתים ולא מקור חיצוני ממנו ניתן לשלם פיצויים. תגובת הקרן הוגשה ביום 13 ביולי 2022 לבית הדין.

ניתנה לתובעים זכות להשיב לתגובת הקרן ותשובת המבקשים לתגובה כללה עובדות חדשות ועל כן הגישו הקרנות ביום 17 באוקטובר 2022 בקשה למחוק חלקים מהתגובה ולחילופין להתיר להם להגיב.

ביום 8 בנובמבר 2022 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה לפיה הבקשה לגילוי הפוליסה ולמתן מענה על שאלון נדחתה והמבקשים חויבו בהוצאות הקרן. נקבע, כי התביעה אינה כוללת סעד להורות לקרנות להגיש תביעה כנגד המבטח, ולכן השאלות מי הוא המבטח ומה תוכן הפוליסה אינן רלבנטיות לתביעה. אף שלעמיתים לכאורה יש זכות לעיין בפוליסה, הרי שהבקשה מעלה ניחוח של מסע דיג ושל ניסיון לשנות את התביעה, תוך כדי תנועה, חמש שנים לאחר הגשתה. בית הדין חייבם בהוצאות בסך 3,000 ש"ח.

הדיון שהיה קבוע ליום 15 בפברואר 2023 בוטל לבקשת הצדדים בשל מו"מ שמתנהל ביניהם להסדר פשרה בתביעה ייצוגית.

ביאור 18 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב - (המשך)

במהלך חודש יולי 2023 הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המבקשים יסתלקו בהסתלקות מתוגמלת מבקשת האישור. בקשת הסתלקות הוגשה ביום 15 באוגוסט 2023. בהחלטת בית הדין האזורי לעבודה מיום 20 באוגוסט 2023 נקבע כי מכיוון שמדובר בבקשת הסתלקות מתוגמלת, ומשלא בוארה התועלת לחברי הקבוצה, הבקשה תועבר להתייחסות הממונה על שוק ההון עד ליום 30 באוקטובר 2023. לבקשת הממונה, ניתנו מספר ארכות לצורך העברת התייחסות.

ביום 19 במרס 2024 נתן בית הדין האזורי שתי החלטות. האחת – אם לא תוגש עמדת הממונה עד ליום 2 באפריל 2024 בקשת האישור תמחק;

השניה – ראו נא בקשה שהגישה המדינה למתן ארכה להגשת עמדת היועץ המשפטי לממשלה והחלטה שניתנה ביום 19 במרס 2024 לפיה ככל שלא תוגש עמדת היועץ"ש עד 2 באפריל 2024 תימחק התובענה – בקשת האישור.

בעקבות החלטה הגישו המבקשים ביום 19 במרס 2024 בקשה למתן החלטה בבקשת ההסתלקות המתוגמלת אשר הוגשה ביום 16 באוגוסט 2023, וחוזרים על עיקר הנימוקים לאישור הסתלקות מתוגמלת – התועלת שאולי הניבה בקשת האישור.

בית הדין החליט ב- 19 במרס 2024 בהתייחס לבקשה למתן החלטה בבקשת ההסתלקות המתוגמלת, כי בשים לב למאמצים שהקרנות נאלצו להשקיע בהליך וכאשר הטענה בדבר התרומה האפשרית בתובענה הייצוגית להליך שמתנהל מול כהן עמומה, יהיה קושי לאשר הסתלקות מתוגמלת "ככל שהיועץ"ש לא יבהיר פשר תועלת לעמיתים".

ד. ת"צ 18-09-22577 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים קיימת השפעה על כלל הקרנות)

בחודש ספטמבר 2018 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד מבטחים, בנוגע להתנהלות הקרן ביחס לאיתור עמיתים יורשים ומוטבים.

התובעים הינם עמותת "צדק פיננסי" – עמותה אשר מטרתה (על פי הגדרתה) לפעול לשיפור המערכת הפיננסית בישראל וד"ר הראל פרימק – יו"ר משותף בעמותת "צדק פיננסי" ובנוסף גם יורש של המנוחה יוכבד אברהמי ז"ל, שהייתה עמיתה במבטחים.

התובעים טוענים כי בסיס הנתונים של מבטחים חלקי או שגוי, בין היתר, עקב טיוב נתונים שנעשה בעבר ולא צלח. כפועל יוצא מכך, עמיתים רבים מוגדרים כ-"חסרי פרטים" בדוחות האקטואריים של הקרנות.

לטענת התובעים, בהיעדר בסיס נתונים מלא ומעודכן במערכות הקרן, מבטחים הפרה את חובתה הקבועה בחוק הפיקוח ותקנות מס הכנסה לפעול בנאמנות ובשקיידה לטובת כל אחד מהעמיתים ויורשיהם, וכן, הפרה את הוראות חוזרי משרד האוצר בדבר "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים" וכן, "נוהל איתור מוטבים ושאיירים".

התובעים ממשכים וטוענים כי מהתנהלות מבטחים עולה כי היא לא פונה לבתי הדין הרבניים לצורך קבלת מידע אודות יורשי המבוטחים שנפטרו, וזאת להבדיל ממנגנון פניה לרשם הירושות שקיים במבטחים.

לטענת התובעים, מבטחים הפרה את חובת תום הלב וכן חובת גילוי יזום, בכך שלא פנתה ליורשיהם של מבוטחים רבים על מנת ליידעם בדבר הזכויות המגיעות להם. עוד נטען כי מבטחים הפרה את חובתיה על פי חוק הנאמנות, חוק השליחות, תקנות האיתור וחוזר האיתור.

נטען כי מבטחים נמנעה מלהפיק ולשלוח ליורשים דיווחים שוטפים אודות זכויות המנוחים והסתפקה בשליחת מכתב בודד (בעניינה של המנוחה יוכבד אברהמי ז"ל), ומאחר שלא ידעה בזמן אמת על פטירת חלק ממבוטחיה, לא טרחה ליידע את מבוטחיה "מנותקי הקשר" בדבר זכויותיהם.

כן נטען כי מבטחים לא פעלה באמצעים סבירים העומדים לרשותה לצורך איתור יורשי המבוטחים וכן לא מדווחת לאפוסטרופוס הכללי על הזכויות במבטחים שהינן בבחינת "נכס עזוב", שעה שזהות בעליהם לא ידועה לה, וזאת על מנת שיייע לה באיתור היורשים.

התובעים טוענים לשני ראשי נזק עיקרים שנגרמו לחברי הקבוצה:

נזק ממוני – אי קבלת הכספים שהיו מגיעים לידיהם אלמלא מחדלי מבטחים וכן,

נזק לא ממוני – אי יידוע חברי הקבוצה לגבי הזכות לקבלת כספים וכפועל יוצא מכך, נטילת החירות ופגיעה באוטונומיה של הרצון לעשות בכספים כרצונם, וכן, נזק של חוסר נוחות שמקורו באי הידיעה לגבי זכויותיהם.

ד. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (המשך)

הסעדים המבוקשים הינם:

מתן פיצוי בסכום הצבור לכל זכאי (לתובע הייצוגי סך של 365 ש"ח);

מתן פיצוי בגין נזק לא ממוני בסך של 100 ש"ח לכל זכאי;

מתן פיצוי גלובלי לקבוצה בסכום שיקבע או פיצוי לכלל הציבור.

כתב תגובתה של הקרן לבקשה הייצוגית הוגש ביום 19 בפברואר 2019.

במסגרת כתב התגובה נטען, בין היתר, כי מבטחים פועלת שלא למטרות רווח ובשונה מגופים מוסדיים אחרים אין לה אינטרס להותיר את כספי העמיתים בידיה; הקרן פועלת בהתאם למתחייב ממנה לפי הוראות כל דין ולפי חוזרי הממונה על שוק ההון ובהתאם לחובותיה כלפי עמיתה ויורשיהם וזאת במגבלות התקציב החלות עליה ובהתייחס לקשיים הנובעים מהעובדה שהיא פועלת מאז שנות ה-50 ונשענת על מסד נתונים שעבר ועובר תהליכי טיוב רבים; הצגת המהלך הרגולטורי המשלים של "הר הכסף"; המבקשים דורשים להטיל על הקרן נטל בלתי סביר מבחינה כלכלית ותפעולית; מבחינה תקנונית ולפי הפסיקה, כספי נפטרים אינם "נכס עזוב" ואין חובה להעבירם לאפוטרופוס הכללי; בבקשה ובתביעה לא מתקיימים תנאי הסף להגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית.

דין מקדמי בבקשה התקיים ביום 30 במאי 2019 במהלכו נקבע, כי תערך פנייה לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, על מנת שיחליט אם ברצונו להגיש עמדה בתיק. ביום 17 ביולי 2019 הודיע הממונה על כוונתו להגיש עמדה בתיק. בחודש ספטמבר 2019 הגישה הקרן בקשה לסילוק על הסף של הבקשה הייצוגית. המבקשים הגישו תגובה לבקשה לסילוק על הסף והקרן השיבה לתגובתם.

ביום 15 בינואר 2020 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה, לפיו נדחתה על הסף הבקשה להכיר בתביעה כייצוגית והמבקשים חויבו בהוצאות משפט. ביום 16 בפברואר 2020 הוגש לבית הדין הארצי ערעור על פסק הדין האמור. לבקשתנו, ניתנה ארכה להגשת סיכומינו, הם הוגשו ביום 28 באוקטובר 2020 והדין בערעור נקבע ליום 12 באפריל 2021.

לדעת היועצים המשפטיים של הקרנות, מאחר שהתנהלות מבטחים זהה במקרה דנן להתנהלות כלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הכרעה בתיק זה תשפיע בהכרח גם על יתר קרנות ההסדר. ביום 12 באפריל 2021, בהמלצת בית הדין הארצי, הוסכם על ביטול פסק הדין של האזורי והחזרת העניין לדין בפניו.

בית הדין הארצי ציין, כי מטעמים דיוניים ומבלי להביע עמדה לגוף העניין, אין לקבל את טענת מבטחים לסילוק הבקשה על הסף, ויש לקיים דיון בבקשה. בהתאם, בוטל פסק הדין האזורי וההוצאות הוחזרו למבקשים. דיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית התקיים בחודש מאי 2022. סיכומי הטענות הצדדים הוגשו וכעת ממתינים להחלטה בבקשת האישור.

ביום 1 במאי 2023 נתן בית הדין האזורי פסק דין אשר דחה את הבקשה להגיש תובענה ייצוגית כנגד מבטחים בעניין איתור יורשי עמיתים שנפטרו וחייב את המבקשים בהוצאות בסך של 10,000 ש"ח.

בית הדין קבע כי קיים קושי עם קיום עילת תביעה אישית של המבקשים (לרבות של מר הראל פרימק, יו"ר צדק פיננסי שהגיש את הבקשה כיוורש של סבתו, שהיתה מבוססת במבטחים במשך 3 חודשים בשנות ה-70) וכי לא הונחה תשתית ראייתית מספקת מטעם המבקשים לכך שמבטחים הפרה את תקנות האיתור והדין הקיים. המבקשים הגישו ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי. נקבעו סדרי שמיעת הערעור ונקבע כי הממונה על שוק ההון יגיש עמדה בתיק. בחודש אוקטובר 2023 הודיע הממונה כי העמדה שהגיש בבית הדין האזורי היא גם עמדתו בערעור, כאשר עמדה זו כללה, בין היתר, את האמירות הבאות – בניגוד לטענת המבקשים, מבטחים אינה מחוייבת לשלוח דוחות שנתיים ליורשים; כספים בקרן שזהות בעליהם אינה ידועה אינם "נכס עזוב", בו רשאי האפוטרופוס הכללי להחזיק מכוח צו ניהול; בהתאם לעמדת הרשות, ככל שפעלה מבטחים בהתאם להוראות תקנות איתור עמיתים ומוטבים וחוזר איתור עמיתים ומוטבים, אין מקום לחייב את מבטחים לבצע פעולות נוספות לאיתור מוטבים בהתאם לבקשה, אשר ביצוען יטיל עלויות כבדות על הקרן ויביא הלכה למעשה לפגיעה בזכויות יתר העמיתים בקרן.

ביאור 18 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ד. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (המשך)

דיון בערעור התקיים ביום 4 בדצמבר, 2023. בתום שמיעת טיעוני הצדדים הציע ביה"ד למערערים למשוך את ערעורם בתמורה לווייתור על הוצאות בהליך, לרבות הוצאות שנפסקו נגדם באזורי. המערערים סירבו. לאחר הדיון בערעור הגישו המערערים הודעה לביה"ד הארצי לפיה הכתוב בפרוטוקול מפי ב"כ המערערים, בדבר אי עמידה על מתן סעד כספי בבקשת האישור, אינו משקף את עמדתם. ההודעה הועברה לתגובת הקרן. הקרן הודיעה כי הכתוב בפרוטוקול משקף נאמנה את המענה שנתן ב"כ המערערים לשאלת ביה"ד בתום הדיון, אולם ככל שהמערערים מבקשים לחזור בהם מהדברים, הקרן אינה מתנגדת לכך.

ביום 14 בינואר, 2024 הגישו המערערים בקשה להוספת אסמכתא - החלטת בית המשפט העליון לדחות בר"ע שהגיש בנק לאומי על החלטה לאשר תביעה נגדו כייצוגית בעניין אי ביצוע פעולות מספיקות לאיתור בעלי חשבונות רדומים ובמיוחד אי פנייה למרשם האוכלוסין לצורך איתורם. המערערים צירפו כתב סיכומים קצר. הקרן הגישה תגובה לבקשה - אינה מתנגדת לצירוף פס"ד כאסמכתא אך מתנגדת לצירוף כתב סיכומים נוסף. האמור בהחלטה בעניין בנק לאומי אינו דומה לענייננו. בהמשך, הגישו המערערים כתב סיכומים נוסף. הקרן הגישה בקשה למחוק את כתב הסיכומים הנוסף ולחייב בהוצאות. בקשתה הועברה לתגובת המערערים, ולאחריה החליט בית הדין כי ההחלטה בנושא זה תינתן במסגרת פסק הדין.

ה. ד"ר נאום מילמן נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים וקגמ)

ד"ר מילמן פרש ברציפות זכויות בהתאם להסכם הרציפות עם הביטוח הלאומי. ד"ר מילמן הגיש ערעור גמלאות נ' מנהלת הגמלאות וביקש להחיל עליו את פס"ד קוריפקי. מנהלת הגמלאות בקשה לצרף את הקרנות להליך, והקרנות לא התנגדו. ביום 22 באוגוסט 2020 פסק בית הדין האזורי לעבודה בת"א, כי הלכת קוריפקי חלה על ד"ר מילמן, גמלאי המוסד לביטוח לאומי שחתם על הסכם רציפות זכויות ופרש לקיבצה מהמוסד לביטוח לאומי. ביום 22 באוקטובר 2020 הוגש ערעור מטעם הקרנות לבית הדין הארצי לעבודה כנגד פסק הדין. ביום 20 בדצמבר 2020 ביקשה ההסתדרות הכללית להצטרף אף להליך זה. בית הדין אישר את צירופה של ההסתדרות להליך הערעור במעמד של "גורם מסייע". בתאריך 6 באפריל 2021 התקיים דיון בהליך בפני בית הדין לעבודה. ביום 29 במאי 2022 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בערעורים שהגישו הקרנות והמדינה על פסק דינו של בית הדין האזורי. בית הדין הארצי דחה את הערעורים וקבע, כי מעמדו הנורמטיבי של הסכם הרציפות עם המוסד לביטוח לאומי זהה למעמדו הנורמטיבי של הסכם הרציפות עם המדינה. לפיכך נקבע כי דינו של הסכם הרציפות עם המל"ל דינו כדין הסכם הרציפות עם המדינה והערעורים נדחו. הקרנות פעלו ליישום פסק הדין על כלל הגמלאים אשר הסכם רציפות הזכויות עם המל"ל חל עליהם.

ו. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים (הוגשה כנגד כל הקרנות)

בחודש דצמבר 2020 הגישו גמלאים המקבלים קצבה מהקרנות תביעה ובקשה להכיר בה כייצוגית בבית המשפט המחוזי בתל אביב. לטענת התובעים, בהתאם לסעיף 9א לפקודת מס הכנסה, לאחר תיקון 190, היה על הקרנות לזכות את הגמלאים בגין יתרת הפטור במסגרת תשלומי הקצבה החודשית ללא כל צורך בקבלת אישור נוסף מרשות המיסים.

אולם, גם לאחר שקיבלו הקרנות אישור מרשות המיסים לביצוע הפטור הנוסף במסגרת הקצבה החודשית, הן לא עשו כן ולא יידעו את חברי הקבוצה בדבר זכותם זו. התובעים מבקשים לאשר את התובענה כייצוגית ולהגדיר את הקבוצה כ- "כל יחיד אשר הגיע לגיל הזכאות המקובל ו/או קיבל קצבה יחידה מאת קרנות הפנסיה שבהסדר ואשר לא היוו את קצבתו, שמשלמת הקצבה שלו לא זיכתה את קצבתו ביתרת הפטור המגיעה לו על פי סעיף 9א לפקודה ובהתאם להוראות תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג-1993, כולה או חלקה, וזאת החל מיום 1 בינואר 2011 ואילך".

וכן מבקשים להורות לקרנות להשיב ו/או לפצות ו/או לשפות את חברי הקבוצה בגין כל סכומי המס שניגבו מהם ביתר כמפורט בבקשה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. התביעה והבקשה לאשרה כייצוגית נמסרו לקרנות בשלהי ינואר 2021. בשלב זה טרם נלמדו טענות הבקשה והעובדות הקשורות בה ולפיכך לא ניתן להתייחס לשאלת סיכוני התביעה.



1. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים (המשך)

ביום 12 באפריל 2021 הוגשה בקשה לסילוק על הסף של ההליך הייצוגי מטעמים של סמכות עניינית, מאחר שמדובר לטעמנו בסוגיה שנמצאת בסמכות בית הדין לעבודה, המבקשים הגיבו עליה ביום 21 באפריל 2021.

ביום 27 במאי 2021 התקיים דיון קדם משפט בבקשה הייצוגית. הובהר כי קיימים קשים מהותיים בבסיס הבקשה וכי היא אינה רלוונטית למרבית המבקשים.

נקבעה לתזכורת פנימית ליום 12 בספטמבר 2021, כאשר עד ליום זה על הצדדים לעדכן את בית המשפט בדבר התקדמות ההליכים בתובענה שהגיש המבקש כנגד רשות המיסים וכן כיצד המבקשים מבקשים להתקדם עם תביעתם ובקשתם.

לבקשת התובעים נדחה מועד העדכון, עקב העובדה שטרם ניתנה החלטה בתביעה כנגד רשות המיסים, נדחה לחודש אפריל 2022.

ביום 28 באפריל 2022 הודיעו התובעים כי ביום 27 באפריל 2022 ניתן פסק דין בתביעה נגד רשות המיסים וכי התובעים לומדים את האמור בפסק הדין.

במהלך חודש יוני 2022 הגישו המבקשים עמדה ובה הם טוענים כי יש להמשיך בניהול ההליך וזאת משום שלטענתם פסק הדין בתביעה כנגד רשות המיסים לא נותן מענה לנזק שנגרם לגמלאים בשנים:

2015-2012 וכן משום שלא כל הגמלאים יפנו לרשות המיסים על מנת לקבל החזר של סכומי המס שנוכו מקצבאותיהם. עוד ביקשו המבקשים להתיר להם לצרף תובעים נוספים.

בחודש יולי 2022 הגישו הקרנות תגובה המתנגדת להודעת התובעים. לעמדת הקרנות נוכח הקביעות בעניין רשות המיסים אין מקום עוד לתביעות כנגדן שכן ניתן מענה נגד רשות המיסים. לטענת הקרנות בתביעה נגד רשות המיסים נקבע במפורש שרשות המיסים הורתה למשלמי הקצבאות כיצד לפעול ולא התירה להם לתת את הפטור הנוסף, אלא בהתאם לאישור מרשות המיסים.

הקרנות טוענות כי תביעה ביחס לשנים 2012-2013 התיישנה וביחס לשנים 2014-2015 אין לתובעים עילת תביעה, בהינתן העובדה שהקרנות פנו לגמלאים מספר פעמים בעניין הפטור הנוסף ובהינתן העובדה שהגמלאים יכלו לפנות במועד הגשת התביעה נגד רשות המיסים (2018) ולדרוש החזר מס שנוכה בהתעלם מהפטור הנוסף לו הם זכאים משנת 2012.

עוד נטען, כי כספי המס שנוכו הועברו לרשות המיסים ואין הצדקה לחייב את הקרנות לפצות את הגמלאים, אלא שפנו לרשות המיסים ואלה שלא פנו להשבתם. עוד הובהר כי אין לקרנות מקור כספי לפיצוי הגמלאים.

בקשת אישור מתוקנת הוגשה במהלך חודש אוקטובר 2022 וכן הוגשה בקשה מתנגדת למתן אפשרות להגיש הודעת צד שלישי בידי הקרנות

הקרנות הגישו תגובה מתוקנת לבקשת האישור וכן בקשה להתיר להן להגיש הודעת צד שלישי נגד המדינה. בקשתן נענתה חרף התנגדות המבקשים (התובעים). הודעה לצד שלישי נגד המדינה הוגשה בהתאם להחלטה. על המדינה להגיש תגובה להודעה לצד שלישי.

הקרנות הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה נגד 4 קרנות אשר המבקשים לא בוטחו בהן, בהיעדר עילת תביעה. המבקשים התנגדו לבקשת הקרנות.

ביום 31 בינואר 2023 קיבל בית המשפט את בקשת הקרנות והורה על מחיקת התביעה נגד ארבע הקרנות על הסף בהיעדר עילת תביעה אישית, תוך חיוב המבקשים בהוצאות. דיון בבקשת האישור נקבע ליום 25 ביוני 2023.

בדיון בבקשת האישור מיום 25 ביוני, 2023 הציע בית המשפט למדינה להיות במעמד של צד דרוש בבקשת האישור חלף בקשתה לצרפה כנתבעת, ותוך שמירת זכות טיעון שלה במלואה. הקרנות ביקשו מבית הדין להורות למבקשים לגלות את כל מסמכי השומות למס הכנסה שהגישו במהלך השנים, אף שחלף מועד הגשת בקשות מקדמיות, משום שהעובדות בעניין זה התגלו לקרנות זמן קצר לפני כן.

בית המשפט הורה למבקשים להגיב לכך תוך 7 ימים. המבקשים הודיעו כי הם מתנגדים לחשיפת המסמכים מפאת העיתוי ומטעמים נוספים וכן ביקשו להורות שהכרעה בבקשה תינתן על יסוד המסמכים ללא צורך בהוכחות ובחקירת המבקשים ויתר המצהירים. עוד ביקשו שהמדינה לא תהיה צד בבקשת האישור. על כן הגישו הקרנות בקשות מפורטות בעניין גילוי המסמכים וכן הודיעו כי הן עומדות על כך שהמבקשים ייחקרו על תצהירם. ביום 12 ביולי 2023 נדחתה בקשת המבקשים לבטל את ישיבת ההוכחות, כאשר בית המשפט קבע כי שאלת קיומו של הנזק הנוטע טעונה חקירה וכך גם נושאים נוספים, ואילו בהתייחס למדינה כצד ג' ניתנה למדינה אפשרות להגיש תצהיר וכן להתייחס למעמדה בהליך. בהמשך לכך, הוגשו תגובות של המדינה ושל המבקשים.

1. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים (המשך)

ביום 4 בספטמבר, 2023 נתנה החלטה של בית המשפט, לפיו התקבלה במלואה בקשת הקרנות לגילוי מסמכי שומת המס שהגישו המבקשים במהלך כל השנים מאז תיקון 190 לפקודת מס הכנסה ונדחתה עמדת המבקשים בנדון. עוד נדחתה עמדת המבקשים בדבר אי מתן מעמד בהליך בקשת האישור לרשות המיסים. נקבע, כי עמדתה תועיל לביורור הבקשה והכרעה בה הן בהתייחס לטענות המבקשים והן בקשר עם טענות ההגנה של הקרנות. נקבע, כי רשות המיסים תגבה את עמדתה בתצהיר ערוך כדין. בשל המצב הביטחוני נדחו מועדי הגשת תצהיר הרשות וגילוי מסמכי השומות.

ביום 14 בדצמבר 2023 התקיים דיון ההוכחות בבקשת האישור. נחקרו כל המבקשים, עד הקרנות דני אייזנברג ושתי עדות מטעם רשות המיסים. בתום הדיון נקבעו מועדים להגשת סיכומי הצדדים בבקשה האישור והיקפם. הגשת סיכומי שלושת הצדדים אמורה להסתיים בחודש יוני 2024.

סיכומי המבקשים הוגשו. על הקרנות להגיש את סיכומיהן עד 31 במרס 2024 ולאחר מכן יוגשו סיכומי רשות המיסים בהודעת צד ג'.

2. ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים ואח' (הוגשה כנגד כל הקרנות)

ביום 17 בפברואר 2021 הגישו ששון עטרי ואברהם גרינפלד תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב ובקשה להכיר בה כייצוגית. לטענת המבקשים אין לראות בתשלום פנסיה מוקדמת במימון מעסיק כהכנסה המצדיקה מבחן הכנסה לנכה בהתאם לתקנון הקרן. המבקשים מעריכים את התביעה בסכום של כ- 12 מיליון ש"ח. התביעה והבקשה לאשרה כייצוגית נמסרו לקרנות בשלהי חודש פברואר 2021. בשלב זה טרם נלמדו טענות הבקשה והעובדות הקשורות בה ולפיכך לא ניתן להתייחס לשאלת סיכומי התביעה. הקרנות הגישו את תגובתן לבקשה בחודש ספטמבר 2021.

דיון מוקדם נקבע ליום 23 בדצמבר 2021 ודיון הוכחות נקבע ליום 31 במרס 2022.

ביום 24 באפריל 2022 נענה בית הדין חלקית לבקשת התובע והורה כי הממונה על שוק ההון ימסור עמדה בהליך. בית הדין לא קיבל את הבקשה לצירוף הממונה להליך. ביום 6 בספטמבר 2022 הגיש התובע בקשה לתיקון התביעה והוספת מבקשים – גמלאית קג"מ ועמותת "הצלחה".

ביום 6 באוקטובר 2022 הגישה הקרן תגובה לבקשת התיקון ובה התנגדה לצירוף עמותת "הצלחה" והותירה לשיקול דעת בית הדין את הבקשה לצירוף גמלאים של קג"מ.

עמדת הממונה על שוק ההון הוגשה במהלך חודש נובמבר 2022. בהתאם לעמדת הממונה, הכנסתו של העמית מקצבה מוקדמת היא הכנסה פאסיבית אשר אינה נובעת מיגיעה אישית של העובד. כמו כן, ציינה הרשות כי ההכנסה מפנסיה מוקדמת נחשבת כקצבה בהתאם להוראות סעיף 2(5) לפקודה, וכי לפי לשונו של סעיף 36 לתקנון אין זה מקור הכנסה המנוי בסעיפים 1(2) 2(2) לפקודה. עמדת הרשות הבחינה בין פנסיה מוקדמת במימון המעסיק ובין דמי אבטלה, אף ששתיהן נכללות בסעיף 2(5) לפקודה.

לאחר הגשת עמדת הממונה, ובהנחיית בית הדין נערך מו"מ לפשרה בין הצדדים. המו"מ לא צלח. ולפיכך הוגשה ביום 7 בפברואר 2023 בקשת הצדדים למתן החלטה בבקשת התובעים לצירוף תובעים ובבקשת הקרנות לסילוק על הסף של התביעה נגד הקרנות אשר נגדן לא קיימת עילת תביעה אישית.

ביום 12 במרס 2023 ניתנה החלטת בית הדין האזורי לפיה נדחתה הבקשה לתיקון כתב התביעה ולהוספת מבקשים. בהחלטה צוינה העובדה כי ממילא ההחלטה שתינתן בתביעת עטרי וגרינפלד (שבטוחו במקפת) תחול על כולם, וכי המטרה בהוספת המבקשים היא להוסיף נפח לתביעה על מנת להשליך על גמול התובע, דבר שבית הדין לא מצא לנכון להיענות לו. עמיתים נמחקה מההליך בהסכמת המבקשים. כאשר לבקשתנו למחוק את הקרנות הנוספות, נקבע כי הבקשה תתברר לאחר שמיעת המצהירים, במסגרת בקשת האישור, בשים לב להליך התלוי ועומד בבג"ץ בעניין וולף.

למחרת, 13 במרס 2023, הגישו המבקשים בקשת רשות ערעור על החלטה. בית הדין הארצי לעבודה הציע לצדדים להסכים כי הדיון בעניין זה יוחזר לבית הדין האזורי לעבודה וזה יכריע בבקשה מחדש במסגרת החלטתו בבקשה לאישור התביעה כייצוגית. הקרנות הודיעו כי אינן מסכימות להצעת בית הדין הארצי, ולפיכך נקבע כי עליהן למסור את תגובתן לבקשת רשות הערעור עד 4 במאי 2023 וכך עשו. המבקשים השיבו לתגובה ביום 7 במאי 2023.

ז. ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים ואח' (המשך)

דיון הוכחות בבקשת האישור התקיים ביום 11 במאי 2023 ובסיומו התיק נקבע לסיכומים. נוכח עמדת הממונה על שוק ההון אשר תומכת בעמדת התובעים נערכה חשיבה מחודשת בנושא בקרנות והתגבשה החלטה באישור המנהל המיוחד לקבל את עמדתו הפרשנית של הממונה על שוק ההון והעמדה שבבקשת האישור. הודעה על כך נמסרה לבית הדין הארצי לעבודה בחודש יוני 2023 ובהמשך לבית הדין האזורי לעבודה במקביל נוהל דין ודברים עם בא כוח המבקשים על מנת לגבש הסכמה בדבר אופן הטיפול בביצוע, מועדים לבצוע ומתן פסק דין ושכר טרחה הגמול שייקבעו בגדרה. המו"מ בין הצדדים טרם הושלם. נוכח האמור ביום 1 באוגוסט, 2023 הוגשה בקשה להארכת המועד להגשת סיכומי המבקשות עד ליום 1 בספטמבר, 2023. בהמשך נדחו המועדים להגשה בפרק זמן נוסף.

הקרנות החלו לבצע את החלטת המנהל המיוחד לביטול מבחן השתכרות בהתייחס לפנסיות תקציביות ולהשבת סכומים שניגבו בעבר. חלק מהגמלאים קיבלו החזר בקצבת חודש ספטמבר 2023. המהלך יושלם בחודשים הקרובים. במקביל מתנהל מו"מ עם ב"כ התובעים על מנת להגיש הסדר מוסכם בעניין גמול לתובעים המייצגים ושכ"ט.

ח. רבע כחול נדל"ן נ' קג"מ מבטחים מקפת והדסה (הוגשה כנגד מבטחים, מקפת והדסה)

בשנת 2012 חתמו הקרנות מבטחים, מקפת, קג"מ והדסה על הסכם למתן הלוואה לרבע כחול נדל"ן בע"מ בסך של 165 מיליון ש"ח, כאשר דובר על מתן הלוואה בשני שלבים. בשלב הראשון העבירו הקרנות הלוואה על-סך של 125 מיליון ש"ח לרבע כחול נדל"ן וזאת לצורך מימון בנייתה של קומת מסחר נוספת בקניון הדר, שמחציתו בבעלות רבע כחול נדל"ן. לטענת רבע כחול נדל"ן, הקרנות התחייבו שלאחר שיורחב הקניון ותושלם בניית הקומה הנוספת, הן יעמידו הלוואה נוספת בסך של 40 מיליון ש"ח (שעודכן בהמשך לסך של 70 מיליון ש"ח), באופן שהיקף הלוואה יותאם לשווי הבטוחות, שהועמדו על ידי התובעת להבטחת הלוואה. לטענת רבע כחול נדל"ן, הקרנות סירבו להעמיד את החלק השני של הלוואה (בסך של 70 מיליון ש"ח) ובאיומים, כך לטענת התובעת, אילצו אותה לחתום על מסמך לפיו היא לא תיטול את החלק השני של הלוואה בסך 70 מיליון ש"ח. לטענת רבע כחול נדל"ן, לאור הנסיבות הנ"ל, היה עליה לבצע פירעון מוקדם של הלוואה האמורה והיא פנתה לקרנות בשנים 2015 ו-2018 בבקשה לפירעון מוקדם ושחרור הבטוחות, אולם הקרנות סירבו לבקשה.

בשנת 2019 ביצעה רבע כחול נדל"ן פירעון מוקדם של הלוואה, שילמה קנס בסך של 14 מיליון ש"ח בגין פירעון זה (וכן סכומים נוספים) וזאת לטענתה תחת מחאה וכדי לשחרר את השעבודים.

רבע כחול נדל"ן תובעת את הסכומים ששילמו תחת מחאה לצורך ביצוע הפירעון המוקדם של הלוואה וכן את הנזקים שנגרמו לה, לטענתה, עקב הסירוב להעניק לה את החלק השני של הלוואה (70 מיליון ש"ח). סכום התביעה: 49,693,138 ש"ח. ביום 13 ביוני 2021 הגישו הנתבעות כתב הגנה וביום 20 ביולי 2021 הגישה התובעת כתב תשובה. ביום 20 ביוני, 2022 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו הסכימו הצדדים לבוא בדברים ביחס לבקשות הדדיות שהוגשו בעניין גילוי ועיון במסמכים. כמו כן, נקבע כי בקשות מקדמיות יוגשו, במידת הצורך עד ליום 30 בספטמבר, 2022. דיון מקדמי נוסף נקבע ליום 12 בינואר 2023.

ביום 25 באוקטובר, 2022 נתן בית המשפט ארכה להגשת הבקשות המקדמיות וזאת עד ליום 17 בנובמבר, 2022. בקשות מקדמיות הוגשו ביום 14 בדצמבר, 2022, תשובות לבקשות המקדמיות הוגשו ביום 16 בינואר, 2023 ותגובות לתשובות הוגשו ביום 26 בפברואר, 2023. ביום 25 ביוני, 2023 התקיים דיון קדם משפטי במהלכו דן ביהמ"ש בבקשות לסילוק על הסף שהגישו הנתבעות, והציע לצדדים להידבר ביניהם ולהגיע להסכמות לגבי המשך ניהול הדיון ואף לשקול גישור.

נקבע כי על הצדדים להודיע את עמדתם עד לחודש ספטמבר 2023 וככל שלא יגיעו להסכמות, ביהמ"ש יכריע בבקשות לסילוק על הסף ולאחר מכן ייתן הוראות לגבי המשך ניהול הדיון. הצדדים הסכימו עקרונית על פניה להליך גישור ודנים בימים אלה בזהות המגשר.

ח. רבוע כחול נדל"ן נ' קג"מ מבטחים מקפת והדסה (המשך)

בהתאם להחלטת בית המשפט היה על התובעת למסור הודעה לגבי עמדתה ביחס להליך הגישור עד ליום 16 באוקטובר, 2023, כאשר על הצדדים למסור הודעה מעדכנת לבית המשפט עד ליום 1 בנובמבר, 2023 – מועד זה נדחה בפועל בשל מצב החירום, והתאריך הסופי אליו הוא נדחה יובהר רק בתום ההכרזה על מצב החירום במדינה.

הצדדים פנו לכב' השופט (בדימ') יורם דנציגר בבקשה שישימש כמגשר בהליך. פרופ' דנציגר נאות ליטול על עצמו את התפקיד, אך בשל נסיבות הקשורות בב"כ ריבוע הכחול, ישיבת הגישור הראשונה טרם התקיימה. על הצדדים לשוב ולעדכן את בית המשפט על אודות התקדמות הליך הגישור.

ט. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (הוגשה כנגד מבטחים וקג"מ)

1. בחודש פברואר 2021 הגיש מר אביטל אשר בוטח במבטחים ובקג"מ ולאחר מכן במדינה ופרש לקצבה מהמדינה, תביעה נגד הקרנות והמדינה. חלק מתביעתו דומה לזו של גב' תמר אורנשטיין.

2. חישוב הקצבה של מר אביטל והשתתפות הקרנות, לשיטתו, בהשלמת שיעור הקצבה המשולם על ידי המדינה (בה השכר גבוה יותר) ל-70%, הביא לכך שמבטחים (בה השכר הקובע קטן מהשכר הקובע בקג"מ) אינה משתתפת בקצבה (אינה תורמת) והשתתפותה של קג"מ היא בהשלמה ל-70%.

3. לטענת מר אביטל הוא זכאי לקבל קצבה בשיעור של 70% מהשכר הגבוה (על בסיס משכורת מלאה ובהתעלם מחלקיות משרתו בגורם המשלם – המדינה). לשיטתו, על הקרנות להעביר למדינה את מלוא שיעורי הקצבה המחושבים לפי תקנוניהן. המדינה היא שאמורה להפחית את סכום הקצבה שישולם לו כך שלא יעלה על 70% מהשכר הקובע למשרה מלאה במדינה.

4. הקרנות הגישו כתב הגנה ובו טענו שתיים: חישוב שיעור הקצבה בהתאם לסעיף 8(א) להסכם הרציפות (אשר תואם גם את החישוב בקרנות לפי התקנון האחד), הוא בהתאם למכפלת שיעור הפנסיה השנתי הממוצע כהגדרתו בסעיף 8(א) בשנות החברות בפועל בקרן. "השיעור השנתי הממוצע" הוא השיעור המתקבל מחלוקת אחוז הפנסיה אותו זכאי היה העובד לקבל לו נמשכה חברותו בקרן ברציפות מיום כניסתו לראשונה לשירות המדינה או לקרן, לפי המועד המוקדם יותר, במספר השנים ממועד הכניסה לראשונה ועד הגיע החבר לגיל הפרישה. לפיכך, שיעור השתתפותן המרבי של הקרנות, לפני הפעלת סעיף 9 להסכם הרציפות, מחושב לפי מכפלת שנות החברות בקרנות בשיעור השנתי הממוצע, קטן מ-2% לשנת חברות בקרן, קטן משיעור הקצבה הנטען על ידי התובע, לפי 2% לשנה. בעידן התקנון האחד יש לפרש את הוראת סעיף 9 להסכם הרציפות באופן המתיישב עם הוראות התקנון האחד, אשר מהווה חלק מהסכם הרציפות. לפיכך, יש לקבוע וכך נוהגות הקרנות, כי יש לבצע הפחתה של שיעור הקצבה המצרפי לכדי 70% מהשכר הקטן יותר (בקרן או במדינה) – בהשלמה לשיעור הקצבה המשולם על ידי הגוף בו השכר הקובע גבוה יותר, ל-70% - שיעור הקצבה המרבי לפי התקנון האחד.

5. המדינה הגישה כתב הגנה ולשיטתה, על הקרנות להעביר אליה את מלוא שיעור הקצבה שנצבר אצלן וככל שסכום הקצבה המצרפי יחרוג מעל 70% מהשכר הקובע הגבוה (במדינה) תפחית המדינה את סכום הקצבה לכדי 70% ממנו. המדינה לא נקטה עמדה בהתייחס לשיעור הקצבה בקרנות, המחושב לפי סעיף 8(א) להסכם הרציפות.

דיון ההוכחות התקיים ביום 16 במאי 2022 במהלכו נחקרו כל העדים. בתום הדיון ניתנה החלטה על סיכומי הצדדים. בחודש נובמבר 2022 הוגשו סיכומי מבטחים. כעת ממתינים לפס"ד. בחודש אוקטובר 2022 ניתן פס"ד בתביעתו של פרופ' יחזקאל סידי שעניינה דומה, לפיו תביעתו התקבלה במלואה ופרשנות הקרן בעניין הוראות הסכם הרציפות נדחתה. הוגשו ערעורים על פסק הדין בבית הדין הארצי לעבודה. ביום 28 בפברואר 2023 נתן בית הדין החלטה, כי ההכרעה בתיק אביטל תידחה עד למתן פסק דין בתיק יחזקאל סידי בערעור.

ט. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (המשך)

5. בחודש מרס 2023 הציע בית הדין לצדדים להמתין עם מתן פסק הדין בתיק זה עד להכרעה בערעור שהגישו המדינה והקרן על פסק הדין בעניין פרופ' סידי וכך הוסכם. הדין בערעורים בעניין פרופ' יחזקאל סידי בדיון התקיים בבית הדין הארצי לעבודה ביום 11 ביולי 2023 לאחר התייעצות הציע בית הדין לקרנות לחזור בהן מערעורן וכך יותר בעינו פסק דין של בית הדין האזורי עליו הוגשו הערעורים. הקרנות יודיעו לבית הדין הארצי על תגובתן להצעה תוך 30 יום. בהמשך לכך, הקרנות ביקשו ארכה נוספת טרם מסירת תגובתן להצעת בית הדין. בהמשך להצעת בית הדין, הקרנות ביקשו מספר ארכות להגשת התגובה, לטובת קיום שיח עם הצדדים לתיק וגיבוש הסכמות דיוניות שיאפשרו את סיום ההליכים במהלך חודש נובמבר 2023. תוצאות הערעור יחולו כנראה על שש קרנות ההסדר החתומות על ההסכם הרציפות עם המדינה.

ביום 31 בינואר 2024 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת לאישור הסדר דיוני של ההסכמות ביניהם לסיום המחלוקות בין הצדדים, לפיו פסק הדין שבערעור יבוטל אך תוצאתו האופרטיבית תיוותר בעינה כך שזכויות העמית לא יפגעו וחישוב קצבתו יבוצע בהתאם לקבוע בסעיף 9(א) להסכם רציפות הזכויות עם המדינה; ערעור קג"מ וערעור המדינה יימחקו וכל צד יישא בהוצאותיו בהליך; מדובר בהסכמה דיונית בלבד; והקרן מבהירה כי אין בהסדר זה כדי לגרוע מחובתה לפעול בשוויון כלפי עמיתה בעניין יישום תוצאת פסק הדין. ביום 4 בפברואר 2024 נתן בית הדין הארצי תוקף של פסק דין להסכמות הצדדים.

בעקבות פסק הדין בעניין סידי, הגיש מר אליהו אביטל ביום 5 בפברואר 2024 בקשה לחידוש ההליכים בעניינו והקרן מגבשת מענה לבקשה. בשלב זה נמסרה הודעה לבית הדין האזורי, כי הצדדים זקוקים לפרק זמן נוסף לגיבוש הסכמה ומתן דיווח לבית הדין. נקבע כי עד ל- 11 באפריל 2024 יימסר הדיווח.

י. חנה תמרי נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים, קג"מ, מקפת והדסה)

ביום 3 בינואר 2022 הוגשה תביעה ייצוגית כנגד מבטחים קג"מ, מקפת והדסה. עניינה של תביעה זו הינה החזר דמי גמולים של מבטחים שהינם מבטחים ביותר מקרן ותיקה אחת שבהסדר וצברו בקרנות אלו ביחד מעל לשיעור הקצבה המרבי – 70%. לטענת התובעים קיימת אפליה בין מבטח בודד שצבר את שיעור הקצבה המרבי מעל ל-70%, אשר לו מחוזרים דמי גמולים אשר הופקדו לאחר צבירת שיעור הקצבה המרבי לבין מבטחים אשר צברו במספר קרנות ותיקות ביחד את השיעור הקצבה המרבי, אשר להם לא מוחזרים דמי גמולים. בחודש מאי 2022 הוגשה תגובת הקרנות לבקשת האישור. עמדת הקרנות היא כי התקנון האחיד אינו מקנה זכות להשבת דמי גמולים בחישוב צבירה מצרפי במספר קרנות, אלא רק כאשר יש צבירה של שיעור קצבה מרבי בקרן אחת בלבד. דיון מוקדם בבקשת האישור התקיים ביום 30 ביוני 2022 ודיון הוכחות בבקשה נקבע ליום 5 בינואר 2023.

במהלך הדיון המוקדם הוחלט לבקש לקבל את עמדת הממונה על שוק ההון בענין המחלוקת בדבר הוראות התקנון האחיד ופרשנותו. עמדת הממונה על שוק ההון הוגשה והיא תומכת בפרשנות הקרנות להוראות התקנון, לפיהן אין זכות להחזר דמי גמולים בחישוב צבירה מצרפית ביותר מקרן אחת. בדיון שהתקיים בחודש פברואר 2023 נקבע, כי על הצדדים להגיש סיכומיהם, תוך 45 ימים כל צד ולאחר מכן תינתן החלטה בבקשת האישור. בחודש אפריל 2023 הוגשו סיכומי התובעים. בתחילת חודש אוגוסט 2023 הוגשו סיכומי הקרנות. סיכומי תשובה הוגשו. וכעת ממתנינים להחלטה בבקשה האישור.

ביום 14 בפברואר, 2024 נתן בית הדין פסק דין הדוחה את התביעה ופסק כך:  
א. במקרה הנוכחי אין עיגון מפורש בתקנון האחיד לפרשנות המבקשים בעוד שהקרנות אינן רשאיות לפעול או להעניק זכויות לעמיתים אלא בהתאם להוראה מפורשת בתקנון.  
ב. בנוסף, בית הדין לא התרשם שפרשנות המבקשים מתיישבת עם ההסדרים שקדמו להתקנת התקנון האחיד והתכליות שבבסיסו.  
ג. כמו כן, בית הדין לא מצא שיש לקבל את יתר טענות המבקשים שמשמעותן בקשה לקבלת סעד של תיקון תקנון קרן פנסיה במסגרת תובענה ייצוגית.  
ד. בית הדין גם נתן משקל לכך שעמדת המאסדר תומכת בעמדת הקרנות וציין שספק אם עניינם של המבקשים עומד ביתר התנאים הקבועים בחוק לניהול הליך ייצוגי.

בית הדין חייב את המבקשים בהוצאות ע"ס 10,000 ש"ח.  
ביום 19 במרס 2024 הגישו התובעים ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה. טרם נקבעו סדרי שמיעת הערעור.

יא. שני שוורץ נ' מקפת ומבטחים (הוגשה כנגד מקפת ומבטחים – השפעה על כלל הקרנות)

הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד קרן מקפת ומבטחים, על ידי היורשת של המנוח חיים שוורץ ז"ל (להלן: "המנוח") לפיה נמנעו קרנות הפנסיה לשלם ליורשת של המנוח, כך לפי הנטען, את הזכויות של המנוח במשך תקופה של כ-15 שנים.

התביעה טרם התקבלה במשרדי הקרנות, אשר למדו על התביעה עקב פניה מהעיתונות. לאחר קבלת התביעה הקרנות יילמדו את האמור בה. בקשת האישור הוגשה לבית המשפט המחוזי, ולכן הוחלט להגיש בקשה להעברת הדין בתביעה לבית הדין האזורי לעבודה אשר לו נתונה הסמכות הייחודית לדון בה. דיון קדם משפט נקבע ליום 13 בנובמבר, 2022 ויש להגיש תגובה לבקשה לאישור התובענה הייצוגית עד ליום 14 ביולי, 2022.

ביום 25 במאי, 2022 הגישו הקרנות בקשה להעברת הדין לבית הדין לעבודה וכן בקשה לדחות את המועד להגשת תגובה לבקשה לאישור התובענה כיייצוגית עד להכרעה בבקשה בעניין הסמכות. בית הדין נעתר לבקשה בעניין הגשת תגובה לבקשה לאישור עד להכרעה בשאלת הסמכות. דיון קדם משפט יתקיים ביום 13 בנובמבר, 2022, ובהמלצת בית המשפט ובהסכמת הצדדים, הועבר התיק לבית הדין לעבודה.

ביום 16 בפברואר, 2023 התקיים דיון במסגרתו החליט בית הדין כי יתקיים הליך קצר לגילוי מסמכים. בהליך גילוי המסמכים תגיש המבקשת בקשה בכתב לגילוי מסמכים, שלדעתה יכולים לסייע לה להציג קיומה של עילה קבוצתית, ולאחר השלמת הליך הגילוי, תתבקש המבקשת למסור את עמדתה באשר להמשך ההליכים, לאור הקשיים שעולים מההליך הייצוגי שעליהם הצביע בית הדין בדיון (ספק לעניין סמכות בית הדין להורות על תיקון תקנון, ספק לעניין היותו של המקרה הייחודי של המבקשת מתאים לשם ניהול עניינה של הקבוצה, העדר ראשית ראיה לעניין קיומה של עילה קבוצתית ופסיקה של בית הדין הארצי לעניין אי-יכולת של עמית לנהל הליך ייצוגי לגבי קרן שאינו חבר בה).

התובעת הגישה בקשה לגילוי מסמכים נרחב. הקרן התנגדה לבקשה בתגובה שהגישה ובה טענה כי הבקשה מנסה ליצור עילת תביעה חדשה, תוך שינוי חזית התביעה. ביום 20 באפריל, 2023 החליט בית הדין האזורי כי ככל שהתובעת עומדת על בקשתה לגילוי מסמכים עליה להשיב לטענות הקרן עד ליום 4 במאי, 2023. התובעת הגישה תגובה וקעת ממתנים להחלטת בית הדין בעניין.

ביום 24 במאי, 2024 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לפיה נדחתה בקשת גילוי המסמכים תוך חיוב התובעת בהוצאות הקרנות. בשולי ההחלטה הורה בית הדין לתובעת להודיע לבית הדין תוך חודש ימים כיצד היא מבקשת לקדם את הדיון בבקשתה. המבקשת הגישה בקשת רשות ערעור על ההחלטה אשר דחתה את בקשתה לגילוי מסמכים. כב' רשמת בית הדין הארצי הורתה למבקשת להתייחס לעובדה שלכאורה בקשת רשות הערעור הוגשה באיחור תוך הפנייתה לתקנות הרלוונטיות. המבקשת הגישה תגובה ובקשה לארכה ביום 24 ביולי, 2023 והקרנות הגישו את התייחסותן לכך ביום 8 באוגוסט, 2023.

ביה"ד הארצי קיבל את בקשת הארכה להגשת בקשת רשות ערעור בעיקר משום שהמצב המשפטי בשאלה תוך כמה זמן יש להגיש בקשת רשות ערעור, אינו חד משמעי, והבקשה נרשמה. ביום 23 באוקטובר, 2023 דחה בית הדין הארצי את בקשת רשות הערעור אף מבלי שנתבקשה עמדת המשיבות לגביה. בית הדין אימץ את נימוקי בית הדין האזורי בעניין זה, ובכלל זה הקביעה כי המבקשת לא הניחה תשתית עובדתית ראשונית לקיומה של קבוצה במידה המצדיקה היעדרות למתן צו הגילוי.

משנדחתה בקשת רשות הערעור, ביקש בית הדין האזורי מהמבקשת לבחון פעם נוספת את עמדתה באשר להמשך ההליכים ולהודיע עמדתה העדכנית עד ליום 23 בנובמבר, 2023.

ביום 23 בנובמבר, 2023 הגישה התובעת את עמדתה בתיק. ביום 6 בינואר, 2023 ניתנה החלטה בה המליץ ביה"ד למבקשת (התובעת) להסתלק מהתביעה וכן כי ימליץ לנתבעת לוותר על הוצאות.

נקבע כי על המבקשת להגיש עמדתה עד ליום 27 בדצמבר, 2023 ושם לא תסתלק מהתביעה תינתן החלטה על סיכומים. המבקשת הגישה בחודש ינואר 2024 הודעה בה היא מבקשת להסתלק מבקשת האישור וביקשה שהדבר יעשה ללא צו להוצאות. מקפת הודיעה לביה"ד כי היא עומדת על פסיקת הוצאות לזכותה בבקשה מנומקת ומפורטת. חרף האמור, ביום 14 בינואר, 2024 ניתנה החלטת בית הדין לפיה לא יינתן צו להוצאות בהליך. בקשה האישור נמחקה ללא צו להוצאות.

יב. פנינה ברוט נ' קרנות הפנסיה הוותיקות (הוגשה כנגד כל הקרנות)

הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הקרן וטענה כי הקרן הטעתה אותה עת חתמה התובעת על הסכם המשכת ביטוח כעצמאית וזאת לאחר שצברה את מלוא שיעור הקצבה האפשרי.

כמו כן טוענת התובעת כי הקרן גובה דמי ניהול בניגוד להוראות החוק. התביעה ובקשת האישור הוגשו לבית המשפט המחוזי בחיפה אשר קבע כי על הקרנות להשיב לבקשת האישור עד לחודש יוני, 2022. דיון מוקדם נקבע ליום 31 באוקטובר, 2022. התביעה הוגשה בבית המשפט המחוזי בחיפה בטענה כי עניינה של התביעה אינו בתחום סמכות הייחודית של בית הדין לעבודה. הקרנות סבורות כי הסמכות הייחודית לדון בתביעה נתונה לבית הדין לעבודה ועל כן בשלב הראשון תוגשנה בקשה להעביר את התביעה לבית הדין לעבודה בתל אביב (בת ים) המוסמך לדון בה.

הקרנות הגישו בקשה לסילוק התובענה על הסף או העברתה לבית הדין לעבודה לאור סמכות העניינית הייחודית ונקבע כי על התובע להגיש תגובה וזאת עד שלוש ימים מקבלת בקשת הקרנות. כמו כן, הגישו הקרנות בקשה למתן ארכה להגשת תגובה מטעמן בבקשה לאישור התובענה כייצוגית וזאת לאור הגשת הבקשה להעברת התובענה לבית הדין לעבודה.

בחודש מאי, 2022 הגישו הקרנות בקשה להעביר את הדיון לבית הדין לעבודה ומנגד טענו התובעים כי תביעתם היא תביעה נזיקית אשר הסמכות לדון בה נתונה לבית המשפט המחוזי והקרנות השיבו לטענות אלו. הקרנות ביקשו לדחות את המועד להגשת תגובתם עד להכרעה בשאלת הסמכות. בית המשפט קבע כי המועד להגשת התגובה לבקשת אישור התביעה כייצוגית יידחה עד לאחר הכרעה בשאלת הסמכות.

ביום 31 ביולי, 2022 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי לפיה הסמכות לדון בתביעה נתונה לבית הדין לעבודה ובהתאם להחלטה הועברה התביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.

התובעת הגישה ערעור/בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי. במהלך דיון ביום 12 בדצמבר, 2022 המליץ בית המשפט העליון לתובעת על מחיקת הערעור ובהמשך הודיעה התובעת כי היא מסכימה למחיקת הערעור וכך נעשה.

במהלך חודש נובמבר 2022 הגישו הקרנות את תגובתן לבקשת האישור. דיון בבקשת האישור נקבע ליום 24 באפריל, 2023.

ביום 13 במרס 2023 הגישה המבקשת בקשה להורות ליועץ המשפטי לממשלה להגיש עמדה בבקשת האישור. ימים אחדים לאחר מכן דחה בית הדין את הבקשה, מבלי שהקרן התבקשה להגיב לה, בית הדין קבע, כי בשלב זה אין צורך בקבלת עמדת היועץ וכי ככל שיתברר במהלך הדיון בבקשת האישור כי קיים צורך שכזה, ישקול בית הדין את העניין.

ביום 19 במרס, 2023 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה, לפיה התקבלה בקשת הקרנות בהן המבקשת לא בוטחה למחיקה על הסף של התובענה נגדן. נדחתה בקשת הסילוק על הסף למחיקת עמיתים (נקבע כי מעמדה אמור להתברר בהליך) ולמחיקת מבטחים (בנימוק כי אף שמבטחים אינה משלמת קצבה, המבקשת היתה עמיתה בה). המבקשת חויבה בהוצאות הקרנות שנמחקו מהתביעה בסך של 7,500 ש"ח.

במהלך הדיון בבקשת האישור מיום 17 ביולי, 2023 נחקרו המבקשת והמצהיר מטעם הקרנות, עו"ד ירון סימון. במהלך הדיון התברר כי המבקשת קיבלה במשך כל השנים מאז שפרשה מעבודתה ועד הגיעה לגיל 67 פנסיה מוקדמת ממעסיקה. הקרנות ביקשו מבית הדין להורות למבקשת להמציא את המסמכים שקשורים בפרישתה, משום שהם משפיעים על סוגיית המיסוי של הקצבות, אשר משליכה על טענות המבקשת בדבר חוסר כדאיות בהמשכת הביטוח. וכך נעשה. טרם הוגשו המסמכים. כמו כן, במעמד הדיון נקבע כי הסוגיה שבמחלוקת תועבר לקבלת עמדת רשות שוק ההון. ביום 9 באוקטובר, 2023 הורה בית הדין לצדדים להגיש עד ליום 23 באוקטובר, 2023 נוסח מוצע של צו שיימסר לממונה על שוק ההון על מנת שיגיש עמדה בתיק.

לאור המצב הביטחוני נדחה המועד לגשת הנוסח מוצע, וכל צד הגיש נוסח מוצע של צו ביום 7 בנובמבר, 2023.

ביום 12 בנובמבר, 2023 התקבלה החלטת בית הדין בסוגיית הצו שיופנה לממונה, ששילבה בין הצעות הצדדים ונקבע כי בית הדין יפיק בהמשך לכך נוסח צו חדש, כאמור.

בעקבות ההחלטה נערכה פנייה מתאימה אל הממונה על שוק ההון. המועד להגשת עמדת הממונה היה בחודש פברואר 2024, והוא נדחה לחודש מרס 2024.

במהלך חודש דצמבר 2024 הגישה הקרן תצהיר גילוי מסמכים משלים בהתאם להחלטת בית הדין. בחודש ינואר 2024 הגישה הקרן בקשה להורות על גילוי מכלול הסכמי הפרישה. בעקבות הבקשה הוגש דף נייר אחד, קטוע. התובעת התנגדה לבקשה. גילוי מכלול הסכמי הפרישה. בחודש ינואר 2024 הגיש הבנק יגלה את הסכם הפרישה עצמו אך לא את מכלול הסכמי הפרישה. בחודש ינואר 2024 הגיש הבנק את מסמכי הפרישה. גם כאן המסמך עליו חתמה התובעת קטוע. בקשה לקבל מסמכים נוספים לא נענתה, לאחר שבית הדין ציין כי תם שלב הבאת הראיות ולאחר קבלת עמדת הממונה התיק ייקבע לסיכומים.

בחודש מרס 2024 הוגשה עמדת הממונה על שוק ההון בהליך ובה ניתן מענה לשאלות שהופנו אליו בהחלטת בית הדין לעבודה. עמדת הממונה תומכת בעמדת הקרנות בהליך בסוגיות שהובאו להתייחסותו. ביום 14 במרס 2024 הורה בית הדין האזורי על הגשת סיכומים. המבקשת עד ליום 14 באפריל 2024 הקרנות עד ליום 14 במאי 2024 וסיכומי תשובה עד ליום 21 במאי 2024.

יג. ק"ג 13008-02-23 צבי קוגן נ' קרן מקפת (הוגשה נגד מקפת)

במסגרת בקשה להליך ייצוגי כנגד קרן מקפת, טוען המבקש כי דמי הגמולים בחודשים אפריל עד יולי 1988 עמדו על סך של 16%, כאשר החל מחודש אוגוסט 1988 הוגדל שיעור דמי הגמולים ל- 17.5%.

לטענת המבקש קרן הפנסיה חישבה את משכורתו המבוטחת לחודשים אפריל עד יולי 1988 לפי שיעור של 17.5% ולא לפי שיעור של 16% וכפועל יוצא מכך משכורתו המבוטחת של המבקש לאותם חודשים חושבה כנמוכה מן המציאות ולכן זכויותיו חושבו בחסר. התביעה נמסרה כדין לקרן הפנסיה ביום 15 בפברואר 2023.

מקפת הגישה תגובה לבקשת האישור ביום 13 ביוני 2023 וכן בקשה לסילוק על הסף של התובענה כנגד המנהל המיוחד. על המבקש להגיב לבקשה לסילוק וכן להשיב לתגובת הקרן (אם יחפוץ בכך) עד ליום 15 באוגוסט 2023. קדם המשפט קבוע ליום 7 בספטמבר 2023 ודיון ההוכחות קבוע ליום 28 בינואר 2024 בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. דיון ההוכחות נדחה ליום 2.6.2024.

תשובת המבקש לתגובה לבקשת האישור הוגשה ביום 20 באוגוסט, 2023. במועד זה הוגשה הודעה מטעם המבקש לפיה הוא מסכים למחיקת המנהל המיוחד כמשיב בבקשה, ובהתאם, ועל יסוד הסכמת הצדדים, נמחק המשיב 2 ללא צו להוצאות.

בדיון שהתקיים ביום 7 בספטמבר, 2023 ניתנה למקפת רשות להגיב לטענות עובדה חדשה שבכתב התשובה של המבקש, ניתנה לתובע רשות להגיש בקשה לגילוי מסמכים, והוחלט לקבל עמדה של הממונה על רשות שוק ההון.

ביום 14.1.2024 הוגשה עמדת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בסוגייה הפרשנית שבמחלוקת בהליך. עמדת הממונה תומכת בעמדת הקרן, לפיה לפי התקנון האחיד חישוב המשכורת המבוטחת לצורך קביעת יחס השכר בחודשים אפריל – יולי 1988 יבוצע בחלוקת סכום דמי הגמולים ששולם בכל חודש בשיעור של 17.5% - שיעור דמי הגמולים המרבי לפי הדין (תקנות קופות הגמל), כפי עמדת מקפת. בעקבות הגשת עמדת הממונה הורה בית הדין לצדדים להודיע תוך 30 יום כיצד בכוונתם להתקדם בהליך זה. הצדדים הגישו הודעות לעניין המשך ניהול ההליכים וכן תגובות לעניין בקשת המבקש למתן צו למענה על שאלון וגילוי מסמכים. ביום 12.3.2024 דחה בית הדין את בקשת המבקש למתן צו למענה על שאלון וגילוי מסמכים וחייב את המבקש בהוצאות בסך 5,000 ₪. במסגרת ההחלטה, ציין בית הדין, בין היתר, כי לא ניתן לקבוע כי הונחה תשתית מספקת המקימה אפשרות סבירה כי ההליך יוכרע לטובת הקבוצה, מאחר שהגורמים המוסמכים אימצו פרשנות העולה בבירור מלשון התקנון האחיד, מגשימה את תכליותיו ותורמת לשוויון בין העמיתים, וכי אין רלוונטיות או תועלת במתן הצו המבוקש לשם קידום ההליך.

יד. פסקי הדין בחלק מהתביעות, אם יוכרעו נגד הקרן, יכולה להיות השפעה מהותית על הדוח הכספי. הקרן, על פי חוות דעת יעציה המשפטיים, אינה יכולה להעריך את הסתברות התרחשותן של תביעות אלה.

יו. ריכוז תביעות

טבלת תביעות קרן מקפת	כמות
תביעות ייצוגיות	7
תביעות מהותיות	1
סה"כ תביעות שהוגשו כנגד הקרן	27



ביאור 18 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

טז. התחייבויות לאשראי ולהשקעה בקרנות השקעה:

הקרן התקשרה בהסכמים לאשראי ולהשקעה בקרנות השקעה וקרנות הון סיכון:

ליום 31 בדצמבר		'תרת ההתחייבויות
2022	2023	
מילוני ש"ח		
174	199	ש"ח
689	869	יורו
2,329	2,259	דולר
14	11	ליש"ט
60	44	דולר קנדי
2	2	יין יפני
1	-	כתר שוודי
1,084	1,401	לאשראי
4,353	4,785	סה"כ

ביאור 19 - צדדים קשורים

א. פירוט:

- תאגידי נדל"ן בחו"ל-ל-12 Texas ו-Reit. (ראה גם ביאור 6).
- עמיתים טק מספקת שירותי מחשוב לקרן הפנסיה.
- קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר להן מנהל מיוחד אחד (ראה גם ביאור 1 ב').
- מבטחים לעתיד בע"מ.
- עמיתים שירותים פיננסים שותפות מוגבלת.

ב. יתרות של צדדים קשורים ובעלי ענין נכללו במאזן בסעיפים הבאים

היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		חייבים ויתרות חובה
2022	2023	2022	2023	
		אלפי ש"ח		
8,532	-	3,324	-	קרן הפנסיה מבטחים
1,242	2,300	923	679	קרן הפנסיה קג"מ
(878)	1,544	508	11	קרן הפנסיה נתיב
-	1,775	27	440	קרן הפנסיה הדסה
-	85	-	25	קרן הפנסיה בנין
13,135	14	13,135	-	חו"ז ריט מקפת
		17,917	1,155	

ג. הכנסות והוצאות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2022	2023
אלפי ש"ח	
751	750

דמי ניהול מקופות גמל (ראה ביאור 17)

ד. ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2022	2023
אלפי ש"ח	
411	393

סכום הוצאות עבור הביטוח<sup>4</sup>

<sup>4</sup> החברה מבטחת את אחריותם של נושאי המשרה בכפוף להוראות הדין.

ביאור 20 - מסים על הכנסה

- א. קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים אושרה לצרכי מס כקופת גמל בתוקף עד ליום 31 בדצמבר, 2024. תוקף האישור מתחדש מעת לעת.  
בהתאם לכך הכנסות קרן הפנסיה פטורות ממסים בישראל, בכפוף להתניות מסוימות בהן עמדה הקרן.  
ב. הכנסות הקופה אינן חייבות במס הכנסה, למעט דיבידנד וריבית שהתקבל מחו"ל בגין ניירות ערך זרים.

ביאור 21 - תשואת הקרן

שיעור התשואה הנומינלית ברוטו שהשיגה הקרן בשנת 2023 על נכסיה, כולל התשואה על סכום הסיוע הממשלתי העתידי הישיר המהוון, היינו 2.37%. לעומת תשואה שלילית של 10.10% בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור התשואה של התיק החופשי לשנת 2023 הינה 6.56% לעומת תשואה שלילית של 6.84% בשנת 2022.

ביאור 22 - מידע בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים וחשיפתם לסיכוני ריבית

א. השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים

הנכסים הפיננסיים של הקרן ובכלל זה ניירות הערך מוצגים בדוחות הכספיים בהתאם לכללים המפורטים בביאור 2 (מדיניות חשבונאית) והנחיות רשות שוק ההון. להערכת הנהלת הקרן ובהתייחס לאמור לעיל, השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים של הקרן אינו נופל מערכם החשבונאי הכולל.

ב. חשיפה לסיכוני ריבית וסיכוני שוק

הגרעון האקטוארי חשוף לסיכוני ריבית בשל הפער בין שיעור ריביות היוון ההתחייבויות הפנסיוניות לבין התשואה בפועל על הנכסים.  
השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים הלא סחירים (אגרות החוב, פיקדונות והלוואות) חשוף לסיכוני ריבית, שכן תנודות בשערי הריבית בשוק הכספים עשויות להשפיע עליו. ניירות הערך הסחירים חשופים לסיכוני השוק.

ביאור 23 - אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח

ביום 7 באוקטובר 2023, החלה מתקפת פתע על מדינת ישראל שהובילה לפתיחת מלחמת "חרבות ברזל" (להלן "המלחמה") אשר עדיין נמשכת בימים אלו. למלחמה שורה של השלכות אשר הובילו להאטה בפעילות העסקית במדינת ישראל, ביניהן גיוס מאסיבי של אנשי מילואים, הגבלות על לימודים במערכת החינוך, סגירת עסקים רבים, תנודות משמעותיות בשוק ההון, במסחר במטבע חוץ, עליה בשיעור האבטלה ועוד.

עם פרוץ המלחמה בוצעו התאמות בתחומי השירות, אבטחת מידע, משאבי אנוש, תפעול, רגולציה וניהול השקעות להבטחת המשך שירות רציף לעמיתים וניהול תיק הנכסים של הקרנות בסביבה כלכלית תנודתית. ההתאמות כללו, בין היתר, הרחבה של יכולת העבודה מהבית על מנת לאפשר עבודה רציפה ולאורך זמן במידה ויידרש, ביצוע התאמות טכנולוגיות בעיקר בתחום הסייבר ואבטחת מידע והיערכות והכנה של דיווחים לשעת חירום על פי הנחיות הרגולטור. בנוסף כאמור לעיל, בוצעה היערכות בתחום השירות להפעלה מחדש של מרכזי השירות בסמוך לאחר תחילת המלחמה, התאמת אתר האינטרנט של החברה למצב המלחמה תוך הצגת מידע רלוונטי בצורה בולטת ביחס לזכויות עמיתים נפגעי פעולות טרור ומלחמה כולל הדגשת הדרכים השונות ליצירת קשר עם החברה ביחס למיציא זכויות עמיתים. כמו כן קיימה החברה פעילויות התנדבותיות במספר ערוצים לתמיכה באזרחים ובלחימה.

החברה עוסקת במיפוי ההחמרה בסיכונים וזיהוי סיכונים חדשים ו/או חשיפות חדשות בשל המצב ובמעקב יומי אחר התפתחויות בשוק ההון, בחינת השפעות האפשריות על תיק הנכסים של החברה וקיום דיונים לקבלת החלטות השקעה.

נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, בהתבסס על המידע המצוי בידי החברה, אין השפעה מהותית על תוצאות הפעילות. עם זאת, ככל שתימשך הלחימה, לשינויים בפעילות הכלכלית במשק, להמשך עליית ווקטור הריביות הצמודות ארוכות הטווח ולשינויים בשכר הממוצע במשק ככל שיהיו, עשויה להיות השפעה על גובה ההתחייבות הפנסיונית ועל השווי ההוגן של הנכסים. בשלב זה לא ניתן להעריך את היקף ההשפעות העתידיות של המלחמה ככל שתהיינה על זכויות העמיתים ותוצאות הפעילות.

ביאור 24 - אירועים לאחר תאריך המאזן

נציין כי בינואר 2024 החליטה הוועדה המוניטרית להפחית את הריבית ב-0.25% ולהעמידה על שיעור של 4.5%.

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ

(בניהול מיוחד)

דוח תקופתי לשנת 2023

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)	שם התאגיד:
570009852	מס' תאגיד:
אגודה שיתופית בע"מ	אופן ההתאגדות המשפטית:
מגדל היובל, דרך מנחם בגין 125, תל אביב	כתובת:
077-7774800	טלפון:
31, בדצמבר 2023	תאריך המאזן:
28 במרס, 2024	תאריך חתימת הדוח:

2.....	דו"חות כספיים ואקטואריים.....	סעיף 1 -
2.....	דו"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד.....	סעיף 2 -
2.....	רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן.....	סעיף 3 -
4.....	שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח.....	סעיף 4:
4.....	הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח.....	סעיף 5 -
4.....	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן,.....	סעיף 6 -
4.....	רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד,.....	סעיף 7 -
4.....	שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה.....	סעיף 8 -
4.....	שכר וטובות הנאה.....	סעיף 9 -
4.....	מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד לתאריך הדוח.....	סעיף 10 -
5.....	המנהל המיוחד.....	סעיף 11 -
7.....	נושאי משרה בכירה של התאגיד.....	סעיף 12 -
11.....	חברי ועדות.....	סעיף 13 -
16.....	רואה חשבון של התאגיד.....	סעיף 14 -
16.....	האקטואר של קרן הפנסיה.....	סעיף 15 -
16.....	המלצות והחלטות הדירקטוריון.....	סעיף 16 -
16.....	שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בשנת הדוח.....	סעיף 17 -
16.....	תנאי שכר.....	סעיף 18 -

סעיף 1 - דו"חות כספיים ואקטואריים  
מצ"ב דו"חות כספיים ומאזן אקטוארי ליום 31 בדצמבר 2023.

סעיף 2 - דו"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד  
מצ"ב דוח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד ליום 31 בדצמבר 2023.

סעיף 3 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן

ערך מאזני אלפי ש"ח מדווחים	סה"כ ע.ג. (ש"ח)	מספר מניות	סוג המניה	שם החברה
42,170	-	-	יח' השתתפות	ת.ש.י דרכים-שותפות מוגבלת A
37,758	-	-	יח' השתתפות	ת.ש.י דרכים-שותפות מוגבלת A 1
-	0.01	100	מניות רגילות	גפן ניהול עבור מקפת בע"מ
-	-	-	שותפות	עמיתים מקפת- (השקעות נדל"ן בארה"ב)- חוב
-	-	-	שותפות	עמיתים מקפת- (השקעות נדל"ן בארה"ב)- הון 2015
67,713	-	-	-	שותפות שיכון ובינוי-(כרמלטון + נתיבי הצפון)
-	-	-	-	Makefet US, LLC
-	-	-	-	10S LaSalle
31,483	-	-	-	Avondale
41,227	-	-	-	Dulles Greene
-	-	-	-	Herald Square
45,604	-	-	-	Makefet Texas 12 LP
72,979	-	-	-	Makefet Reit LP
39,828	-	-	-	GAIA- Gold Coast
30,236	-	-	-	GAIA Class A
413	-	-	-	Thor Gateway
24,816	-	-	-	TopMed
47,838	-	-	-	Bloor Islington Place
134,980	-	-	-	Sunbelt
79,600	-	-	-	MSP
23,230	-	-	-	West Plam Beach
9,568	-	-	-	Rent It Israel

סעיף 3 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

שיעור ההחזקה			שם התאגיד
הסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון	
-	3.17%	03.17%	ת.ש.י דרכים - שותפות מוגבלת A
-	2.84%	02.84%	ת.ש.י דרכים - שותפות מוגבלת A 1
100.0%	100.0%	100.0%	גפן ניהול עבור מקפת בע"מ
100.0%	100.0%	100.0%	עמיתים מקפת- (השקעות נדל"ן בארה"ב) - חוב
100.0%	100.0%	100.0%	עמיתים מקפת- (השקעות נדל"ן בארה"ב)- הון 2014
-	-	10.75%	שותפות שיכון ובינוי-(כרמלטון + נתיבי הצפון)
-	-	12.25%	10S LaSalle
-	-	8.00%	Avondale
-	-	11.82%	Dulles Greene
-	-	12.25%	Herald Square
100.0%	100.0%	100.0%	Makefet Texas 12 LP
100.0%	100.0%	100.0%	Makefet Reit LP
-	-	09.99%	GAIA Copperfield
-	-	07.50%	GAIA- Gold Coast
-	-	10.63%	GAIA Class A
-	-	12.25%	Thor Gateway
-	-	13.99%	TopMed
-	-	09.20%	Bloor Islington Place
100.0%	100.0%	100.0%	Makefet US, LLC
-	-	44.44%	Sunbelt
-	-	07.29%	MSP
-	-	06.67%	West Plam Beach
-	-	04.6%	Rent It Israel



סעיף 4: שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח

שם החברה <sup>1</sup>	תאריך השינוי	מהות השינוי	אלפי ש"ח
West Plam Beach	20/06/23	קניה	24,969
Rent It Israel	16/02/23	קניה	2,300
Rent It Israel	27/06/23	קניה	1,840
Rent It Israel	06/11/23	קניה	2,392

סעיף 5 - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח

שם החברה	רווח/הפסד לפני מס	רווח/הפסד אחרי מס	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית
ת.ש.י דרכים-שותפות מוגבלת A	-	-	3,990	-	-
ת.ש.י דרכים-שותפות מוגבלת A 1	-	-	3,572	-	-
שותפות שיכון ובינוי - (כרמלטון + נתיבי הצפון)	-	-	2,786	-	-
Makefet Reit LP	-	-	12,590	-	-
10S LaSalle Chicago LOAN to TX Blkr	-	-	-	-	609
Bloor Islington Place	-	-	433	-	-

סעיף 6 - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד  
אין.

סעיף 7 - רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד, רווחיות התאגיד, רכוש או התחייבויותיו  
א. השינויים בווקטור הריבית.  
ב. התשואות בשוק ההון.  
ג. עליית שכר ממוצע במשק.  
ד. השפעת שינוי מנגנון הבטחת תשואה.

סעיף 8 - שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה  
לא חלו שינויים, גם לא לאחר תאריך המאזן.

סעיף 9 - שכר וטובות הנאה  
לא שולם שכר ולא ניתנו טובות הנאה לבעלי עניין בתאגיד.

סעיף 10 - מניות וני"ע המיירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח  
אין.

<sup>1</sup>כל החברות אינן נסחרות בבורסה.

המנהל המיוחד

בהתאם להוראות חוק הפיקוח מונה לקרן בחודש יולי 2003 מנהל מיוחד. מכוח סעיפים 78 ה' ו- 70 (ב) לחוק הפיקוח מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...". כמתחייב מהוראות חוק הפיקוח, החל תהליך איחוד תפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר. מטרת התהליך להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. מר אפי סנדרוב החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את מר יואב בן אור שכהן בתפקיד זה עד סוף יולי 2021.

מינוי מנהל מיוחד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, מבטא את מגמת המפקח על שוק ההון ביטוח וחסכון להדק את שיתוף הפעולה והאחדת פעילויות התפעול השוטפות של כל הקרנות שבהסדר, מתוך כוונה להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל משנת 2007 פועלות קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר במבנה ארגוני חדש המושתת על איחוד תפעולי שגובש על ידי המנהלת המיוחדת דאז. קרנות הפנסיה מנוהלות במסגרת שבע חטיבות: חטיבת שירות, חטיבת השקעות, חטיבת כספים, חטיבת פנסיה חטיבת מטה חטיבת משאבי אנוש וחטיבת טכנולוגיות, ושלוש יחידות נוספות לשכה משפטית, בקורת פנים, ניהול סיכונים.

בתחילת שנת 2008 עברו קרנות הפנסיה בהסדר לבנין אחד, דבר המהווה צעד נוסף בתהליך האיחוד התפעולי ליצירת ארגון אחיד. יובהר, כי גם במסגרת האיחוד התפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר, נשמרת זהותה המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן וקרן.

ועדת מנהלה

על פי חוק הפיקוח מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות שעליהן חל חוק התוכנית הכלכלית. לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי, מינוי ר"ח ואישור דוחות כספיים. בנוסף תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

מס' ת.ז.: 025004159	אפי סנדרוב
1972	שנת לידה:
דרך מנחם בגין 125, תל אביב.	מענו:
ישראלית.	נתינות:
יו"ר דירקטוריון עמיתים טק, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד (שמשמשת, בין היתר, כשותף הכללי בעמיתים שירותים פיננסיים, שותפות מוגבלת).	האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או בעל עניין:
1 באוגוסט 2021	מכהן כמנהל מיוחד משנת:
בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוני' העברית), מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (האוני' העברית), רואה חשבון מוסמך.	השכלה:
מנהל מיוחד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר בניהול מיוחד (החל מאוגוסט 2021), מנהל מורשה סלייס גמל בע"מ (החל מדצמבר 2023) מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, מנכ"ל יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ (2019-2021) משנה למנכל מגדל מקפת (משנת 2012 ועד 2018).	תעסוקתו ב-5 השנים האחרונות:
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:

סעיף 12 - נושאי משרה בכירה של התאגיד

אפי סנדרוב שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד: התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:	מס' ת.ז.: 025004159 1972 המנהל המיוחד. יו"ר דירקטוריון עמיתים טק, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד, (שמשת, בין היתר, כשותף הכללי בעמיתים שירותים פיננסיים, שותפות מוגבלת). לא. בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוני' העברית), מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (האוני' העברית), רואה חשבון מוסמך. מנהל מיוחד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר בניהול מיוחד (החל מאוגוסט 2021). מנהל מורשה סלייס גמל בע"מ (החל מדצמבר 2023). מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, מנכ"ל יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ (2019-2021). משנה למנכ"ל מגדל מקפת (משנת 2012 ועד 2018). 1 באוגוסט, 2021
--	--

רויטל פיאדה היכל שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד: התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתה:	מס' ת.ז.: 024836629 1969 מנהלת חטיבת כספים. דירקטורית במבטחים לעתיד לא. רו"ח תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות ותואר שני במימון. סגנית ראש חטיבת החשבונאות בבנק לאומי, אחראית על מערך הדיווח הכספי ותשתיות חשבונאיות. מנהלת הכספים בעמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות (החל מיוני 2022). 1 ביוני, 2022
--	---

יריב עזר שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד: התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:	מס' ת.ז.: 033017088 1976 ראש חטיבת הפנסיה. אין לא. תואר ראשון- כלכלה וניהול, מוסמך במינהל עסקים (MBA)- התמחות במימון. מנהל חטיבת הפנסיה בעמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. 28 ביוני, 2015
--	---

סעיף 12 – נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

אורן משה שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד:	מס' ת.ז.: 035980556 1979 מנהל חטיבת המטה. דירקטור בעמיתים טק, דירקטור במבטחים לעתיד. דירקטור בגפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור בקג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ביהב החזקות USA בע"מ. לא. BA בכלכלה ו-MBA; 11 ביולי, 2018
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:

רון הירש שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד:	מס' ת.ז.: 028518108 1971 היועץ המשפטי הראשי ומזכיר קרנות הפנסיה. אין לא. עו"ד, תואר ראשון במשפטים, תואר שני במשפטים, תלמיד לתואר שלישי במשפטים. היועץ המשפטי הראשי בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות. 27 במרס, 2017
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:

ניר גביש שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד:	מס' ת.ז.: 033075847 1976 מנהל חטיבת השקעות. דירקטור בגפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור בקג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ביהב החזקות USA בע"מ. לא. תואר ראשון בכלכלה ומימון (B.A), תואר שני במנהל עסקים (M.B.A). מנהל השקעות ראשי, גילעד קרן פנסיה לעובדים דתיים בע"מ. מנהל תחום השקעות עמיתים, מנורה מבטחים ביטוח בע"מ. מנהל חטיבת השקעות בעמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות. 10 בספטמבר, 2023
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 12 – נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

מס' ת.ז.: 11407590	נטלי זוסמן קורגן
1976	שנת לידה:
מנהל חטיבת השירות.	התפקיד שממלאה בתאגיד:
אין	התפקיד שממלאה בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא.	האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:
תואר ראשון בסוציולוגיה ומדע המדינה, תואר שני בסוציולוגיה ארגונית.	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:
מנהלת חטיבת השירות בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות.	
17 בינואר, 2019	התאריך שבו החלה כהונתה:

מס' ת.ז.: 24029290	עירית קליפר אבני
1968	שנת לידה:
מנהלת חטיבת משאבי אנוש	התפקיד שממלאה בתאגיד:
אין	התפקיד שממלאה בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא.	האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:
תואר ראשון, תואר שני בלימודי עבודה מטעם אוניברסיטת תל אביב.	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:
מנהלת מש"א בכירה בקבוצת טבע באירופה ובישראל.	
סמנכ"לית משאבי אנוש של חברת ביו-פארמה גלובלית.	
סמנכ"לית מש"א (GVP) של חברת התעשייה האווירית לישראל 2014-2019.	
מנהלת חטיבת משאבי אנוש בעמיתים בקרנות הפנסיה הוותיקות.	
11 בפברואר, 2024	התאריך שבו החלה כהונתה:

מס' ת.ז.: 38350377	צחי ניר
1976	שנת לידה:
מנכ"ל עמיתים טק ומנהל חטיבה הטכנולוגית עמיתים	התפקיד שממלא בתאגיד:
אין	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
תואר ראשון במדעי המחשב (BA).	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:
CIO - Israel Institute of Technology, Technion	
מנהל אגף פיתוח בעמיתים טק, מנהל חדשנות עמיתים, מנכ"ל עמיתים טק.	
1 ינואר, 2023	התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 12 – נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

מירי ישי	מס' ת.ז.: 034516773
שנת לידה:	1977
התפקיד שממלאה בתאגיד:	מבקרת פנימית.
התפקיד שממלאה בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	מבקרת פנים בעמיתים טק.
האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:	לא.
השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:	LLB במשפטים, תואר ראשון במינהל עסקים, ו-MBA במינהל עסקים- התמחות במימון.
התאריך שבו החלה כהונתה:	מבקרת פנימית של עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות. 13 במאי, 2014

איתי סיים	מס' ת.ז.: 036499697
שנת לידה:	1979
התפקיד שממלא בתאגיד:	מנהל הסיכונים.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	מנהל הסיכונים בעמיתים טק.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא.
השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:	תואר שני במנהל עסקים (MBA) מאוניברסיטת ת"א. תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים (BA) מאוניברסיטת בן-גוריון.
התאריך שבו החלה כהונתו:	מנהל סיכונים ראשי בשלמה חברה לביטוח בע"מ. מנהל סיכונים במגדל חברה לביטוח בע"מ. דירקטור חיצוני במשקי דרום אשראי ורכש. 10 בינואר, 2023

נושאי משרה בכירה שסיימו את עבודתם בתקופת הדוח:

1. ניר עובדיה – מנהל חטיבת השקעות, סיים עבודתו ביוני 2023.
2. גלי סרוגטי – מנהלת חטיבת משאבי אנוש, סיימה עבודתה בדצמבר 2023.

סעיף 13 - חברי ועדות

מס' ת.ז.: 57388118	יואל נוה
1961	שנת לידה:
י"ר ועדת השקעות	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b>	
בוגר כלכלה וחשבונאות ומוסמך בכלכלה מהאוניברסיטה העברית.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b>	
מנהל קו עסקים אשראי בחברת Payoneer inc.	
9 ביוני, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 7125362	אורי קויאטק
1938	שנת לידה:
חבר בוועדת השקעות	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b>	
B.A האוניברסיטה העברית, ראיית חשבון. תעודה – מועצת רואי חשבון ולשכת רואי חשבון בישראל.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b>	
י"ר וועדת ביקורת, חבר וי"ר וועדת השקעות, דירקטור בשומרה, י"ר וועדת מאזן.	
9 ביוני, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 33207994	מיכל נוי
1976	שנת לידה:
חברה בוועדת השקעות	התפקיד שממלאה בתאגיד:
לא	התפקיד שממלאה בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b>	
LLB במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים. בעלת רישיון עריכת דין בישראל. קורס דירקטורים וועדות השקעה – IFI.	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b>	
בנקאות השקעות - הובלה וייזום של עסקאות מיזוגים ורכישות בתחומי הטכנולוגיה, הפיננסים, התעשייה והלוגיסטיקה. ייעוץ וקישור למשקיעים בהתאם לצורך. דירקטורית בחברות ציבוריות.	
26 בדצמבר, 2023	התאריך שבו החלה כהונתה:



סעיף 13 - חֲבָרֵי וְעֵדוֹת (הַמְשָׁךְ)

מס' ת.ז.: 22279465	יצחק בצלאל
1966	שנת לידה:
חבר בועדת השקעות, חברת בועדת אשראי	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b>	
תואר M.A. במנהל עסקים וכלכלה, האוניברסיטה העברית, ירושלים. לימודים במסגרת מסלול מצטייני רקטור האוניברסיטה.	השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:
תואר A.B. במנהל עסקים וכלכלה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.	
<b>עיסוקים:</b>	
דירקטור בלתי תלוי, אנליסט אנרגיות מתחדשות בע"מ.	
6 במרס, 2021	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 57863669	דרור נגל
1962	שנת לידה:
חבר בועדת השקעות	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b>	
תואר ראשון בכלכלה, האוניברסיטה העברית.	
תואר שני במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית.	
רישיון מנהל תיקים ויועץ משכנתאות.	
<b>עיסוקים:</b>	
דירקטור בחברות פרטיות.	
בנוסף: דירקטור אלביט הדמייה	
דח"צ עמרם אברהם	
דירקטור ארי נדלן	
חבר ו' השקעות קרן פארק אין	
יו"ר ו' השקעות קרן שיתוף תורמים	השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:
דירקטור גבאי מניבים	
חבר ו' השקעות עמיתים	
דירקטור תדאה	
יור דירקטוריון ארנו קפיטל	
דירקטור פסקאל	
דירקטור ROOTS TECHNOLOGIES	
יור דירקטוריון שטאנג אינטרנשיונאל	
מנכל ודירקטור אזורים השקעות	
חבר ו' השקעות איילון ביטוח /קופ"ג	
9 ביוני, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 13 - חברי ועדות (המשך)

דודו זקן	מס' ת.ז.: 59786855
שנת לידה:	1966
התפקיד שממלא בתאגיד:	יו"ר ועדת אשראי, חבר בוועדת השקעות
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא
<b>השכלה:</b>	<b>השכלה:</b>
בוגר כלכלה וסטטיסטיקה ומוסמך במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים.	בוגר כלכלה וסטטיסטיקה ומוסמך במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים.
<b>עיסוקים:</b>	<b>עיסוקים:</b>
השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:	עצמאי - יועץ כלכלי ופיננסי, חבר ועדת השקעות ויו"ר ועדת אשראי בקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר - עמיתים, דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת בבנק One Zero, דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת בחברת הגמל לעובדי האוניברסיטה העברית (סיום במאוס 2023), יו"ר ועדת אשראי בטריא קהילה פיננסית P2P (סיום ביוני 2023), מרצה לבנקאות באוניברסיטאות העברית ובר אילן.
התאריך שבו החלה כהונתו:	20 בדצמבר, 2021

ענת אילון גנור	מס' ת.ז.: 22309207
שנת לידה:	1966
התפקיד שממלא בתאגיד:	חברה בוועדת אשראי
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:	לא
<b>השכלה:</b>	<b>השכלה:</b>
השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:	B.A. כלכלה וניהול, אונ' ת"א. MBA מנהל עסקים, אונ' תל אביב. LLMIT לוידיס לונדון.
<b>עיסוקים:</b>	<b>עיסוקים:</b>
השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:	מנהלת חדשנות, גיוס משאבים ופרוייקטים מיוחדים בעמותת "אותי". יועצת בכירה לכלכלן הראשי, משרד האוצר – סיום ב-2019.
התאריך שבו החלה כהונתה:	26 בדצמבר, 2022

סעיף 13 - חברי ועדות (המשך)

מס' ת.ז.: 55889042	איתן השחר
1959	שנת לידה:
יו"ר ועדת ביקורת	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b> BA סטיטיסטיקה (חטיבה מדעי המחשב). BA חשבונאות. BA משפטים.	השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b> מנכ"ל תאגיד סטטורי. 1 במרס, 2008	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 52884624	יוסי בהיר
1954	שנת לידה:
חבר בוועדת ביקורת	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>עיסוקים:</b> עצמאי בשוק ההון. חברות בדירקטוריונים. יעוץ כלכלי. חוות דעת מקצועיות לבתי משפט.	השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:
1 במרס, 2008	התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 13 - חֲבָרֵי וְעֻדוֹת (הַמְשָׁר)

מס' ת.ז.: 50959691	דרור יעקובסון
1953	שנת לידה:
י"ר ועדת מינהלה	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b> BA כלכלה וחשבונאות – אונ' ת"א. מימון וביטוח MBA – אונ' ת"א. ראיית חשבון.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b> דירקטור, בעל חברה למתן שירותים לקופות גמל ענפיות. 16 בספטמבר, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 25078544	זיו רייך
1972	שנת לידה:
חבר בוועדת מינהלה	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b> תואר ראשון מנהל עסקים - המכללה למנהל. תואר שני ביקורת פנימית וציבורית – בר אילן. רואה חשבון. פרופסור מנהל עסקים וביטוח – המכללה האקדמית נתניה.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b> דיקן בית הספר לביטוח במכללה האקדמית נתניה. 16 בספטמבר, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 17586751	ג'קי סטרומינגר
1971	שנת לידה:
חברה בוועדת מינהלה	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:
<b>השכלה:</b> תואר ראשון: ניהול כלכלה, אוניברסיטת תל אביב. תואר שני: מנע"ס, התמחות במימון-חשבונאות, אוניברסיטת תל אביב. תואר שני: מדיניות ציבורית, התמחות בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
<b>עיסוקים:</b> מייסדת ומנכ"ל השתלמותי, ימי עיון והדרכות לדירקטוריונים של חברות ציבוריות. <u>דח"צית ב:</u> שבא. סולאיר אנרגיות מתחדשות. קופת התגמולים של עובדי אל על. פיוניר תכנון פיננסי. 16 בספטמבר, 2022	התאריך שבו החלה כהונתה:

- סעיף 14 - רואה חשבון של התאגיד  
קוסט פורר את גבאי וקסירר - EY  
מגדל MidTown תל אביב
- סעיף 15 - האקטואר של קרן הפנסיה  
אלון גבריאל.
- סעיף 16 - המלצות והחלטות הדירקטוריון  
אין.
- סעיף 17 - שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בשנת הדוח  
אין.
- סעיף 18 - תנאי שכר

עובד	עלות שכר בש"ח <sup>(1)</sup>	חלק הקרן בש"ח <sup>(2)</sup>
1.	1,011,685	137,994
2.	832,879	113,605
3.	830,352	113,260
4.	812,770	110,862
5.	790,201	107,783

<sup>(1)</sup> כולל עלויות בגין התחייבות לסיום יחסי עובד מעביד, הפרשות לקופות ואומדן לעלות התגמול המשתנה, ככל שישנו.

<sup>(2)</sup> חלקה של הקרן על פי מודל העמסה – 13.64%.

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית  
בע"מ (בניהול מיוחד)

שם התאגיד

28 במרס 2024

תאריך

  
אפי סמורדניק  
המנהל המיוחד